

Raahen strateginen maankäytön suunnitelma

KH 19.9.2022

Suunnitelmaraportti

9.9.2022

Raahen kaupunki
Kaavoitus

2022

Ramboll Finland Oy
projektipäällikkö Juha Riihiranta

Kartat ja kuvat, ellei toisin mainita © Ramboll.

Kannen kuva © Raahen seutukunnan kuvapankki.

Vireilletulo

7.9.2020

Kaupunginhallitus

pvm § tulossa.

Kaupunginvaltuusto

pvm § tulossa.

Raahen strateginen maankäytön suunnitelma

Suunnittelusta vastaa:

Ramboll Finland Oy
PL 25
Itsehallintokuja 3
02601 ESPOO

Projektipäällikkö Juha Riihiranta

Muu työryhmä: Jarkko Kukkola, Iris Broman, Vesa Verronen, Inna Ampuja, Juho Renvall, Eero Salminen, Emilia Vainikainen, Elina Kalliala, Laura Suni, Elina Puhjo, Markus Hytönen (31.12.2020 asti)

Kaupungin yhteyshenkilöt:

Raahen kaupunki
Kaavoitus
Rantakatu 8 C, 3. krs (ovi 5)
92100 Raahе

kaavoituspäällikkö Anu Syrjäpalo
puh.: 044 439 3575
sähköposti: anu.syrjapalo@raahe.fi

kaavoitusarkkitehti Mikko Törmänen
puh.: 040 830 3000
sähköposti: mikko.tormanen@raahe.fi

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Tavoitteet	1
3	Työn vaiheet	2
4	Suunnittelutilanne	4
4.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	4
4.2	Maakuntakaava	4
4.3	Voimassa olevat yleiskaavat.....	6
4.4	Vireillä olevat yleiskaavat	8
4.5	Voimassa olevat asemakaavat.....	8
4.6	Rakennusjärjestys.....	8
4.7	Maanomistus	8
5	Nykytila-analyysi.....	9
5.1	Alue- ja yhdyskuntarakenne	9
5.2	Väestö	12
5.2.1	Väestönkehitys	12
5.2.2	Väestöllinen huoltosuhde.....	14
5.2.3	Kansantaloudellinen huoltosuhde.....	15
5.3	Elinkeinoelämä	16
5.3.1	Työpaikat ja palvelut.....	16
5.3.2	Tuotanto	20
5.3.3	Kemikaalilaitokset ja niiden konsultointivöhykkeet	20
5.3.4	Maatalous	21
5.4	Liikenne.....	22
5.4.1	Autoliikenne.....	22
5.4.2	Joukkoliikenne	24
5.4.3	Pyöräliikenne ja jalankulku	25
5.4.4	Raskas liikenne.....	25
5.4.5	Rautatieliikenne.....	25
5.4.6	Lentoliikenne	26
5.4.7	Laivaliikenne ja satama.....	26
5.5	Luonto.....	26
5.5.1	Raahen luonnonympäristö	26
5.5.2	Natura 2000 -alueet.....	29
5.5.3	Luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelma-alueet	30
5.5.4	Happamat sulfaattimaat ja pilaantuneet maa-ainekset.....	32

5.6	Kulttuuriympäristö ja maisema	33
5.6.1	Kulttuuriympäristö.....	34
5.6.2	Maisema-alueet.....	36
5.7	Virkistys.....	36
5.7.1	Virkistysarvot.....	36
5.7.2	Hiljaiset alueet.....	37
5.7.3	Pimeät alueet.....	40
5.8	Maanvaihdanta.....	41
6	Rakennemallit.....	45
6.1	Vaihtoehdot.....	45
6.2	Rakennemallien vaikutusten arviointi.....	47
6.3	Suunnitteluperiaatteet	48
7	Strateginen maankäytön suunnitelma.....	51
7.1	Suunnitelman tarkoitus	51
7.2	Mitoitus	51
7.3	Esitystapa.....	52
7.4	Muutokset hyväksymisvaiheessa	53
7.5	Suunnitelmaratkaisu.....	54
7.5.1	Keskus- ja kyläverkko.....	54
7.5.2	Taajamatoiminnot	58
7.5.3	Kyläasutus.....	59
7.5.4	Elinkeinot.....	60
7.5.5	Liikenne ja muut verkostot.....	63
7.5.6	Virkistys.....	64
7.5.7	Luonto, kulttuuriperintö ja maisema.....	66
8	Alue- ja raahelaisprofiilit	67
8.1	Profiilien muodostaminen	67
8.2	Raahelaisprofiilien huomiointi suunnitelmassa	68
8.2.1	Johdanto	68
8.2.2	Palvelut	69
8.2.3	Vireä elämä.....	70
8.2.4	Rauha.....	71
8.2.5	Elinkeinot.....	72
9	Jatkotoimenpiteet.....	73
	Lähteet.....	73
10	Liitteet	76

Liite 1	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Liite 2	Vuorovaikutusraportti
Liite 3	Rakennemallivaihtoehdot ja vaikutusten arviointi
Liite 4	Nykytila-analyysin teemakartat
Liite 5	Suunnitelmaehdotuksen palaute ja vastine

1 Johdanto

Raahen strateginen maankäytön suunnitelma on alueidenkäytön tulevaisuuden kehityskuva, jolla luodaan yhteys kunnan strategisten kehittämistavoitteiden ja maankäytön suunnittelun välille. Suunnitelmassa esitetään pitkän aikavälin linjaratkaisut Raahen maankäytön kehittämisessä. Se luo edellytyksiä yhdyskuntarakenteen vetovoimaiselle kehittämiselle ja tukee kunnan myöhempää yleiskaavoitusta. Suunnitelman tavoitevuosi on 2035.

Strategisella maankäytön suunnitelmalla ei ole maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) tarkoitettuja oikeusvaikutuksia, mutta suunnitteluprosessi on tuottanut tietopohjaa myöhemmin käynnistyvien yleis- ja asemakaavahankkeiden tueksi. Prosessi on mukautettu MRL:n mukaista kaavaprosessia, jotta kaikki osapuolet ovat tulleet asianmukaisesti kuulluksi työn yhteydessä.

Raahelaisten mielipiteitä kunnan nykytilanteesta ja kehittämistarpeista on kartoitettu sähköisen verkkokyselyn ja kylätyöpajojen avulla. Suunnittelutyön aikana on tutkittu ja vertailtu kahta vaihtoehtoista rakennemallia Raahen tulevaisuuden maankäytöstä. Rakennemallivaihe vaikutusarvioineen on toiminut pohjana varsinaisen suunnitelman laatimiselle.

Suunnitelma-aineisto koostuu yleispiirteisestä suunnitelmakartasta ja suunnitelmaraportista. Suunnitelmaraportti sisältää koko kunnan laajuisen perusteellisen nykytila-analyysin. Nykytilan kartoituksella luodaan vahva aineistopohja maankäytön suunnittelun tueksi ja jatkuvan yleiskaavoituksen tulevaisuudessa mahdollistava paikkatietoaineisto.

2 Tavoitteet

Strategisen maankäytön suunnitelman tarve on tunnistettu Maileriohjelmaa koskevan kehittämistyön yhteydessä (Kela 12.5.2020 § 36). Maileriohjelma on Raahen kaupungin vuosille 2017–2020 laadittua strategiaa toimeenpaneva asiakirja. Kaupunki-strategiaa konkretisoivassa Maileriohjelmassa on esitetty viranhaltijanäkökulmasta analyysi Raahen nykytilasta, pohdittu keskeisiä kaupungin haasteita, asetettu tavoitteita ja tehty toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi.

Raahen keskeisimpänä haasteena on väkiluvun väheneminen, vaikka kaupungilla on hyvä sijainti Oulun vaikutuspiirissä ja suuri työpaikkaomavaraisuus. Kaupungissa katsotaan, että Raahella on kaikki eväät menestyä kaupunkien/kaupunkiseutujen välisessä kilpailussa. Samankokoisten kuntien välissä kilpailussa Raahen asema on poikkeuksellisen hyvä. Maileriohjelma hyväksyttiin valtuustossa 7.12.2020.

Keskeisiä strategisia asiakirjoja suunnittelutyön tueksi ovat:

- Raahen kaupungin strategia 2017–2021
- Strategiaan kytkeytyvä Raahen kaupungin Maileriohjelma
- Raahen kaupungin maapoliittinen ohjelma 2020–2030

- Raahen kaavoitusohjelma
- Raahen rakennusjärjestys

Strategisen maankäytön suunnitelman laatimista ohjaavat erityisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, Suomen Merialue-suunnitelma 2030 ja suunnittelutyölle asetetut tavoitteet.

Suunnittelutyölle on määritelty seuraavat tavoitekokonaisuudet:

- Raahen erityispiirteiden vaaliminen ja korostaminen
- Väestönkehitykseen vaikuttaminen
- Alue- ja yhdyskuntarakenteen toimivuuden ja taloudellisuuden parantaminen
- Asuntotarjonnan ja asuinalueiden monipuolisuuden lisääminen
- Keskustojen kehittäminen
- Maaseutumaisten alueiden kehittäminen
- Elinkeinoelämän tarpeisiin vastaaminen
- Kestävän liikkumisen ja liikenteen sujuvuuden varmistaminen
- Ympäristöarvojen vaaliminen

3 Työn vaiheet

Suunnitteluprosessi jakautuu viiteen vaiheeseen, jotka on esitetty seuraavassa taulukossa (Taulukko 1). Suunnitelman laatiminen käynnistyi kaupunginhallituksen 7.9.2020 (§ 223) tekemällä päätöksellä. Aloituvaiheessa työlle asetettiin tavoitteet ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetettiin nähtäville. Marraskuussa 2020 järjestettiin viranomaisten kanssa neuvottelu työn tavoitteista ja lähtökohdista.

Työn alkuvaiheessa laadittiin koko kaupungin laajuinen paikkatietopohjainen nykytila-analyysi, joka kohdentuu niihin teemoihin, jotka ovat keskeisiä suunnittelukysymysten ratkaisemisen kannalta.

Maalis-huhtikuussa 2021 osallisten mielipiteitä kartoitettiin sähköisen verkkokyselyn avulla. Raahen nykytilannetta ja kehittämistarpeita käsiteltiin neljässä kaikille avoimessa kylätyöpajassa sekä luottamushenkilöille suunnatussa työpajassa.

Nykytila-analyysin, työpajojen ja verkkokyselyn tulosten pohjalta laadittiin kaksi vaihtoehtoista rakennemallia Raahen tulevaisuuden maankäytöstä. Rakennemallien vaikutukset arvioitiin suhteessa suunnittelutyölle asetettuihin tavoitteisiin.

Syyskuussa 2021 suunnitelmaehdotuksen pohjaksi hyväksyttiin suunnitteluperiaatteet, joita käsiteltiin päättäjainfossa marraskuussa 2021. Suunnitelmaehdotus oli julkisesti nähtävillä helmi-maaliskuussa 2022, jolloin osallisilla oli mahdollisuus antaa

kirjallista palautetta suunnitelmasta. Osallisilta saatuihin muistutuksiin ja viranomaisilta saatuihin lausuntoihin laadittiin vastineet. Palaute huomioitiin suunnitelma-aineiston viimeistelyssä.

Taulukko 1. Suunnitteluprosessin eteneminen.

Toimenpide	Ajankohta
Aloitusvaihe	
Aloituskokous	24.8.2020
Ohjausryhmä 1: tavoitteet ja vuorovaikutus	9.9.2020
Päättäjien työpaja: vuorovaikutuksen teemat ja kohderyhmät	5.10.2020
Ohjausryhmä 2: OAS ja nykytila-analyysin sisältö	12.10.2020
Kehittämislautakunta: OAS	10.11.2020
Viranomaisneuvottelu	30.11.2020
Nykytila-analyysivaihe	
Neljä kylätyöpajaa: nykytila ja kehittäminen	23.3.15.4.2021
Verkkokysely osallisille: nykytila ja kehittäminen	22.3.-19.4.2021
Päättäjien työpaja: nykytila ja kehittäminen	30.3.2021
Ohjausryhmä 3: työpajojen, karttakyselyn ja nykytila-analyysin tulokset	28.4.2021
Rakennemallivaihe	
Ohjausryhmä 4: rakennemallit	11.5.2021
Ohjausryhmä 5: rakennemallit ja vaikutusten arviointi	26.8.2021
Päättäjäninfo: rakennemallit, vuorovaikutus ja suunnitteluperiaatteet	3.11.2021
Ehdotusvaihe	
Ohjausryhmä 6: suunnitteluperiaatteet, alue- ja raahelaisprofiilit	4.11.2021
Ohjausryhmä 7: suunnitelmaehdotus	15.12.2021
Kehittämislautakunta: suunnitelmaehdotus	19.1.2022
Suunnitelmaehdotus nähtävillä	14.2.–15.3.2022
Neljä kaavoittajan vastaanottoa	22.2.–4.3.2022
Viranomaisneuvottelu	10.2.2022
Hyväksymisvaihe	
Ohjausryhmä 8: vastineet saatuun palautteeseen	24.3.2022
Kaupunginhallitus: suunnitelman hyväksyminen	16.5.2022
Kaupunginvaltuusto: suunnitelman hyväksyminen	30.5.2022

4 Suunnittelutilanne

4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. VATit tulee ottaa huomioon alueiden käytön suunnittelussa. Valtioneuvosto uudisti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 14.12.2017. Uudistuksessa tavoitteiden päällekkäisyydet erityislainsäädännön kanssa on purettu. Kaikki tavoitteet koskevat nyt koko maata, eikä alueellisia erityistavoitteita enää ole.

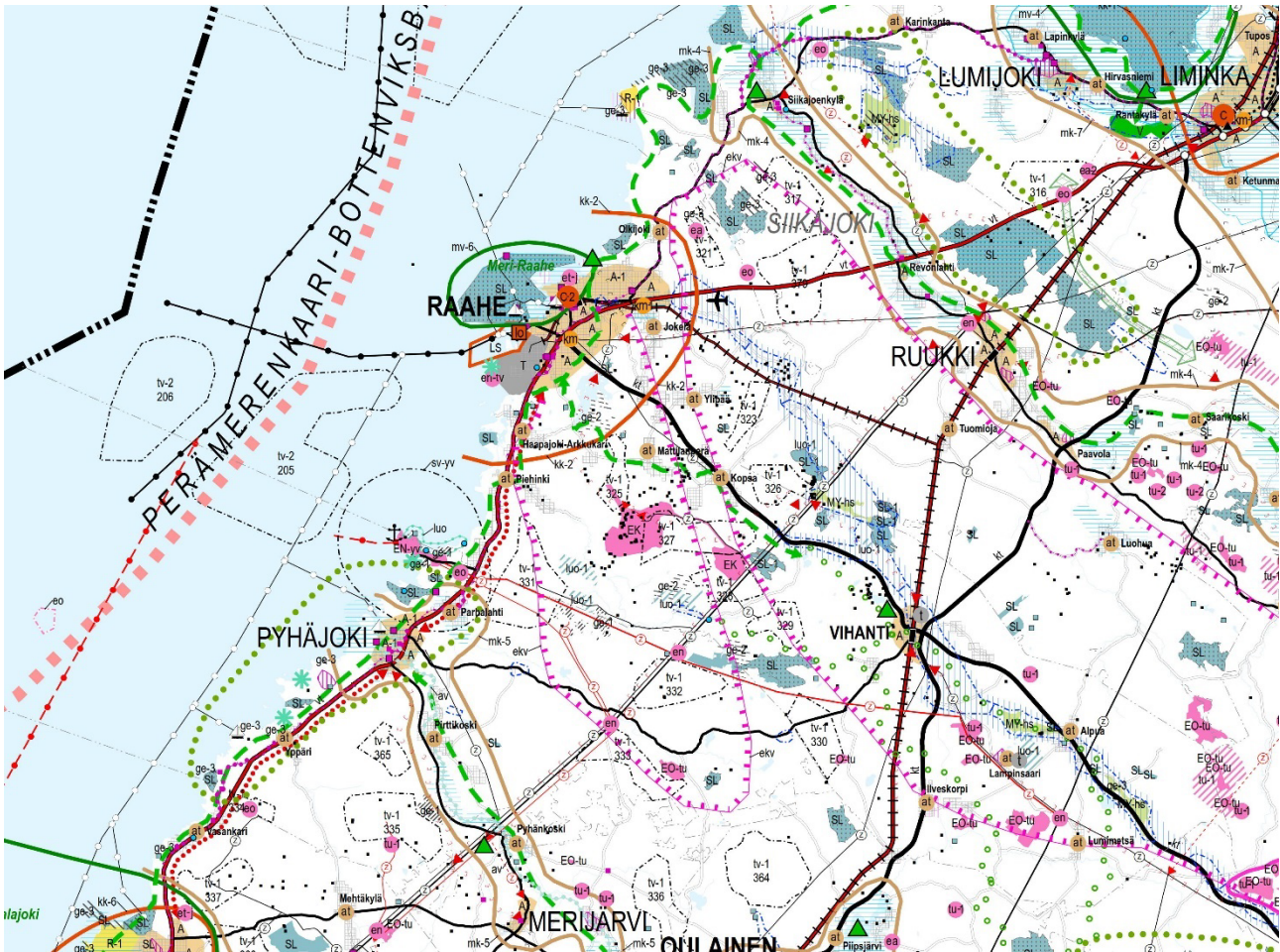
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen asiakokonaisuuteen:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Raahen strategisen maankäytön suunnitelman laatimista koskevat kaikki viisi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden asiakokonaisuutta. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet välittyvät kuntakaavoitukseen pääasiassa maakuntakaavoituksen kautta.

4.2 Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaalla alueidenkäytön tarkempaa suunnittelua ohjaavan **maakuntakaavan** muodostavat Pohjois-Pohjanmaan 1., 2. ja 3. vaihemaakuntakaava sekä Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Maakuntavaltuusto on hyväksynyt **Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaavan** 22.2.2010, **Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavan** 2.12.2013, **Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan** 7.12.2016 ja **Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan** 11.6.2018. Kyseiset vaihekaavat ovat lainvoimaisia ja ne kumoavat aiemman Pohjois-Pohjanmaan kokonaisuusmaakuntakaavan 2005 kokonaisuudessaan. Maakuntakaavat on koottu oheiseen informatiiviseen yhdistelmäkarttaan (Kuva 1). Maakuntakaavojen viralliset kaava-ai-neistot löytyvät Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulta.

Kuva 1. Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan epävirallisesta yhdistelmäkartasta (Pohjois-Pohjanmaan liitto, 25.1.2021).

Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava on laadittu Hanhikivenniemen sijoittuvaa ydinvoimalahanketta varten.

1. vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät aihepiirit ovat:

- energiantuotanto ja -siirto (manneralueen tuulivoima-alueet, merituulivoiman päivitykset, turvetuotantoalueet)
- kaupan palvelurakenne ja aluerakenne, taajamat
- luonnonympäristö (soiden käyttö, suojelualueiden päivitykset, geologiset muodostumat)
- liikennejärjestelmä (tieverkko, kevyt liikenne, raideliikenne, lentoliikenne, meriväylät) ja logistiikka.

2. vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät aihepiirit ovat:

- maaseudun asutusrakenne
- kulttuuriympäristöt
- virkistys ja matkailualueet
- seudulliset materiaalikeskus- ja jätteenkäsittelyalueet

- seudulliset ampumaradat
- Puolustusvoimien alueet

3. vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät aihepiirit ovat:

- pohjavesi- ja kiviainesalueet
- mineraalipotentiali- ja kaivosalueet
- Oulun seudun liikenne ja maankäyttö
- tuulivoima-alueiden tarkistukset
- Vaalan ja Himangan kaavamerkintöjen tarkistukset
- muut maakuntakaavamerkintöjen päivitykset

Maakuntakaavan keskeisin oikeusvaikutus on, että se on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa kunnan yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisen on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaavalla voidaan rajoittaa rakentamista erikseen määrätyillä alueilla. Maakuntakaavan laatii maakunnan liitto ja sen hyväksyy maakuntavaltuusto.

4.3 Voimassa olevat yleiskaavat

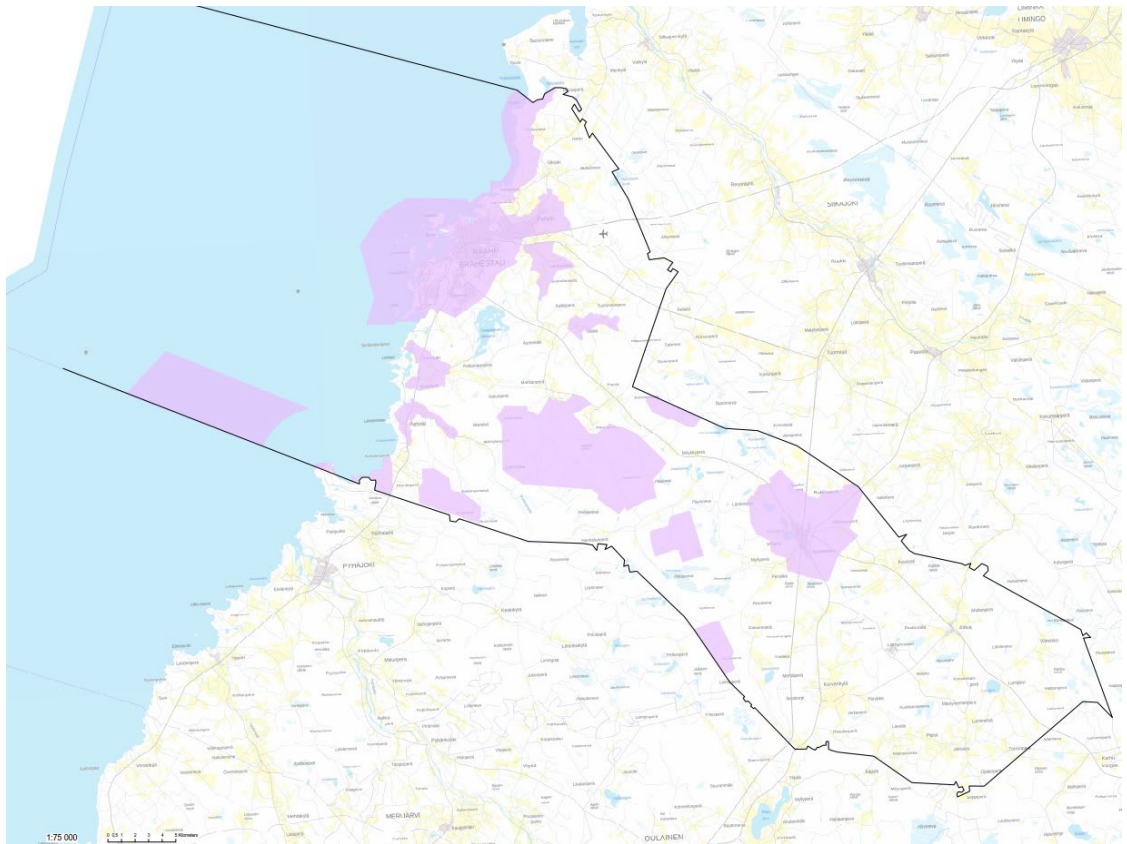
Raahen kaupungin alueella on voimassa yhteensä 20 sellaista osayleiskaavaa, jotka on hyväksytty vuonna 2000 tai myöhemmin. Pääsisällöltään asuinrakentamista tai taajamatoimintoja ohjaa kaikkiaan seitsemän osayleiskaavaa. Saariston suojelua, virkistyskäyttöä ja loma-asuinrakentamista ohjaa Raahen pohjoisen saariston osayleiskaava.

Suurhankkeiden suunnittelua ja rakentamisen ohjausta varten on laadittu 11 osayleiskaavaa. Energiantuotannon tarpeisiin Raahessa on laadittu Hanhikiven ydinvoimalaitosalueen osayleiskaava yhteistyössä Pyhäjoen kunnan kanssa. Kahdeksan osayleiskaavaa ohjaa tuulivoimalaitosten rakentamista. Myös kultakaivoksen ja sula- ton alueiden maankäytön suunnittelua ja rakentamista ohjataan osayleiskaavoilla.

Seuraavassa on listattu Raahessa voimassa olevat oikeusvaikutteiset osayleiskaavat, jotka on hyväksytty vuonna 2000 tai myöhemmin. Yleiskaavan voimaantulo vuosi on merkitty sulkeisiin kaavan nimen perään.

- Annankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava (2014)
- Haapajoki - Arkkukarin osayleiskaava (2009)
- Hanhikiven ydinvoimalaitosalueen osayleiskaava ja asemakaava (2013)
- Ketunperän tuulivoimapuiston osayleiskaava (2015)
- Kopsan tuulivoimapuiston II:n vaiheen osayleiskaava (2013)
- Kopsan tuulivoimapuiston III:n vaiheen osayleiskaava (2019)

- Maanahkiaisien merituulivoima-alueen osayleiskaava (2013)
- Mastokankaan tuulipuiston osayleiskaava (2016)
- Mettalanmäen osayleiskaava (2017)
- Nikkarinkaarron tuulivoimapuiston osayleiskaava (2014)
- Pattijoki, Jokelankylän osayleiskaava (2000)
- Pattijoki, Ylipään osayleiskaava (2002)
- Piehingin osayleiskaava (2016)
- Raahen keskeisten taajama-alueiden osayleiskaava (2007)
- Raahen kultakaivoksen osayleiskaava (2008)
- Raahen pohjoiset mannerrannat -osayleiskaava (2003)
- Raahen pohjoinen saaristo osayleiskaava (2000)
- Sarvankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava (2014)
- Sulaton osayleiskaava (2017)
- Vihannin kirkonkylän osayleiskaava (2013)

Kuva 2. Voimassa olevien oikeusvaikutteisten yleiskaavojen alueet Raahessa (Raahen kaupunki 27.4.2021).

4.4 Vireillä olevat yleiskaavat

Raahen eteläisen ranta-alueen osayleiskaavan on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 29.4.2019, mutta se ei ole vielä lainvoimainen. Kaavassa on osoitettu rantavyöhykkeen ja sen ulkopuolisen kylä- ja haja-asutuksen rakentamisen periaatteet.

4.5 Voimassa olevat asemakaavat

Kaupungin alueella on yli 200 voimassa olevaa asemakaavaa. Asemakaavoitetut alueet kattavat Raahen, Pattijoen, Saloisten ja Vihannin taajama-alueet, Hanhikiven ydinvoimalaitosalueen Raahen puoleiset osat sekä Laivakankaan kultakaivoksen alueen.

4.6 Rakennusjärjestys

Raahen kaupungin ja Siikajoen kunnan rakennusjärjestys on astunut voimaan 22.4.2021 annetulla kuulutuksella.

4.7 Maanomistus

Suunnittelualue on pääasiassa yksityisessä omistuksessa. Raahen kaupungin omistuksessa on noin 5 % (9790 ha) kaupungin pinta-alasta. Kaupungin omistamista alueista noin 6684 ha on maa-alueita ja 3106 ha vesialueita.

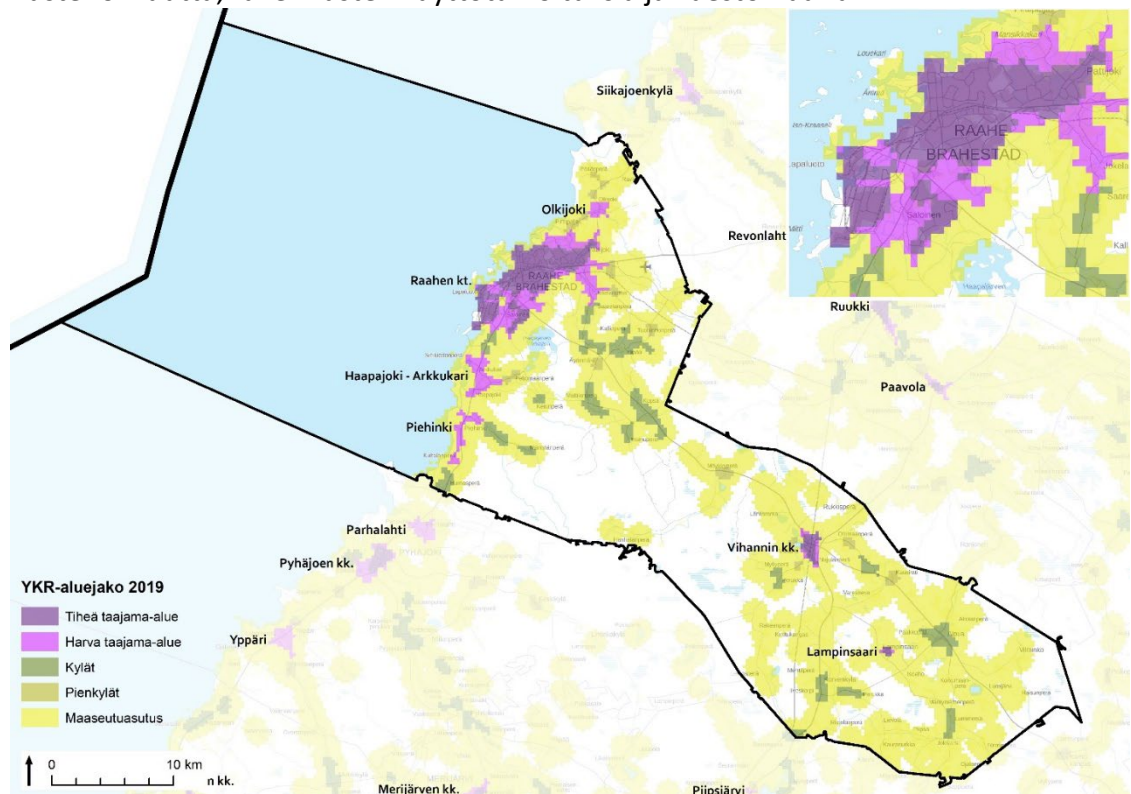
5 Nykytila-analyysi

5.1 Alue- ja yhdyskuntarakenne

Raahen kaupunki sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa Perämeren rannalla. Raahesta on noin 75 kilometrin matka Ouluun ja noin 130 kilometrin matka Kokkolaan. Raahen naapurikuntia ovat Haapavesi, Oulainen, Pyhäjoki, Siikajoki ja Siikalatva. Raahen kaupunkiin on liitetty kolme naapurikuntaa: Saloinen vuonna 1973, Pattijoki 2003 ja Vihanti 2013. (Maanmittauslaitos 2021a; 2021b)

Raahen väestö keskittyy taajama-alueille ja muutamille kyläalueille. Raahen taajama-aste oli 87,3 % vuonna 2019. Taajamaväestö jakautuu kuuden eri taajaman kesken. Suurin osa raahelaisista asuu keskustaajamassa (n. 18 900 asukasta). Pienempiä taajamia ovat Vihannin kirkonkylä (n. 1070 asukasta), Haapajoen–Arkkukarin alue (690), Piehinki (350), Lampinsaari (230) ja Olkijoki (200). (Tilastokeskus 2019; 2021a)

Raahen yhdyskuntarakennetta ja sen kehitystä voidaan tarkastella SYKE:n kehittämien valtakunnallisten YKR-aluejakojen (taajamat, kylät, pienkylät ja maaseudun harva asutus) avulla. YKR-aluejaot on toteutettu yhdistelemällä 250 metrin levyisiä tilastoruutuja paikkatietomenetelmillä. Yhdistelyperusteina on käytetty mm. rakennustehokkuutta, rakennusten käyttötarkoituksia ja väestömääriä.

Kuva 3. Raahen jakautuminen YKR-aluejaon mukaisiin vyöhykkeisiin vuonna 2019 (SYKE 2021a).

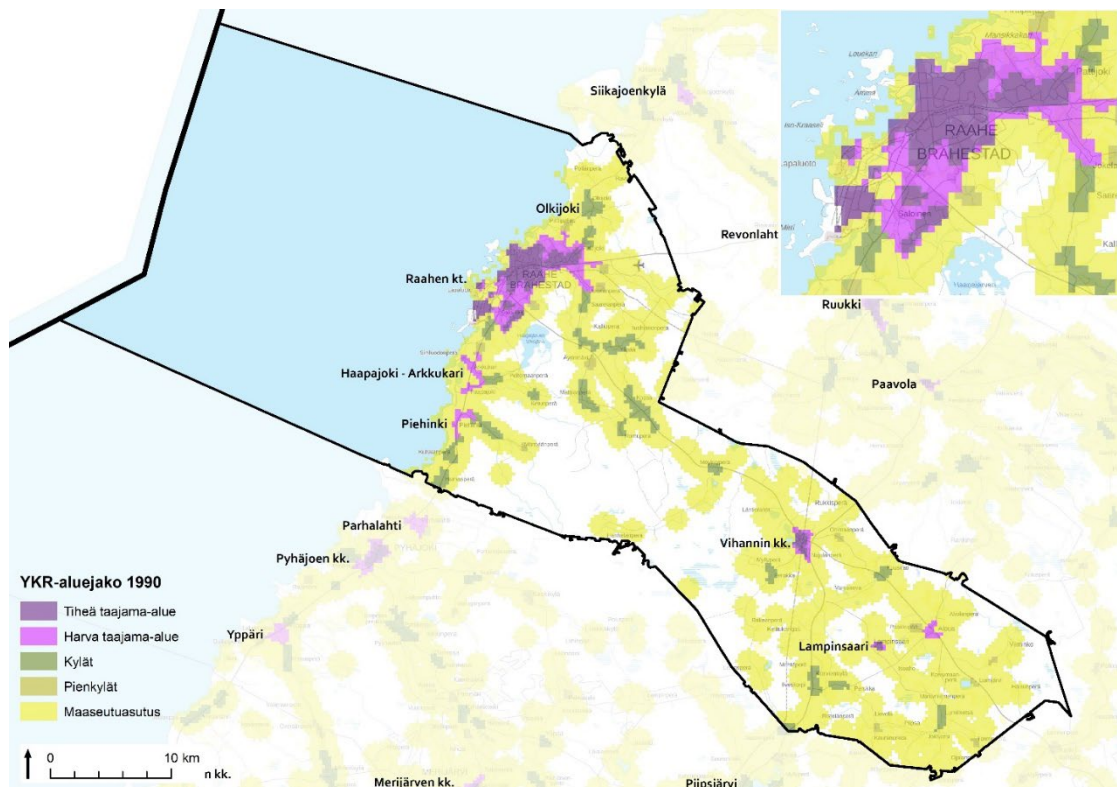
YKR-taajamalla tarkoitetaan vähintään 200 asukkaan taajaan rakennettua aluetta. Rajauksessa huomioidaan asukasluvun lisäksi rakennusten lukumäärä, kerrosala ja

keskittyneisyys. Tiheään taajama-alueeseen kuuluvat ne ruudut, joiden aluetehokkuus ns. naapuriruutumenetelmällä laskettuna on yli 0,02. Muut taajamaruudut kuuluvat harvaan taajama-alueeseen. Kylämäistä yhdyskuntarakennetta kuvaavalla aluejaolla esitetään taajamien ulkopuoliset haja-asutusalueen rakennus- ja asutustihentymät, jotka perustuvat vakituiseen asutukseen. Kylät on jaettu kahteen luokkaan, 20–39 asukkaan YKR-pienkyliin sekä yli 39 asukkaan YKR-kyliin. Harvaan maaseutu-asutukseen kuuluvat taajamien ja kylien ulkopuoliset alueet, joissa on vähintään yksi asuttu rakennus kilometrin säteellä. (SYKE 2021a)

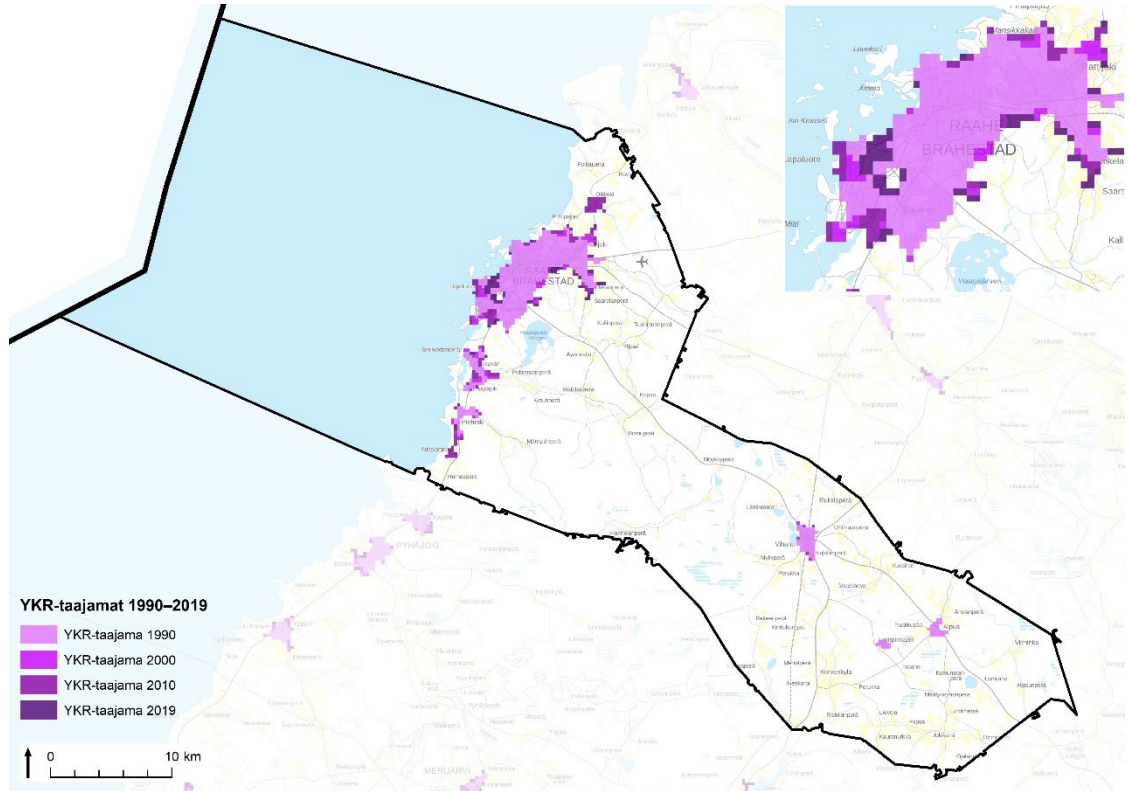
Viimeisen 30 vuoden aikana Raahen keskustaajama on laajentunut ja samalla taajaman sisäinen rakenne on tiivistynyt. Vuosina 1990–2019 uutta tiheää yhdyskuntarakennetta on muodostunut keskustaajaman ohella erityisesti Haapajoen–Arkkukarin alueelle. Raahen haja-asutus (n. 3100 asukasta) keskittyy kylämaisiin asutustihentymiin ja niiden ympäristöön. Vihannin kirkonkylän ja Piehingin kylän välillä on laaja, pääosin asumaton alue. (SYKE 2021a)

Taulukko 2. Raahen YKR-aluejaon mukaiset taajamat ja kylät vuonna 2019 (SYKE 2021a)

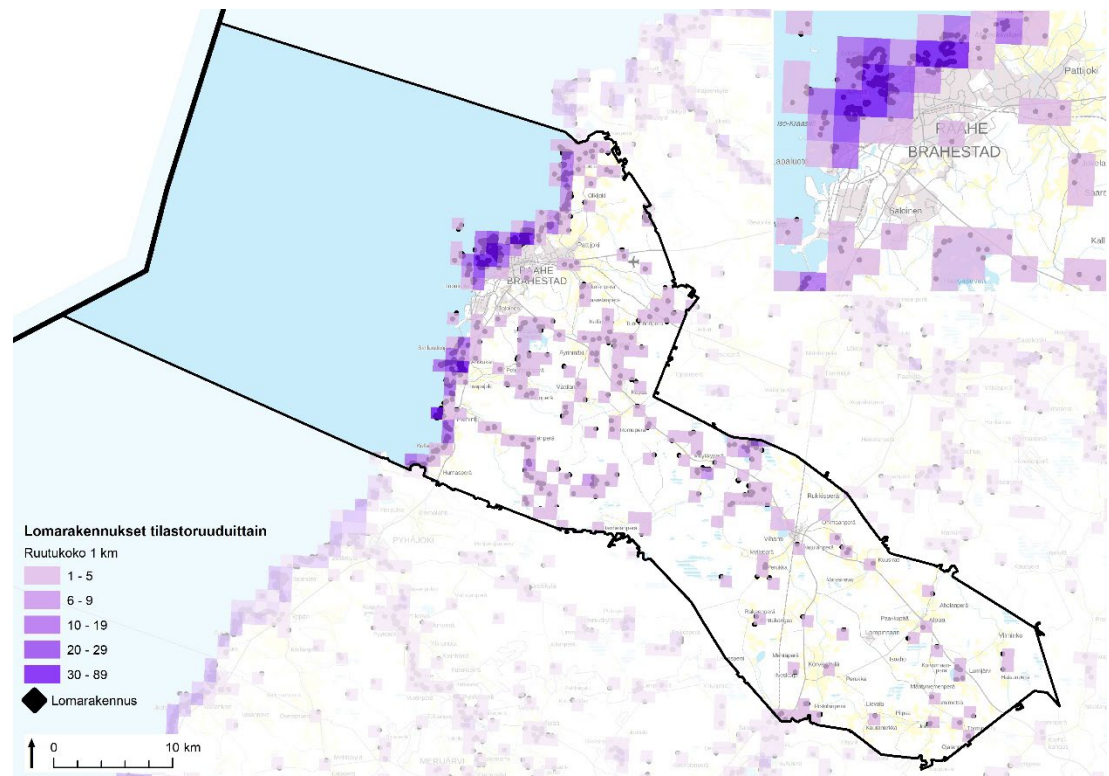
YKR-taajamat	YKR-kylät	
Raahen keskustaajama	Hurnasperä	Alpua
Vihannin kirkonkylä	Ketunperä	Kuusirati
Haapajoki–Arkkukari	Mäntylänperä	Korvenkylä
Piehinki	Piehingin Ylipää	Lumimetsä
Lampinsaari	Mattilanperä	Myllyperä–Perukka
Olkijoki	Kopsa-Romuperä	Kilpua
	Ylipää (Lasikangas)	

Kuva 4. Raahen jakautuminen YKR-aluejaon mukaisiin vyöhykkeisiin vuonna 1990 (SYKE 2021a).

Kuva 5. Raahen taajama-alueiden kehittyminen 1990–2019 (SYKE 2021a).

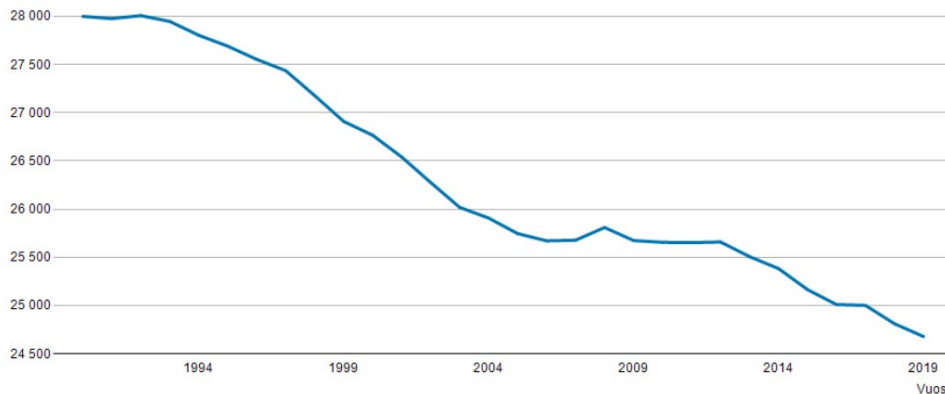
Kuva 6. Raahen loma-asutus tilastoruuduittain (Maanmittauslaitos 2021b).

Raahessa on noin 1000 loma-asuinkäyttöön luokiteltua rakennusta. Raahen loma-asutus on keskittynyt merenrannikolle ja saaristoon. Mantereella loma-asutusta on paljon erityisesti Piehingin–Arkkukarin ja Pitkäkarin alueilla sekä keskustan pohjoispuolisilla rannoilla. (Maanmittauslaitos 2021b)

5.2 Väestö

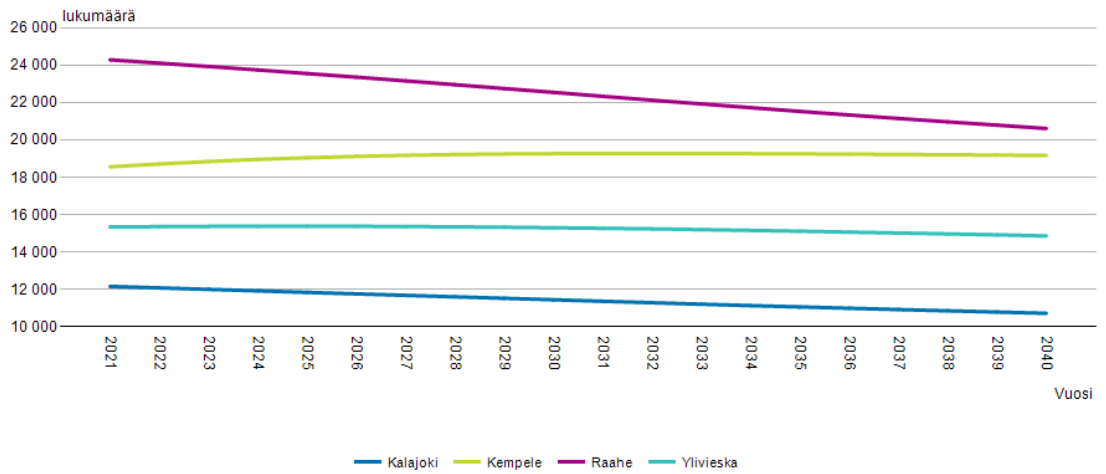
5.2.1 Väestönkehitys

Raahessa oli 24 811 asukasta vuonna 2019. Kun tarkastellaan nykyisen (2021) kunta-ajan mukaista Raahen aluetta, vuoteen 1990 (n. 28 000 asukasta) verrattuna asukasmäärä on pienentynyt noin 3200 asukkaalla. (Kuva 7, Tilastokeskus 2021a)

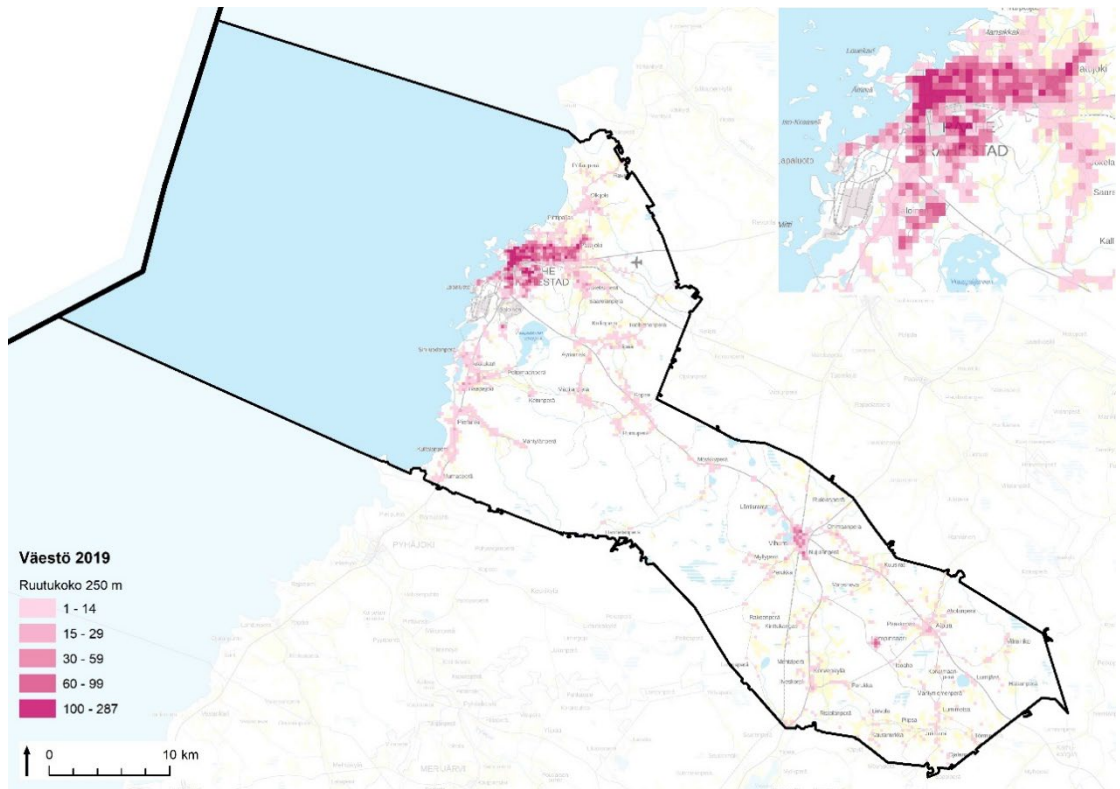

Kuva 7. Raahen väestökehitys 1990–2019 (Tilastokeskus 2021a).

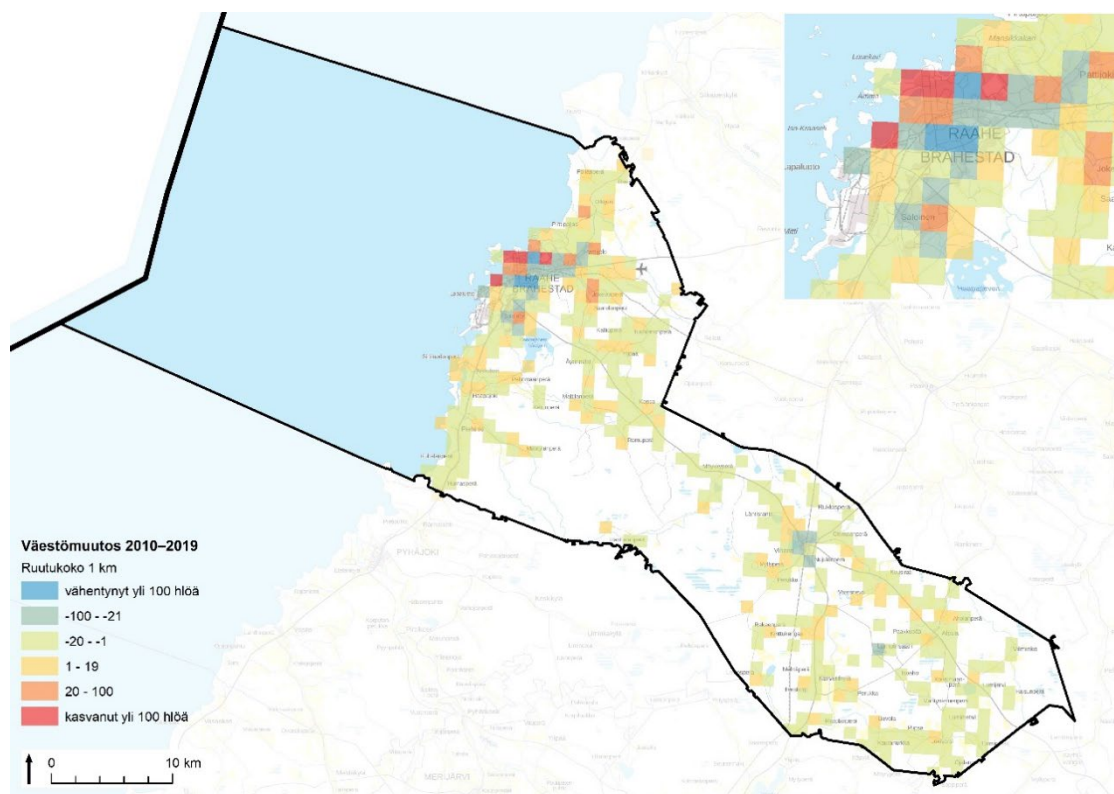
Tilastokeskuksen väestöennusteen (2019) mukaan Raahen väestömäärän ennakoidaan olevan noin 20 600 vuonna 2040, joten väestömäärä vähenisi noin 4 200 asukkaalla (-16,9 %) vuosina 2019–2040. Ennusteen mukaan Pohjois-Pohjanmaalla väestönkasvu keskittyisi Ouluun, jonne tulisi vuoteen 2040 mennessä noin 14 000 uutta asukasta. Muista Pohjois-Pohjanmaan kunnista esimerkiksi Kempeleessä väestö hivenen kasvaisi (+5,5 %) ja Ylivieskassa (-2,6 %) sekä Kalajoella Raahen tapaan laskisi (-12,9 %). (Kuva 8, Tilastokeskus 2021c)

Kuva 8. Tilastokeskuksen väestöennuste (2019) vuosille 2021–2040 (Tilastokeskus 2021c).

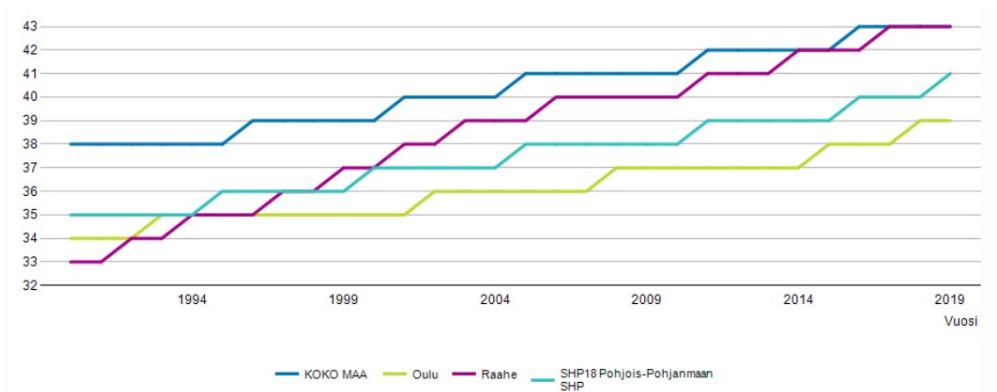

Kuva 9. Raahen väestö vuonna 2019 tilastoruuduittain (250 m) (SYKE 2021a).

Kuva 10. Raahen väestömuutos 2010–2019 tilastoruuduittain (1 km) (SYKE 2021a).

Raahen asukkaiden keski-ikä on kasvanut, kuten koko maassa. Asukkaiden keski-ikä vuonna 2019 oli 43 vuotta, joka on sama kuin koko Suomen asukkaiden keski-ikä. (Tilastokeskus 2021a)

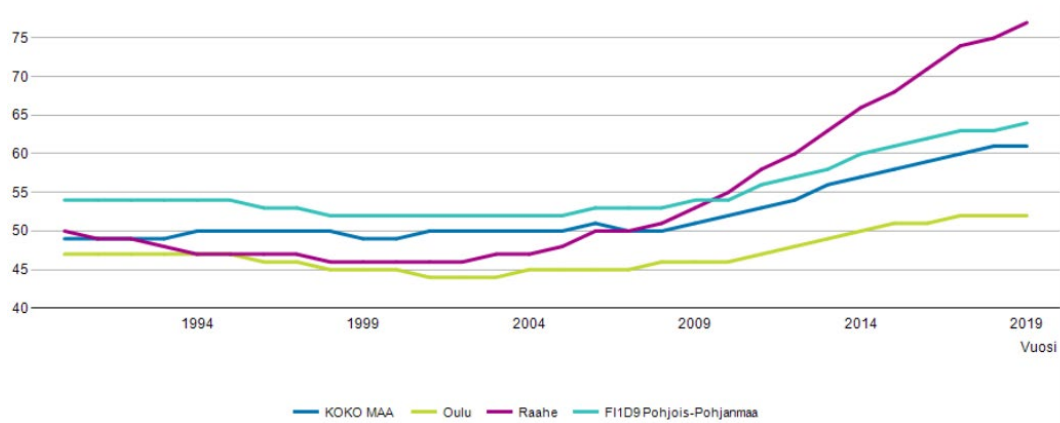

Kuva 11. Raahen asukkaiden keski-ikä suhteessa Ouluun, Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan ja koko maahan 1990–2019 (Tilastokeskus 2021a).

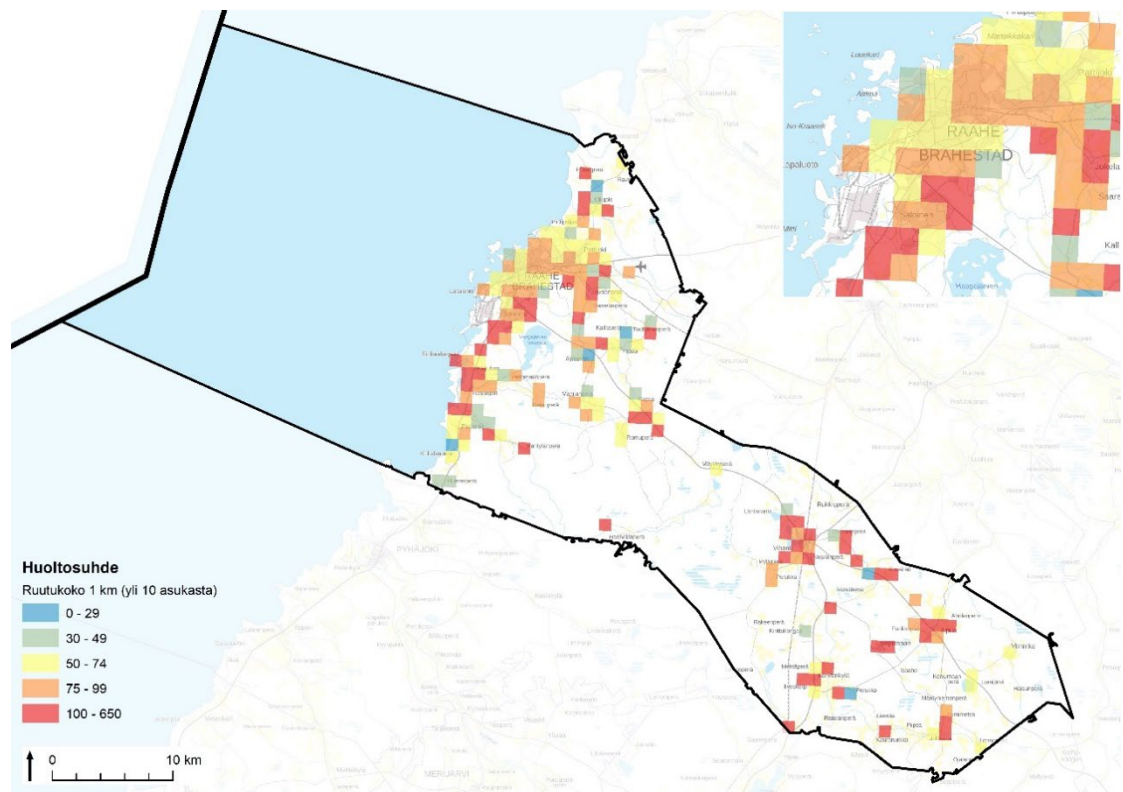
5.2.2 Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde kertoo alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhteessa 15–64 vuotiaisiin. Tämä suhdeluku on kerrottu sadalla. Raahen väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2019 hieman yli 75. Kun luku on 100 tai suurempi, lapsia

ja eläkeikäisiä on enemmän kuin työkäisiä. Väestöllinen huoltosuhde pohjautuu pelkästään väestön ikärakenteeseen eikä se ota huomioon työllisyyttä. (Tilastokeskus 2021a)

Kuva 12. Raahen väestöllinen huoltosuhde suhteessa Ouluun, Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan ja koko maahan 1990-2019 (Tilastokeskus 2021).

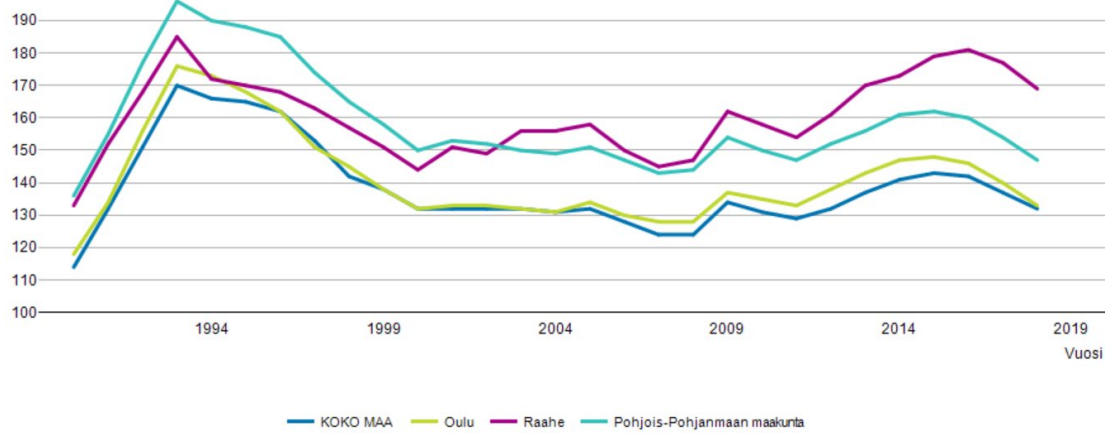

Kuva 13. Raahen väestöllinen huoltosuhde tilastoruudittain (1 km) (SYKE 2021a).

5.2.3 Kansantaloudellinen huoltosuhde

Kansantaloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työtöntä tai työvoiman ulkopuolella olevaa on yhtä työllistä kohden. Se siis kuvaa väestöjoukon kansantaloudellisia kuluja suhteessa kansantaloudellisiin tuottoihin. Huoltosuhde lasketaan jakamalla ei-työllisten määrä, eli työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat, työllisten määrällä. Saatua lukua on kerrottu sadalla. Kun luku on 100 tai suurempi, on työvoiman

ulkopuolella olevia enemmän kuin työssäkäyviä. Raahen huoltosuhte on tällä hetkellä hieman alle 170 ja se on laskussa kuten koko maassa.

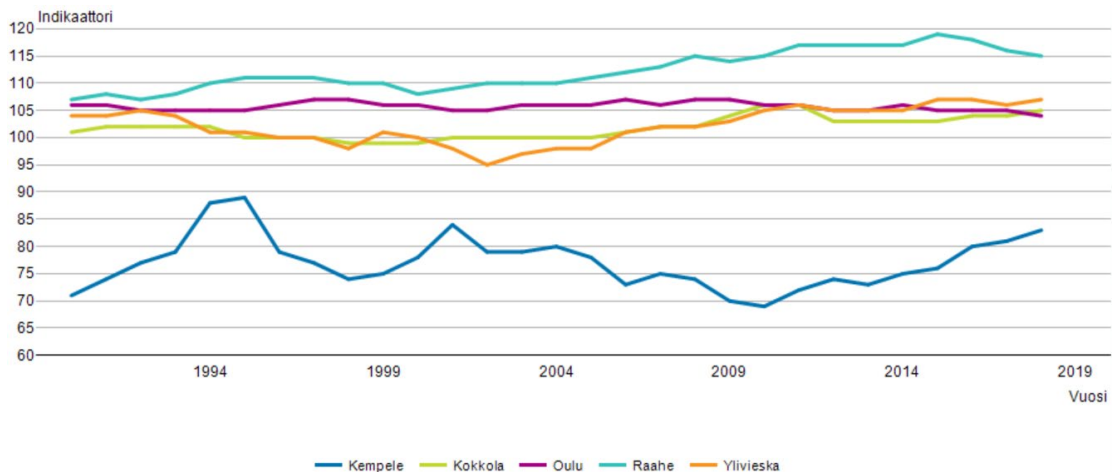
Kuva 14. Raahen taloudellinen huoltosuhte suhteessa Ouluun, Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan ja koko maahan 1990-2019 (Tilastokeskus 2021).

5.3 Elinkeinoelämä

5.3.1 Työpaikat ja palvelut

Liikenneyhteyksien nopeutumisen myötä työssäkäyntialueet ovat laajentuneet Suomessa. Samalla työmatkojen keskipituudet ovat kasvaneet ja kuntarajat ylittävän pendelöinnin määrä on lisääntynyt. Toisaalta etätyöskentely ja monipaikkaisuus vähentävät liikkumisen tarvetta.

Raahessa työpaikkaomavaraisuus on ollut jo pitkään erinomaisella tasolla (115,4 % vuonna 2018). Työpaikkojen määrä on 2010-luvulla vähentynyt yhteensä noin 800 työpaikalla. Pitkään jatkunut laskeva trendi muuttui vuonna 2018, jolloin Raahen saatiin 200 työpaikkaa lisää edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2018 kaupungin alueella oli yhteensä 10 655 työpaikkaa. Työpaikat ja palvelut keskittyvät keskustajaman alueelle ja siellä erityisesti Terästehtaan (SSAB) ja sairaalan alueille sekä ydinkeskustaan. (SYKE 2021a, Tilastokeskus 2021a)

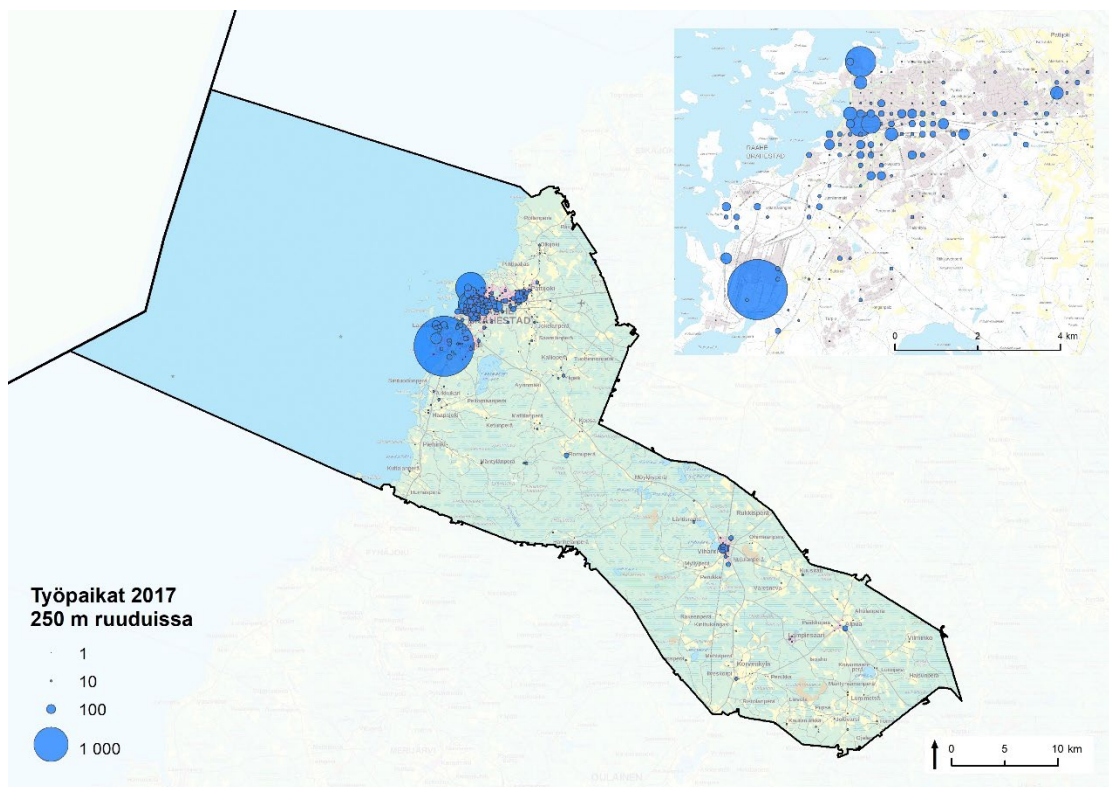

Kuva 15. Raahen työpaikkaomavaraisuus suhteessa Kokkolaan, Ouluun, Kempeleeseen ja Ylivieskaan 1990-2019 (Tilastokeskus 2021a).

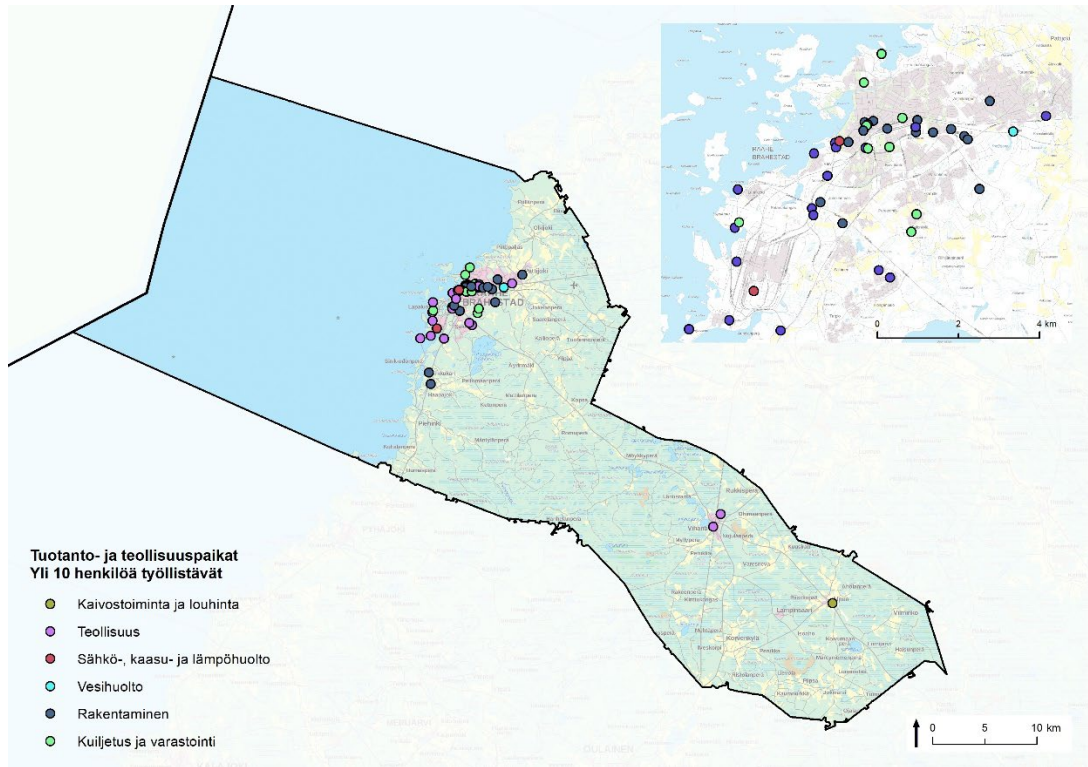
Raahesta pendelöi vuonna 2017 kunnan ulkopuolelle töihin 1151 henkilöä. Eniten Raahesta pendelöidään Ouluun (380 henkilöä), Siikajoelle (163) ja Oulaisiin (102). (SYKE 2021a)

Taulukko 3. Raahesta muihin kuntiin pendelöivät v. 2017 (SYKE 2021a).

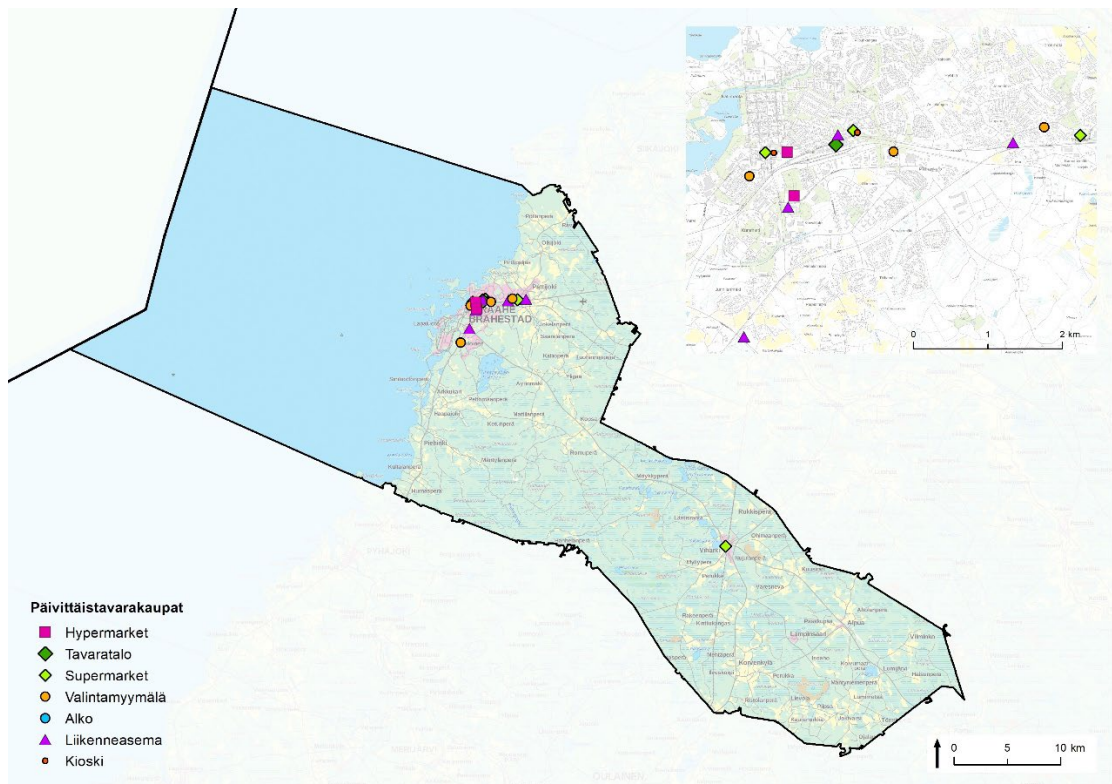
Pendelöintikunta	Pendelöijien määrä
Oulu	380
Siikajoki	163
Oulainen	102
Pyhäjoki	92
Pääkaupunkiseutu	72

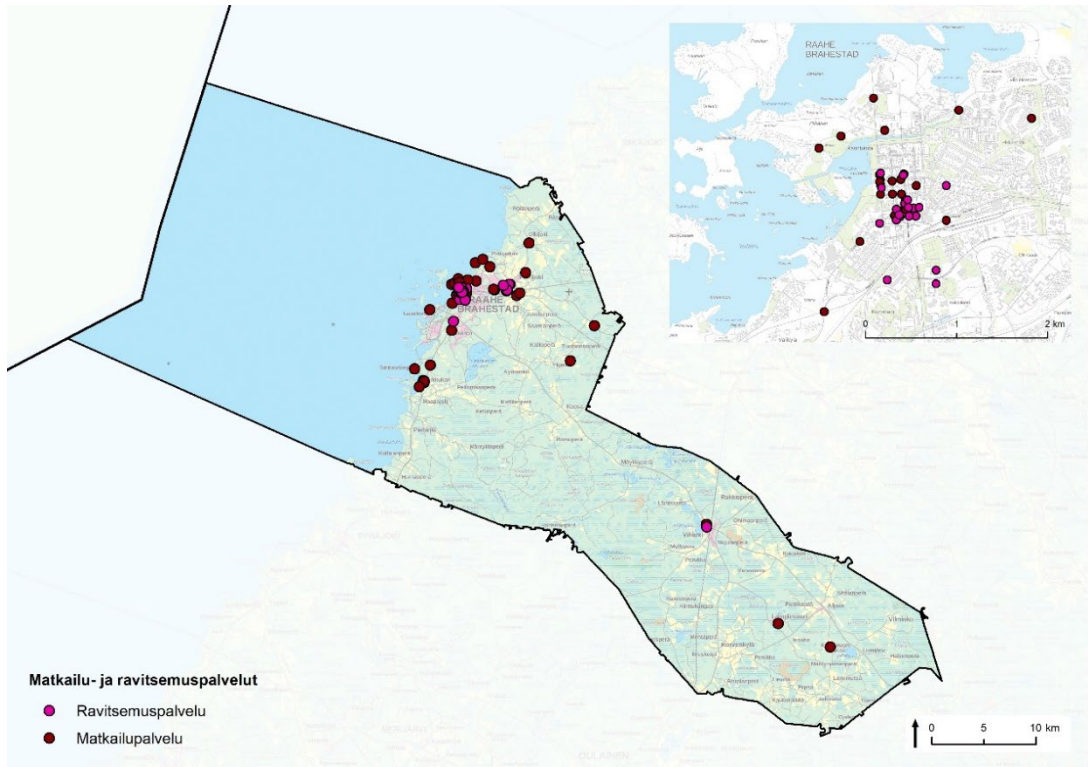
Kuva 16. Raahen työpaikkojen määrä v. 2017 tilastoruuduittain (250 m) (SYKE 2021a).

Kuva 17. Raahen tuotanto- ja teollisuusyöpaikat (Tilastokeskus 2018).

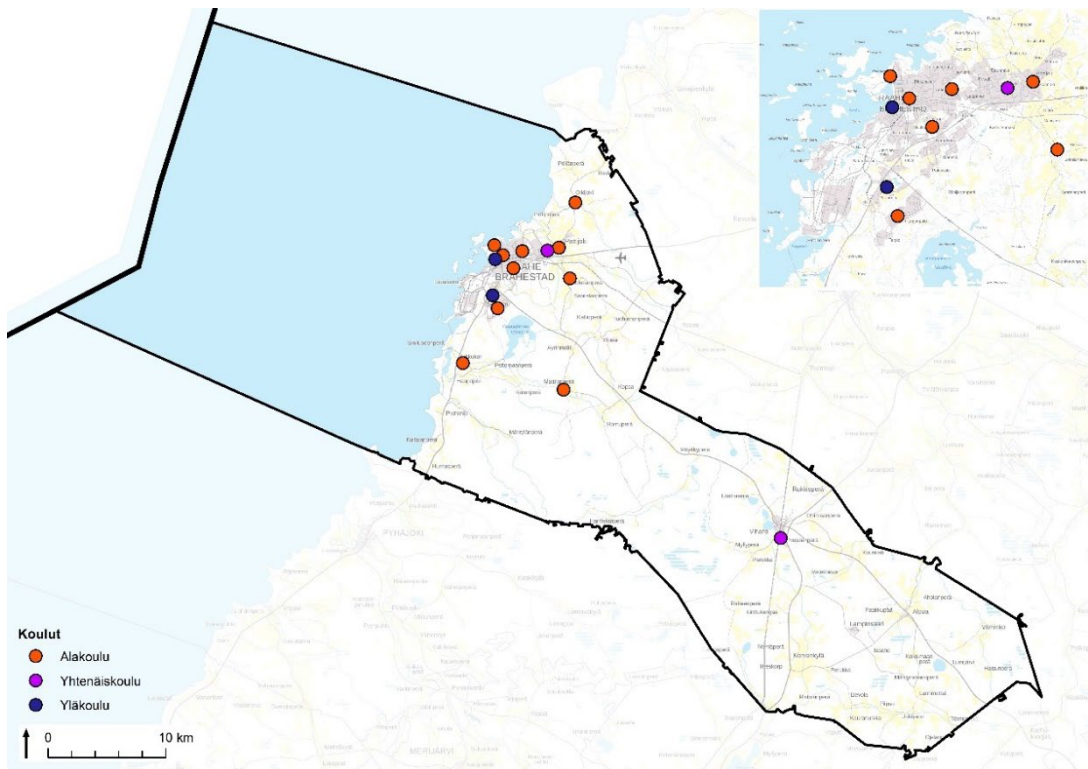

Kuva 18. Raahen päivittäistavarakaupat 2020 (Valvira 2020).

Kuva 19. Raahen matkailu- ja ravitsemuspalvelut 2020 (Valvira 2020, Visitraahe.fi 2020).

Raahessa on 13 peruskoulua, joista 9 on alakouluja, 2 yläkouluja ja 2 yhtenäiskouluja. Koivuluodon alakoululla on kaksi eri toimipistettä. Alle 100 oppilaan alakouluja ovat Jokelan (n. 90 oppilasta) ja Olkijoen (n. 70 oppilasta) koulut. (Raahen kaupunki 2021)

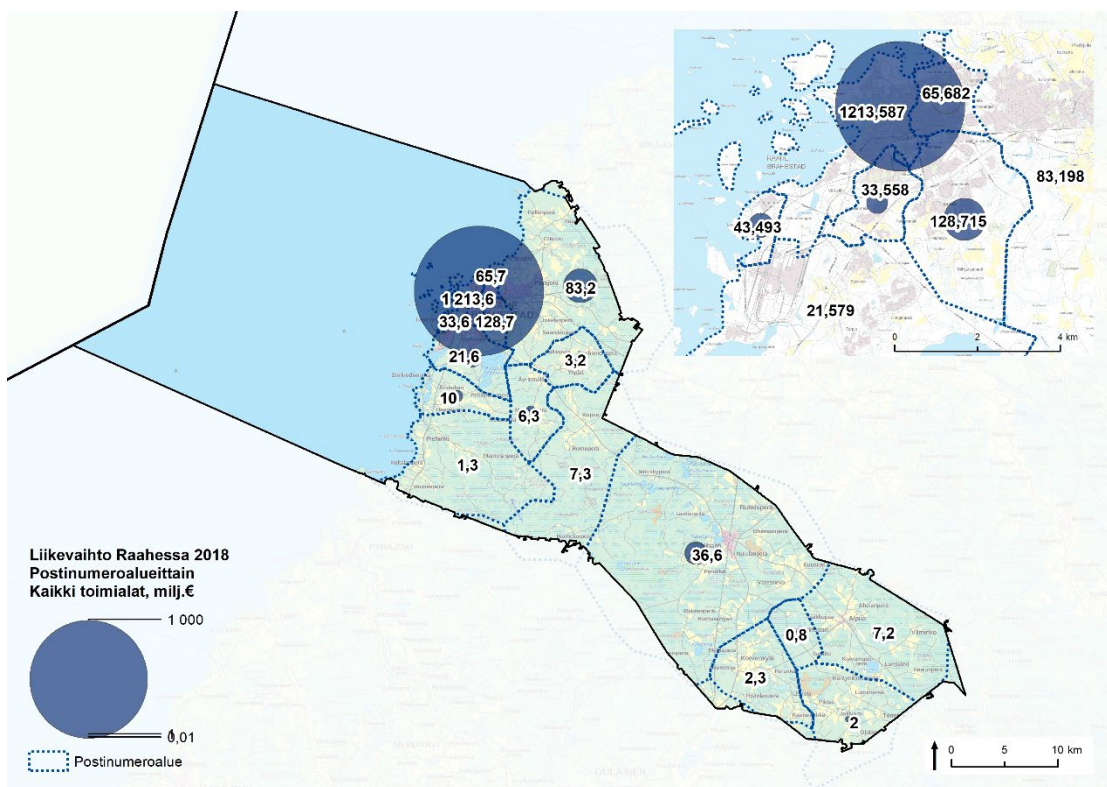

Kuva 20. Raahen kouluverkko 2021 (Raahen kaupunki 2021).

5.3.2 Tuotanto

Raahen eri osien tuotantomääriä voidaan pyrkiä vertailemaan ja arvioimaan yritysten myynnin kautta. Analyysissa ei tällöin huomioida esim. yrityksen omaan käyttöön tai varastoon valmistettua tuotantoa. Raahen yritysten euromääräistä tuotantoa (vuonna 2018) havainnollistetaan seuraavassa kuvassa postinumeroalueittain Tilastokeskuksen liikevaihtotiedon perusteella.

Tarkastelussa ovat mukana yritykset/toimipaikat, jotka ovat toimineet yli puoli vuotta (Raahessa) ja jotka ovat työllistäneet enemmän kuin puoli henkilöä tai tase ylittää 170 000 euroa tai joiden liikevaihto on ylittänyt vuosittain määritellyn tilastorajan. Maatiloista ovat mukana tilat, joiden maataloustulos on ylittänyt liikevaihdon tilastorajan. Maatilataloudesta ei kuitenkaan ole mahdollista saada kattavasti liikevaihtotietoja. Liikevaihtotiedot käsittävät varsinaisen toiminnan myyntituotot, joista on vähennetty myönnetty alennukset, arvonlisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot.

Kuva 21. Liikevaihto Raahessa postinumeroalueittain 2018 (Tilastokeskus 2018)

5.3.3 Kemikaalilaitokset ja niiden konsultointivöhykkeet

Raahen alueella on useita Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) valvomia kemikaalilaitoksia. Tällaiset laitokset ovat joko ns. Seveso III -direktiivin mukaisia laitoksia tai nestekaasulaitoksia. Tukesin valvomille kemikaalikohteille on määritelty konsultointivöhykkeet, joilla tapahtuvista kaavoitusmuutoksista tai merkittävämmästä rakentamisesta on pyydettävä lausunto Tukesilta ja pelastusviranomaiselta. Raahessa

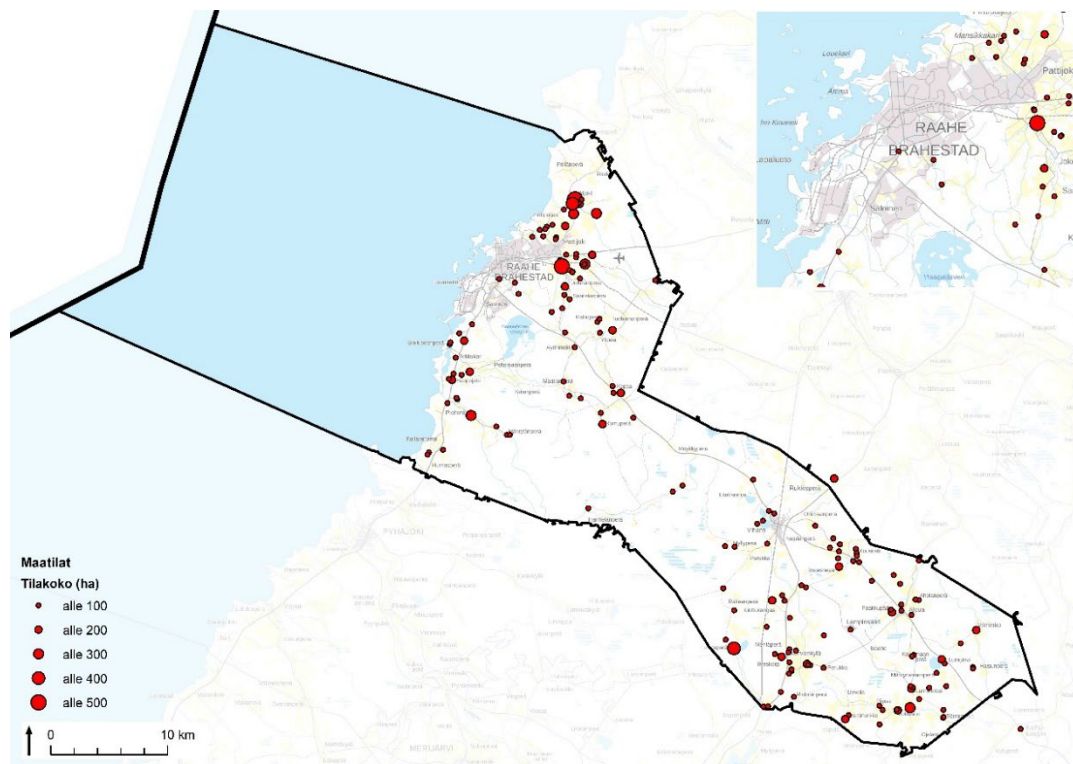
konsultointivyöhykkeiden laajuus on 500–2000 metriä tontin rajasta (Taulukko 4).
(Tukes 2021)

Taulukko 4. Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeet Raahessa (Tukes 2021).

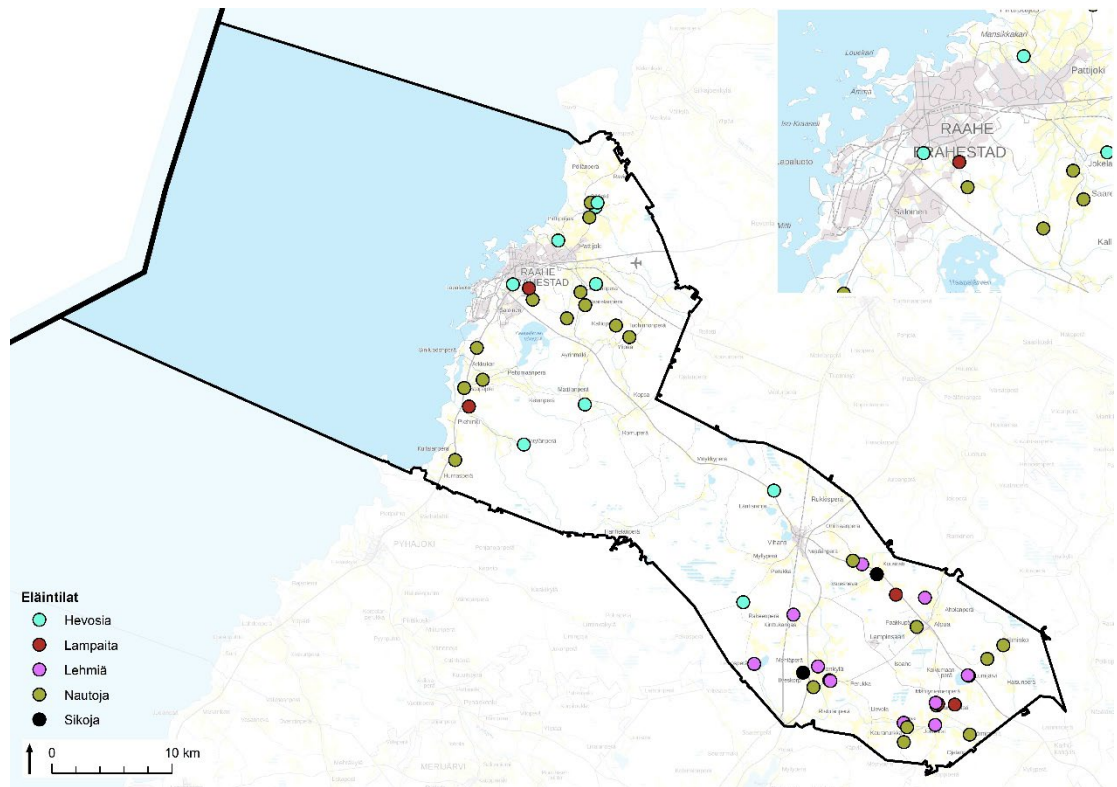
Toiminnanharjoittaja	Kohteen nimi	Toiminnan laajuus	Konsultointivyöhyke (km)
Air Liquide Finland Oy	Raahen ilmakaasutehdas	Turvallisuusselvityslaitos	0,5
Fescon Oy	Raahen tehdas	Nestekaasulaitos	0,5
Finnsementti Oy	Raahen kuonajauhetehdas	Lupalaitos	0,5
Pulla-Pirtti Oy	Pulla-Pirtti Oy	Nestekaasulaitos	0,5
Raahen Valimo Oy	Raahen Valimo	Nestekaasulaitos	0,5
Orica Finland Oy	Laivakankaan varasto	Toimintaperiaateasiakirjalaitos	1,0
Raahen Voima Oy	Raahen Voima	Turvallisuusselvityslaitos	1,0
SSAB Europe Oy	Raahen tehdas	Turvallisuusselvityslaitos	1,5
Otso Gold Oy	Laiva-kaivosalue	Turvallisuusselvityslaitos	2,0

5.3.4 Maatalous

Raahen maatilat ovat jakautuneet melko tasaisesti kaupungin eri osiin. Vuonna 2020 Raahessa oli 171 toimivaa maatilaa, joista eläimiä oli 41 tilalla. Viljelytilojen tuotantosuuntana on pääasiassa viljakasvien viljely. (Raahen kaupunki 2020)

Kuva 22. Raahen maatilat v. 2020 viljeltävän pinta-alan perusteella luokiteltuina (Raahen kaupunki 2020).

Kuva 23. Raahen eläintilat v. 2020 päätuotantosunnan mukaan jaoteltuina (Raahen kaupunki 2020).

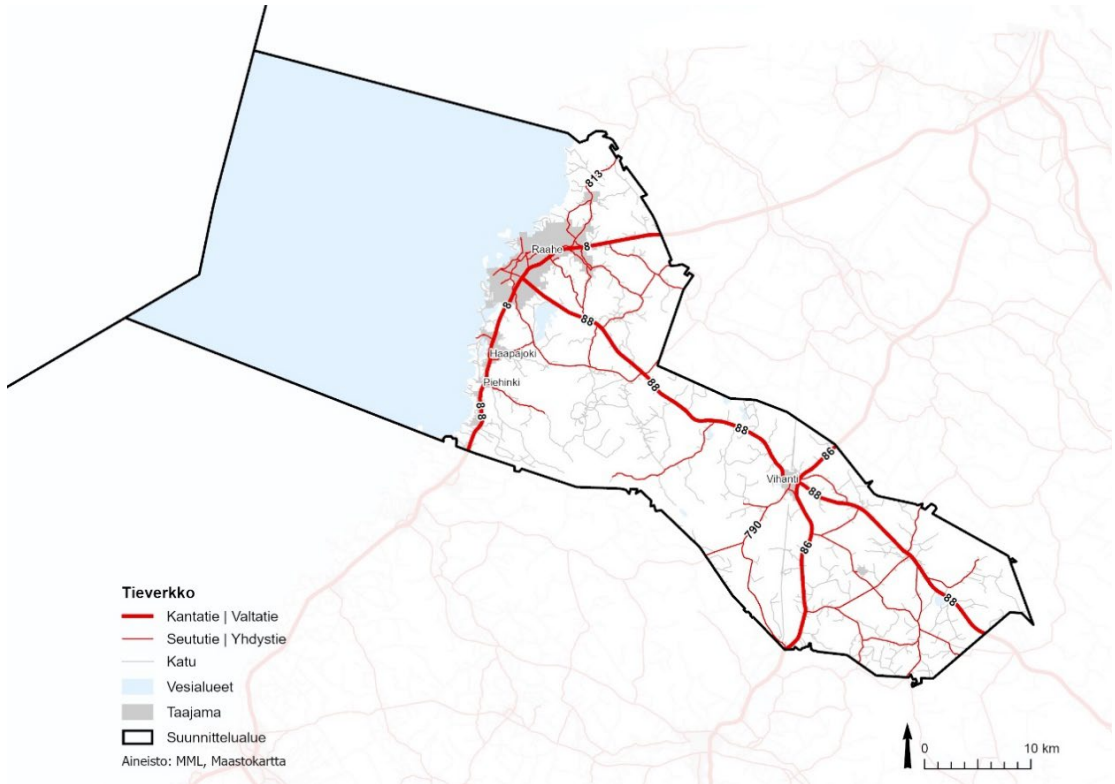
5.4 Liikenne

5.4.1 Autoliikenne

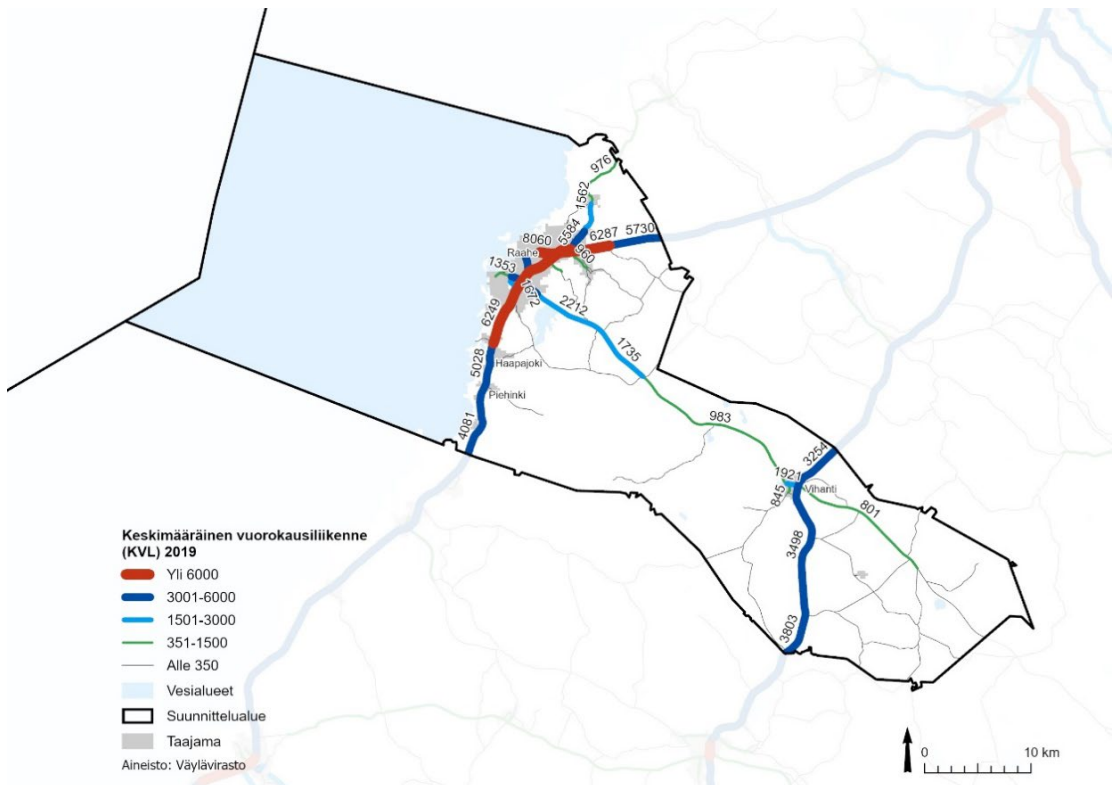
Raahen kaupungin alueella (Kantakaupunki, Pattijoki) maanteiden liikenneverkon rungon muodostavat valtatie 8, kantatie 88 ja kantatie 86, joita täydentävät kaupungin sisäisen liikenteen Siikajoentie (mt813), Kokkolantie (mt 8103) ja Sotaplanssintie (pt 18584) – Ouluntie (mt 8104) – Ratakatu – Rautaruukintie (pt 18582). Vihannin alueella väylärungon muodostavat kantatie 88 ja 86 sekä maantie 790.

Autoliikenteen verkko on verrattain selkeä, jäsennelty ja liikenne sujuu verkolla kohdalaisen hyvin. Valtatie 8 on pääväyläasetuksen mukainen tason II pääväylä, joten tien kehittämisessä korostuu pitkämatkaisen liikenteen sujuvuus.

Raahen tieverkon valtasuoni on valtatie 8. Valtatien kehittämistoimenpiteitä on suunniteltu jo runsaat 30 vuotta. Viime vuosina toimenpiteitä on päästy myös toteuttamaan. Valtatietä 8 kehitetään jatkossakin nykyisellä paikallaan. Varautumista ohitustiehen ei tarvita. Vaiheittain toteutettavien parantamistoimenpiteiden ajoituksen lähtökohtina ovat liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden turvaaminen, henkilö- ja tavarakuljetusten palvelutason varmistaminen, elinkeinoelämän toimintaedellytyksien edistäminen sekä maankäytön kehittäminen.

Kuva 24. Raahen tieverkko (MML, Maastokartta 2021).

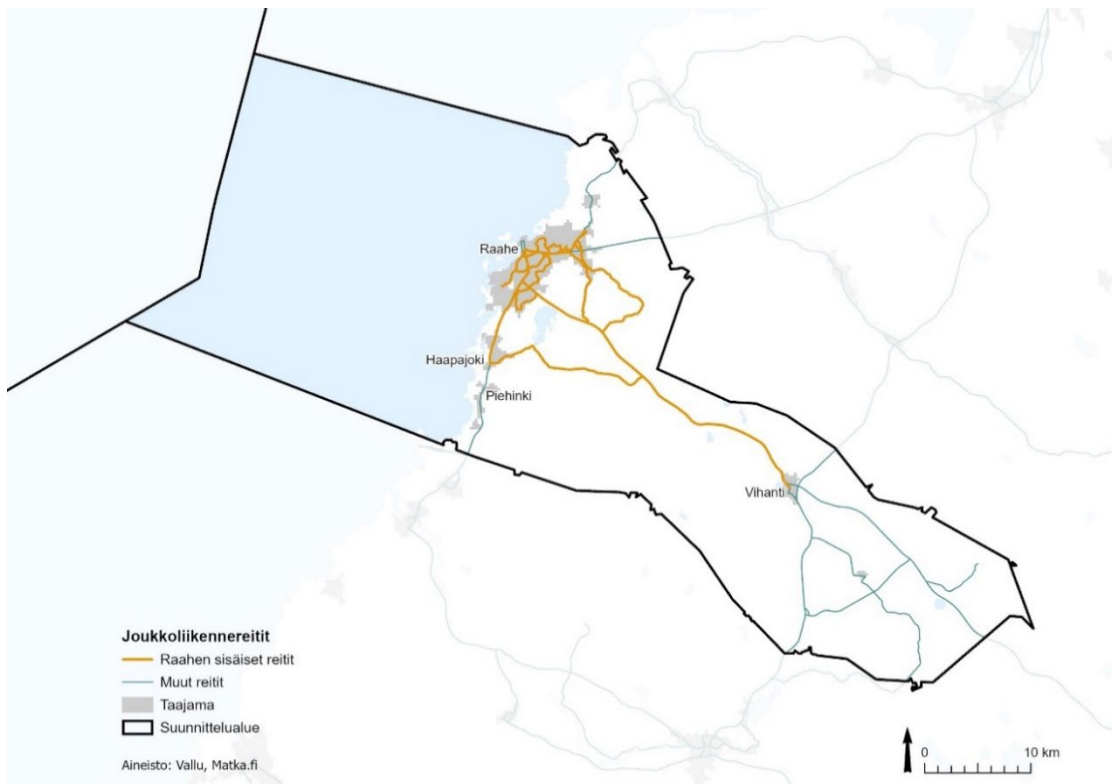

Kuva 25. Keskimääräinen vuorokausiliikenne (KVL) Raahen alueella (Väylävirasto 2019).

5.4.2 Joukkoliikenne

Raahen keskeisillä alueilla hoidetaan paikallisliikennettä useilla linjoilla. Linjat palvelevat pääosin koulu- ja työmatkaliikennettä. Vuoroväli keskeisilläkin alueilla on korkeintaan yksi vuoro tunnissa. Keskustan ja terästehtaan välillä on tiheävuoroisempaa liikennettä. Arkisin raahelaisia palvelee myös palveluliikenne. Paikallisliikennettä täydentävät seutu- ja kaukoliikenne. Seutu- ja kaukoliikenteen osalta on laadittu Raahen seudun joukkoliikenteen palvelutaso- ja linjastosuunnitelma 2020, jossa on määriteltä joukkoliikenteen palvelutaso sekä laadittu joukkoliikenteen linjasto 7.6.2021 alkavaa sopimuskautta varten. Tätä työtä on ohjannut Raahen seudun alueellinen joukkoliikennetyöryhmä, johon kuuluvat edustajat Raahen seudun kunnista, Pohjois-Pohjanmaan liitosta, Raahen koulutuskuntayhtymästä, Raahen porvari- ja kauppa-koulusta, Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymästä sekä Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Suunnittelualueena on ollut Raahen seudun kunnat sekä Oulu-Raaha, Oulu-Oulainen sekä Oulainen-Pyhäjoki -yhteysvälit.

Raahen keskeisillä alueilla matkat ovat suhteellisen lyhyitä, joten 'normaali' paikallisliikenne yhdistettynä perinteisiin lipun hintoihin ei ole houkutteleva vaihtoehto oman auton käytölle. Käytännössä Raaha on keskeisillä alueilla kävely-, pyöräily- ja auto-kaupunki. Joukkoliikenne on 'pakkokäyttäjien' liikkumismuoto. Raahen keskeistenkin alueiden joukkoliikenne tarvitsee kehittämistä. Jo aiemmin Raahen joukkoliikennettä on esitetty kehitettäväksi keskeisillä alueilla cityliikennetyyppiseksi puolen tunnin vuorovälillä normaalia linja-autokalustoa pienemmällä kalustolla ajettavaksi liikenteeksi. Toisena Raahen joukkoliikenteen kehittämisen runkoratkaisuna on esitetty kehitettäväksi Pattijoki–keskusta–SSAB-akselin joukkoliikennettä.

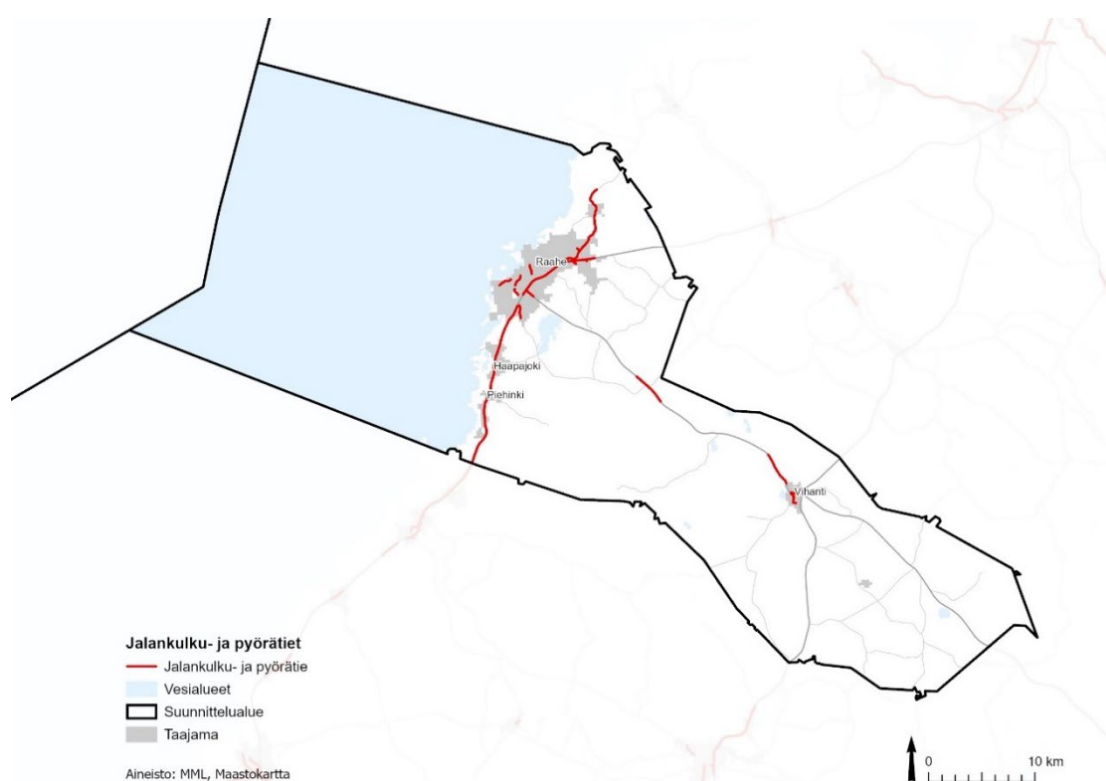

Kuva 26. Joukkoliikennereitit Raahessa (Vallu 2021).

5.4.3 Pyöräliikenne ja jalankulku

Raahen keskeisillä alueilla pyöräliikenteen ja jalankulun väyläverkko on varsin kattava ja palvelee nykyisiä liikkumistarpeita hyvin. Aikaisemmissa suunnitteluprosesseissa on tunnistettu yhteyspuutteita, joita on vähitellen pystytty poistamaan. Väyläverkolla on toteutettu kattava opastus, mikä helpottaa verkolla liikkumista ja edesauttaa verkon tehokasta käyttöä.

Keskeisten alueiden ulkopuolella pyöräliikenteen väylät ovat pääsääntöisesti valtion ylläpitämien maanteiden yhteydessä.

Kuva 27. Jalankulku- ja pyörätiet maantieverkolla (Maanmittauslaitos 2021).

5.4.4 Raskas liikenne

Raahessa on runsaasti yrityksiä, jotka tuottavat tieverkolle raskasta liikennettä. Merkittävin on luonnollisesti SSAB. Raahessa on myös suuria kuljetusyrityksiä ja raskasta konepajateollisuutta. Raskaan liikenteen sujumisessa ei ole suuria puutteita.

5.4.5 Rautatieliikenne

Rautatieliikenne palvelee teollisuutta ja satamaa. Henkilöliikennettä Raahen keskustaan ei ole, vaan henkilöliikenteen asema sijaitsee Vihannin taajamassa.

5.4.6 Lentoliikenne

Raaha lähin lentoasema sijaitsee Oulussa. Raahen ja Oulun välinen liikenne hoidetaan kutsutaksilla.

5.4.7 Laivaliikenne ja satama

Raahen Lapaluodossa sijaitsee yksi kolmesta Pohjois-Pohjanmaan kauppa- ja teollisuussatamasta. Raahen sataman väyläsyvyys on 10 metriä, ja sen ulkomaan tavaraliikenteen kuljetusmäärä oli n. 4,7 miljoonaa tonnia vuonna 2019. Raahen Satamassa käy vuosittain noin 600 laivaa. Se on Sköldvikin sataman jälkeen Suomen suurimpia tuontisatamia. Raahen satamaan tuotiin vuonna 2019 yhteensä 3,9 miljoonaa tonnia tavaraa. Muita kuljetusmäärältään suuria tuontisatamia ovat Helsingin satama (6,8 milj. tn.), Naantalın satama (3,9 milj. tn.) ja HaminaKotkan satama (3,5 milj. tn.). (Salanne ym. 2017, Tilastokeskus 2021b)

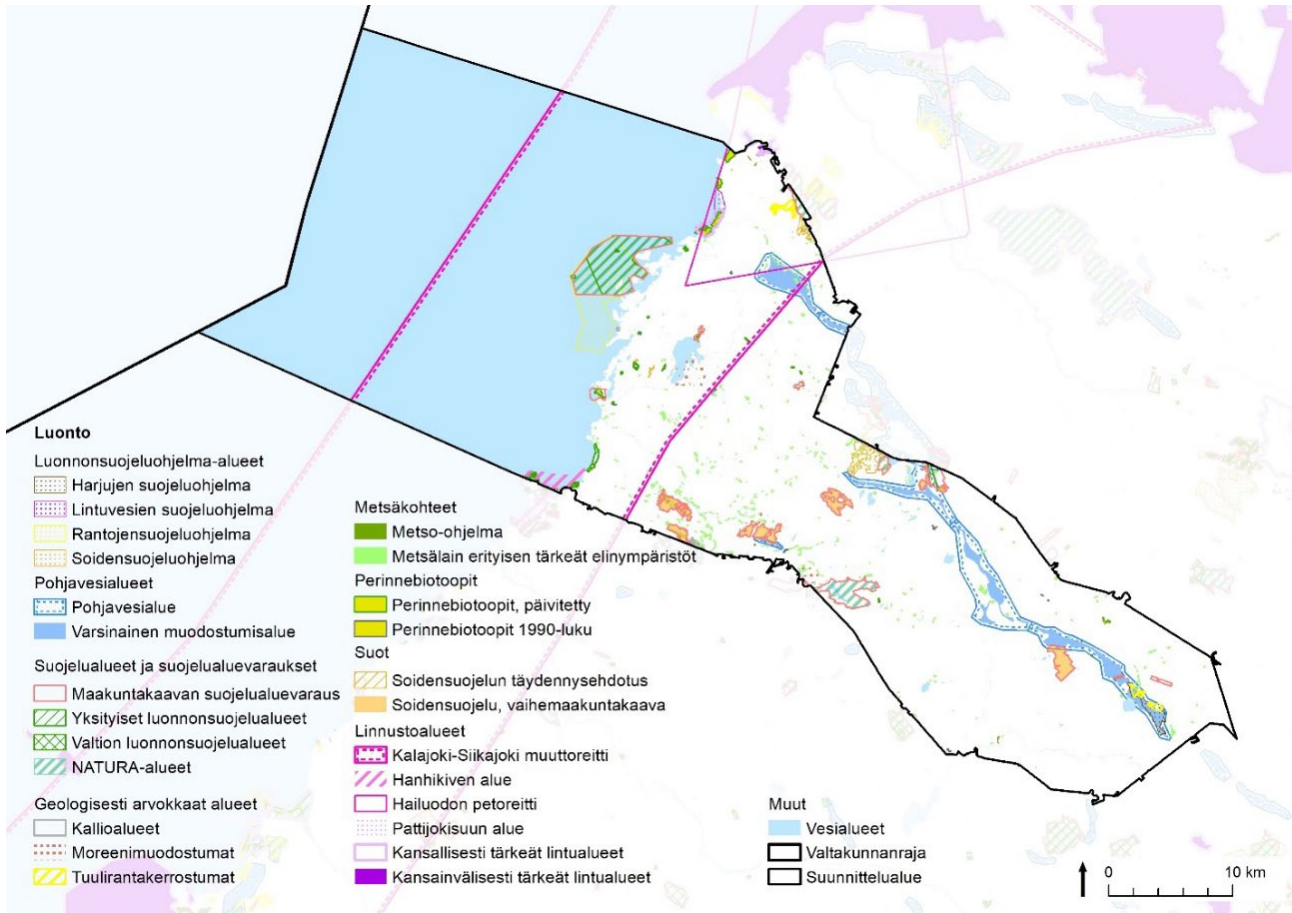
Raahen satama palvelee erityisesti metalliteollisuuden tarpeita. Muista maakunnan satamista Oulu (ulkomaan tavaraliikenteen kuljetusmäärä 2,4 milj. tn.) palvelee ensisijaisesti metsä- ja kemianteollisuutta ja Kalajoki (0,5 milj. tn.) pääasiassa sahateollisuutta. (Salanne ym. 2017)

5.5 Luonto

5.5.1 Raahen luonnonympäristö

Raaha sijoittuu Pohjois-Pohjanmaan maakunnan läntiseen osaan, joka on alavaa ja runsassoista aluetta. Metsistä merkittävä osa sijoittuu soille, joista suurin osa on ojitettu metsätaloudeksi. Metsistä suuri osa on nuoria kehittyviä mäntymetsiä. Harjujaksot muodostavat muusta ympäristöstä poikkeavia alueita, jotka ovat myös merkittäviä pohjavesivarantojen ja luonnonympäristön kannalta.

Raahen aluetta halkovat jokilaaksot, Olkijoki, Pattijoki, Haapajoki ja Piehinginjoki. Jokien ja merialueen lisäksi vesialueita on vähän. Suurin järvi on Haapajärven tekojärvi. Pienialaisia järviä ja lampia on kunnan keski- ja kaakkoisosassa. Maankohoamisrannikolla esiintyy myös kluuvijärviä.

Kuva 28. Raahen alueen luontoarvot ja suojelukohteet (Birdlife 2020; GTK 2020; Metsähallitus 2020; Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2020a, 2020b, 2020c; Suomen Lajitietokeskus 2021; SYKE 2020a, 2020b).

Rannikkoalueella luonnonympäristö muodostaa maankohoamisen vaikutuksesta vyöhykkeitä. Raahen edustalla rantaviiva siirtyy maankohoamisen vaikutuksesta alle 5 tai 5–10 metriä vuodessa (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2006). Saaria on vähän ja ne ovat pieniä. Raahen alueella on kuitenkin Pohjanlahdella ainoa huomattava saaristo Raahen ja Oulunsalon välisellä alueella.

Suojelullisesti arvokkaimpia alueita ja luonnonympäristöjä Raahen alueella ovat maannousemarannikkoalueelle tyypilliset jatkuvasti muovautuvat luontotyyppit. Maannousema-alueella luonto muodostaa eri suksessiovaiheessa olevia vyöhykkeitä. Raahen alue on soista ja rannikkoalueiden suojeltujen luontotyyppien ja linnustoalueiden lisäksi suojelukohteina on monipuolisia luonnontilaisen kaltaisia ja lähteisiä soita. Harjumuodostumat vaikuttavat alueen luontoon ja esimerkiksi lähdealueiden muodostumiseen. Arvokkaita ja suojeltuja ympäristöjä löytyy myös alavien jokilaaksojen niityiltä ja lehdoista.

Rannikon ja suoalueiden luontotyyppit tarjoavat elinympäristöjä monille uhanalaisille kasvi- ja eläinlajeille. Etenkin rannikkoseutu käsittää sekä pesivän että muuton aikana levähtävän linnuston kannalta merkittäviä alueita. Rannikkoa myötäilee Kalajoen–Siikajoen muuttoreitti. Raahen eteläosaan yltää linnustollisesti arvokas Hailuodon

alue ja rannikon pohjoisosa lukeutuu Hailuodon petoreittiin. Olkijokisuun–Pattijoen pohjoispuolelle sijoittuu linnustonsuojeluohjelmaan kuuluva ranta-alue.

Raahen saariston ja Pattijokisuun ympäristössä on myös maisemansuojeluohjelmaan sisältyviä alueita. Raahen alueella on myös pohjois- ja itäosassa arvokkaita tuuli- ja rantakerrostumia. Itäisimmät tuuli- ja rantakerrostumat ovat koko itäistä Raaheta halkovan harju- ja pohjavesimuodostuman itäisimmässä päässä, joka sisältyy myös harjunsuojeluohjelmaan.

Raaheta sijoittuu Suomen kasvimaantieteellisessä aluejaossa sekä metsäkasvillisuusjaossa keskiboreaalisen vyöhykkeen Pohjanmaan lohkolle, eteläboreaalisen vyöhykkeen pohjoisrajan tuntumaan. Raahen metsäalueet ovat pääosin metsätaloustaloudessa ja merkittävä osa soista on ojitettu ja metsitetty. Maankohoamisen myötä rannikolla on varhaisten sukkessiovaiheiden luontotyyppisiä. Vasta etäämpänä rannikosta voi esiintyä vanhempia metsäalueita ja soita. Luonnontilaisina säilyneiden alueiden osalta tämä sukkessiovaiheiden sarja voi lisätä monimuotoisuutta, mutta rannikon vyöhykkeinen luonto on jatkuvassa muutoksessa. Etenkin sukkession alkuvaiheen ympäristöt kuten niityt vaativat ylläpitävää hoitoa, kuten laidunnusta, säilykseen. Laidunnushoitoa onkin toteutettu joillakin suojelu- ja Natura-alueilla.

Ekologisen verkoston katsotaan muodostuvan laajoista yhtenäisistä luonnonalueista, tyyppillisesti metsäalueista, sekä niiden välisistä yhteyksistä. Raahen vanhemmat metsäalueet eivät muodosta kovin laajoja kokonaisuuksia. Asutusta on vähän ja metsäalueita pirstovat tiet ja pellot sekä hakkuut, jotka eivät pysyvästi estä lajiston liikkumista tai yhtenäisen luonnonympäristön palautumista. Raahen keskusta-alue sekä terästehtaan alue muodostavat paikallisesti katkon viheryhteyksiin rannikolta sisämaahan, mutta taajama-alueen pohjois- ja eteläpuolelta on myös rannikolla vielä laajasti rakentamattomia alueita. Myös jokien ja muiden virtavesien varret muodostavat monien lajien kannalta merkittäviä yhteyksiä rannikon ja sisämaan välillä. Maannousemarannikon vyöhykkeisyys vaikuttaa rannikkoalueella luonnonympäristöjen sijoittumiseen tietyille vyöhykkeille, jolloin niiden säilyminen ja yhteydet liittyvät maankäyttöön rannikon läheisyydessä.

Raahen alueelle sijoittuvat tai ulottuvat pohjavesialueet ovat: Palokangas–Selänmäki (11582051A ja B), Koivulankangas–Keltalankangas (11708051), Möykkylä–Mäntylampi (11926001), Vihanninkangas (11926002) Alpua–Lumijärvi (11926003) ja Lukkarostenperä (11926004). Kaikki mainitut alueet ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueita (I-luokka). Ne sijoittuvat samaan muodostumaketjuun Raahen pohjoisosaan, jossa muodostumat jatkuvat pitkästi rannikolta kaakkoon kohti sisämaata. Pohjavesialueet ovat muodostuneet jääkauden muodostumien mukaisiksi kaapeiksi ja pitkiksi ketjuiksi. Pohjavesialueiden kaakkoispäässä on harjunsuojeluohjelma-alueita. Raahessa on tehty pohjavesien suojelusuunnitelmat Palokangas–Selänmäki-pohjavesialueelle ja Vihannin harjunsuojelulle, joka sisältää pohjavesialueet Möykkylä–Mäntylampi, Vihanninkangas ja Alpua–Lumijärvi. Raahessa kaikki yhdyskunnan käyttämä vesi on pohjavettä.

Raahen alueen luontotietoja on koottu Suomen ympäristökeskuksen avoimista paikkatiedoista ja uhanalaisten lajien Eliölajit-tietokannasta. Arvokkaan lajiston ja arvok-

kaiden elinympäristöjen esiintymistä on tarkasteltu myös lajitietokeskuksen ja Metsähallituksen paikkatietoaineistoista. Linnustoa koskevia tietoja on koottu Birdlifen valtakunnallisesti (FINIBA) ja kansainvälisesti (IBA) arvokkaiden linnustoalueiden rajaustiedoista sekä maakunnallisesti arvokkaiden linnustoalueiden (MAALI) rajaustiedoista. Raahen alueella tehdyt viimeaikaiset luontoselvityksen keskittyvät alueille, joille kohdistuu maankäyttöpainetta, kuten yleis- ja asemakaavoitettavat alueet ja maakuntakaavassa osoitetut tuulivoimapuistojen alueet.

5.5.2 Natura 2000 -alueet

Natura-verkosto on yksi merkittävimmistä keinoista, jonka avulla EU pyrkii pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden kadon alueellaan. Alueet on liitetty Natura 2000 -verkostoon alueiden luontoarvojen turvaamiseksi. Natura-verkoston SAC-alueet turvaavat niillä esiintyviä Natura-kortissa listattuja luontodirektiivin mukaisia luontotyyppisiä ja SPA-alueet turvaavat niillä esiintyviä suojeluarvoiksi listattuja lintudirektiivin lintulajeja, joihin voi lukeutua sekä pesimälinnustoa että alueella levähtävää muuttolinnustoa. Natura-alueiden suojeluarvojen heikentäminen tai hävittäminen on kiellettyä. Myös alueen ulkopuolella tehtävät toimenpiteet ja hankkeiden yhteisvaikutukset tulee huomioida.

Raahen alueelle sijoittuvat seuraavat Natura-alueet:

Raahen saaristo FI1104600 SAC/SPA (2240 ha). Raahen saaristo on Pohjanlahdella ainoa huomattava saaristo Rahjan ja Oulunsalon välisellä alueella. Kohde on voimakkaalla maankohoamisalueella, mikä muuttaa maastonmuotoja jatkuvasti. Saarten rannat ovat kivikkoisia ja louhikkoisia, mutta myös hiekka- ja niittyarantoja esiintyy. Suuremmissa saarissa on kehittyviä metsiä ja lehtoa. Lampaat laiduntavat osaa saarista. Saarilla esiintyy uhanalaista kasvillisuutta. Linnustollisesti arvokkaimpia alueita ovat vähäkasvuiset ja puuttomat riutat. Alue on vähäsaaristoisella alueella tärkeä saaristoluonnon ja maankohoamisrannikon luontotyyppien ja lajien suojelun kannalta.

Olkijokisuu–Pattijoen pohjoishaara FI1103400 SAC/SPA (202 ha). Kohde käsittää suojaisan merenrantaniittyalueen Pohjanlahden rannalla. Alavalla alueella on suhteellisen laajoja niittyalueita, joita on hoidettu laiduntamalla. Myös hiekkarantaa, -särkkiä ja dyynimuodostumia esiintyy. Alueen linnusto on monipuolinen ja runsas ja Olkijokisuu on myös valtakunnallisesti arvokas lintuvesi.

Rytilammen alue ja Arkkukari FI1104605 SAC (19 ha). Rytilammen ympäristö on rehevää ja monimuotoista suoaluetta, joka on merkittävä lehtoisten soiden ja uhanalaisten putkilokasvien esiintymispaikka. Arkkukari on pienialainen mutta arvokas lähteen ja lettoinen suo.

Puntarimäki FI1104603 SAC (4 ha). Kohteelle sijoittuu avoimia ja puustoisia suoalueita. Sen arvoa nostaa myös lähteisyys. Alue on pienehkö, mutta luontotyypeiltään ja lajistoltaan arvokas. Raahen seudun ainoa velttosaraesiintymä sijoittuu alueelle.

Viitajärven alue FI1104601 SAC (25 ha). Pieni, mutta kasvillisuudeltaan ja lajistoltaan arvokas alue sijaitsee Haapajärven tekojärven rannalla ja sitä halkoo Raahe-Vihanti maantie. Alueella on lettoisia ja luhtaisia soita sekä lähteikkö, jolla kasvaa lettorikkoa.

Alueen keskiosassa on samea ja rehevä Viitajärvi. Pienialaisuuden vuoksi kohde on herkkä ympäröivien alueiden muutoksille.

Jouttineva FI1104604 SAC (12 ha). Alue on pieni rehevä lettosuo, joka on merkittävä uhanalaisten lettokasvien esiintymisalue. Suon itäreunalla on lähteitä.

Lähdeneva FI1000036 SAC (21 ha). Alue on pieni ravinteinen suo, jolla esiintyy useita uhanalaisia putkilokasveja, joiden kasvupaikkaan vaikuttaa suon keskustan lähteen tuomat ravinteet. Suolla on pitkiä hiekkaharjuja ja karuja saarekkeita. Lähdeneva kuuluu myös valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan.

Hanhelan joenvarsilaitumet FI1106200 SAC (1,1 ha). Alue on Piehinkijokivaressa sijaitseva niittyjä ja vaihettumis-/rantasuota käsittävä perinnemaisemakohde. Alue on edustava mutta pienialainen.

Vaippaneva FI1106201 SAC (91 ha). Alue sijoittuu Ala-Vuolujärven länsipuolelle. Kohde käsittää monipuolista suoluontoa korpi, luhta ja lettoalueita. Vaippanevalla on metsäsaarekkeita ja avosuota ei ole juurikaan Alue sisältyy myös soidensuojeluohjelmaan.

Pitkäsneva FI1103402, SAC (567 ha). Suoalue sijoittuu keidassuovyöhykkeelle ja sen kehittyminen on alkanut maankohoamisen myötä alueen kohottua merestä. Kohde on aapasuon ja keidassuon muodostamaa monipuolista suoympäristöä. Alueen länsiosassa on Pitkäsjärvi, jonka eteläpuolella on Pitkäs lähde niminen erikoinen lähdekumpu.

Kuljunmäen niitty FI1104602 SAC (2,1 ha). Kohde sijaitsee terästehdasalueen kaakkoispuolella ja koostuu kahdesta kuusi- ja koivumetsiköiden reunustamasta pyöreäläkisestä kumpareesta. Alueen perinnemaisematyypit ovat ketoa ja niittyä. Lampaat laiduntavat alueella.

Siikajoen lintuvedet ja suot FI1105202 SCA/SPA (2067 ha). Alue on pääosin Siikajoen puolella, rannikon läheisyydessä, mutta pieni osa yltää Raahen puolelle. Kohteen osat alueet muodostavat monimuotoisen maankohoamisrannikon luontotyyppien kokonaisuuden. Alue on kasvistollisesti ja linnustollisesti erittäin arvokas ja sen kehitystä on tutkittu pitkään (1890-luvulta saakka). Hummastinjärven alueen ojitamattomat suoalueet sisältävät edustavan sarjan nuoria rannikkosoita. Erityisesti alueen alempi osa on tutkimuksen kannalta arvokas. Alue on laajin maankohoamisrannikolta tunnettu luonnontilainen suokokonaisuus, jolla on tärkeä maakunnallinen merkitys uhanalaisille kasveille. Hummastinjärven alueen säilymien vesitaloudeltaan luonnontilaisena ja yhtenäisenä vaatii riittävän laajojen suoalueiden säilyttämistä ojitamattomina eri korkeusvyöhykkeillä.

5.5.3 Luonnonsuojelualueet ja suojeluohjelma-alueet

Raahen luonnonsuojelualueet käsittävät saariston ja rannikon luontotyyppinä, suoluontoa, vanhoja metsiä ja linnustollisesti arvokkaita alueita. Useat luonnonsuojelualueista ovat osin päällekkäisiä Natura-verkoston liitettävien alueiden kanssa.

Rantavyöhykkeen läheisyydessä suojelualueet käsittävät maannousema-alueen arvokkaita luontotyyppisiä. Rantavyöhykkeen suojelualueet ovat jatkuvassa muutoksessa maan kohotessa. Eri sukkessiovaiheiden arvokkaita luontotyyppisiä on muodostunut vyöhykkeittäin. Korkeusvyöhykkeitä noustessa myös sukkessiovaiheet muuttuvat, ollen kauempana rannikosta pitemmällä. Samoin suoympäristöt ovat vanhempia etäämpänä rannikosta. Suuri osa maa-alasta on maa- ja metsätalouskäytössä. Luonnontilaisina suojellut alueet ovat pääasiassa melko pienialaisia. Pienialaisiin kohteisiin vaikuttaa helpommin myös niiden rajojen ulkopuolella tapahtuva maankäyttö ja esimerkiksi joidenkin suojeltujen suokohteiden ja lähdeympäristöjen vesitalouteen ovat vaikuttaneet ympäröivien alueiden ojitukset.

Suojelualueet sijoittuvat erilleen ja laajimmat toisiinsa kytkeytyvät tai lähekkäin sijoittuvat suojelualueet ovat rantavyöhykkeen läheisyydessä ja saariston alueella, muuten kohteet ovat varsin erillään. Maakuntakaavassa on osoitettu soidensuojeluun laajempia suojelualuekokonaisuuksia Raahen etelä-, keski- ja itäosista. Alueet ovat maakuntakaavassa suojelualuevarauksina. Näiden lisäksi Raahen alueella on kaksi laajempaa soidensuojeluohjelman suoaluekokonaisuutta. Lisäksi pitkittäisen pohjavesialueen kaakkoisimmassa päässä on harjijensuojeluohjelma-alue. Harjijensuojeluohjelma-alueen yhteydessä sekä myös rannikon läheisyydessä Raahen alueen pohjoisosassa on myös arvokkaita tuuli- ja rantakerrostumia.

Raahen saariston luonnonsuojelualue (YSA118317) suojelee osan samannimisestä Natura-alueesta. Aluerajauksen sisälle sijoittuu myös aiemmin perustettu Rääpäkän luonnonsuojelualue (YSA111439). Merialueelle sijoittuu myös Jyrin saaren luonnonsuojelualue (ESA110018).

Takarannan merenrantaniitty ja dyyni (LTA110013) on Pyhäjoen ja Raahen rajan ranta-alueelle sijoittuva luontotyyppien suojelukohde. Rantavyöhykkeen luontotyyppien suojelukohteita ovat myös Juholanrannan merenrantaniitty (LTA110005), Kultalanlahden merenrantaniitty (LTA203231), Mikonkarinlahden merenrantaniitty (LTA202065).

Rantavyöhykkeen läheisyyteen sijoittuvia suojelualueita ovat myös Pikku-Haapajoen luonnonsuojelualue (YSA204934), Harvakivikon luonnonsuojelualue (YSA206469) ja Uimarannan luonnonsuojelualue (YSA204935).

Siikajoen ja Raahen raja-alueelle sijoittuu laajemmin Siikajoen puolella oleva useiden suojelualueiden muodostama kokonaisuus: Hietaniitynlahden luonnonsuojelualue (Raahen alueelle sijoittuvat osa-alueet: YSA118343, YSA203856, YSA203856, YSA200114 ja YSA200115) ja Raution luonnonsuojelualue (YSA118339).

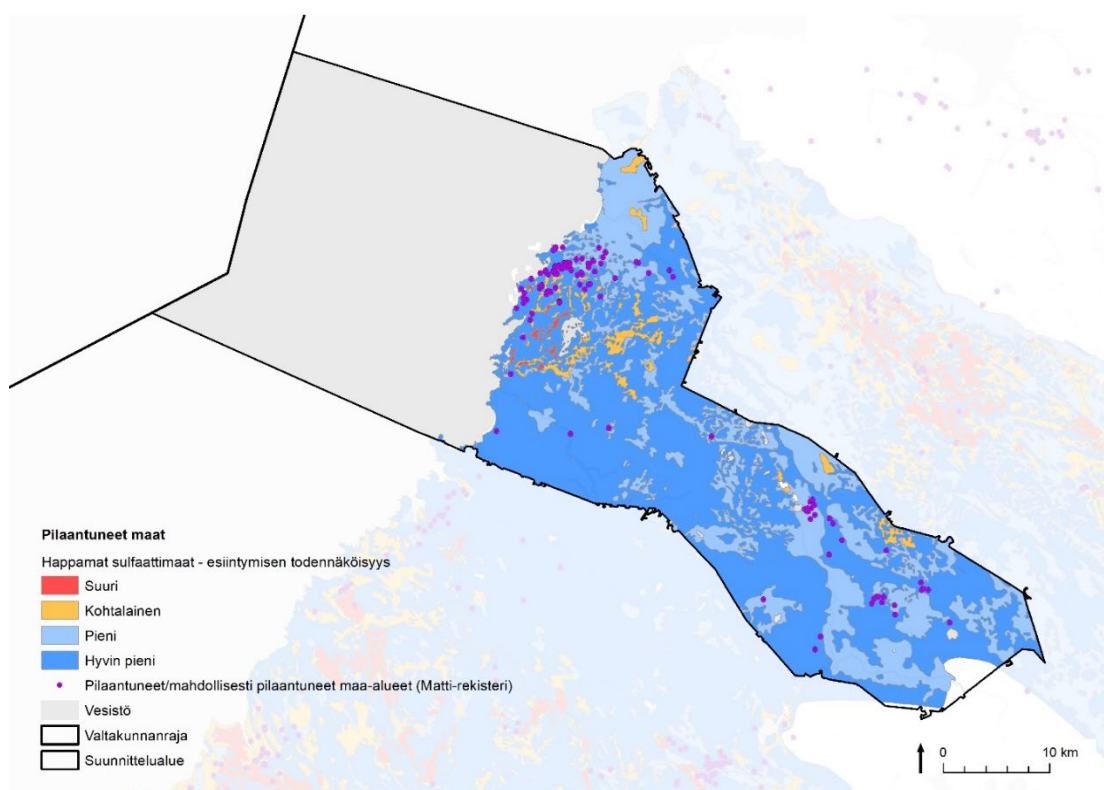
Arkkukari on myös Natura-alueisiin liitetty pienialainen alue, joka käsittää viisi suojelualueen rajauspäättöstä (YSA201309, YSA201310, YSA201313, YSA201317 ja YSA204937), Rytilammen luonnonsuojelualue (YSA112900 ja YSA201318). Puntarinmäen luonnonsuojelualue (YSA201319, YSA201312 ja YSA204936). Viitajärven (YSA117763, YSA117764, YSA117783 ja YSA1177823), Äijälänmetsän (YSA204933), Maunulan (YSA205783) luonnonsuojelualueet sekä Viitamaa (YSA207540) sijoittuvat Haapajärven tekojärven pohjoispuolelle. Rytilammen, Puntarinmäen ja Viitajärven alueilla on myös Natura-alueajaukset.

Etäämmällä rantavyöhykkeestä on pienialaisia suojelualueita, jotka käsittävät erityisesti merkittäviä suoluontokohteita, mutta myös muita arvokkaita luontotyyppialueita. Nevanperä (YSA232388), Jouttinevan luonnonsuojelualue (YSA117765), Lähdenevan luonnonsuojelualue (YSA117785 ja YSA204860), Kivimäki (YSA232187), Pihlajakosken luonnonsuojelualue (YSA204861), Ahmanevan luonnonsuojelualue (YSA117442), Metsärannan luonnonsuojelualue (YSA206518), Kalmastin männikön luonnonsuojelualue (YSA112870) ja Soramäen luonnonsuojelualue (YSA 113144 ja YSA113257).

5.5.4 Happamat sulfaattimaat ja pilaantuneet maa-ainekset

Raahen rannikkoalueen läheisyydessä on vanhan Litorinameren pohjan alueella osin riski happamien sulfaattimaiden esiintymisestä. GTK:n paikkatietoaineistossa on esitetty happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys.

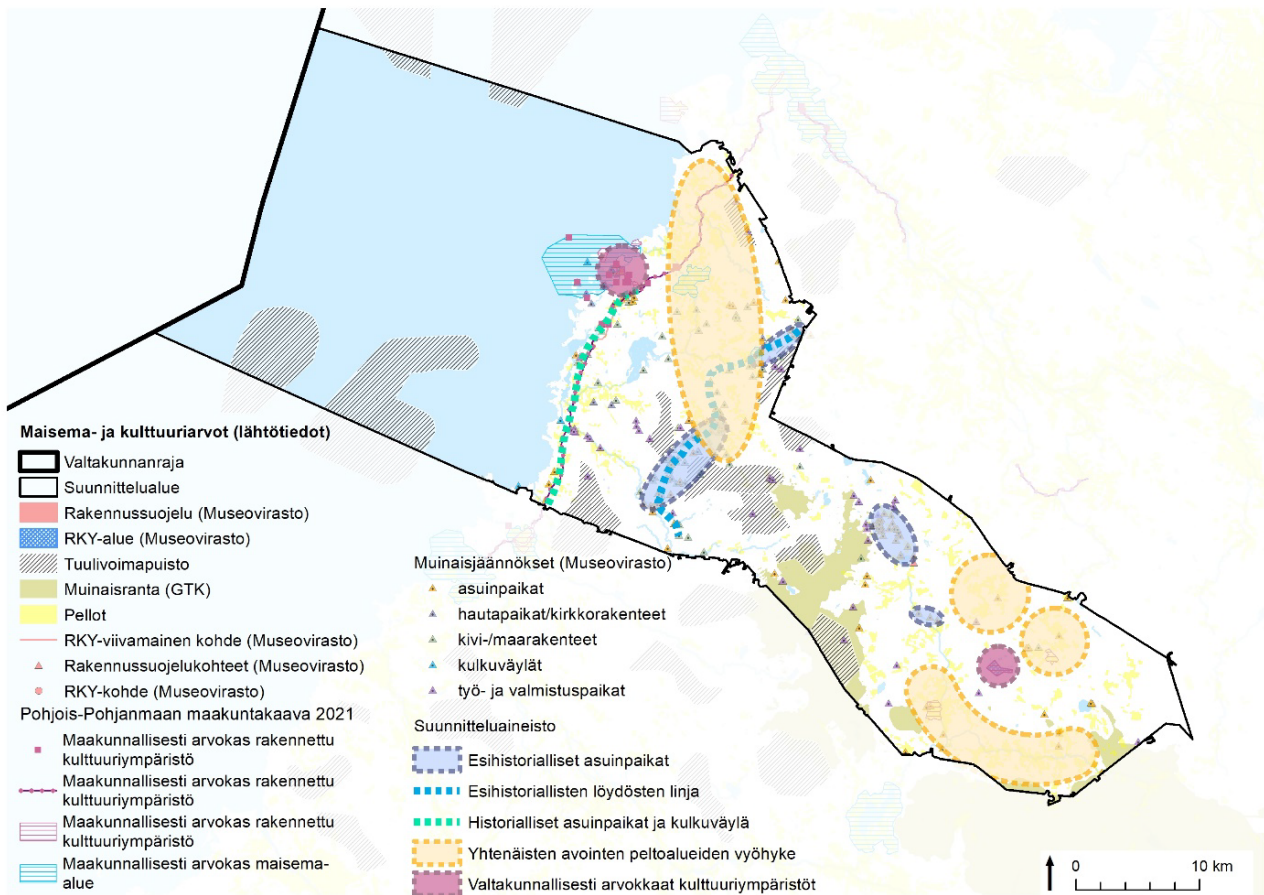
Pilaantuneiden maiden mahdollisia esiintymispaikkoja on osoitettu Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämässä maaperän tietoaaineistossa. Raahen alueella mahdolliset pilaantuneet maat keskittyvät keskusta-alueelle sekä asutuskeskusten läheisyyteen. Yksittäisiä riskikohteita on myös teiden varsilla.

Kuva 29. Happamat sulfaattimaat ja mahdolliset pilaantuneen maaperän kohteet (GTK 2020; SYKE 2021b).

5.6 Kulttuuriympäristö ja maisema

Raahe kuuluu osaksi Pohjois-Pohjanmaan jokiseudun ja rannikon maisemamaakuntaa. Maasto on alavaa ja tasaista. Maisemaa rytmittävät kohtisuorasti mereen laskevat virrat ja jokilaaksot, sekä niiden lomaan sijoittuvat viljellyt seudut (Ympäristöministeriö 1992). Raahen kaupungin alueella sijaitsee useita kulttuurillisesti ja maisemallisesti arvokkaita alueita. Raahe sijoittuu Perämeren rannikolle ja kaupungin erityispiirteenä on kohoava rannikko, joka vaikuttaa alueen rakenteeseen ja maisemakuvaan. Raahen alueelta on löydetty huomattavan paljon muinaisjäännöksiä (n. 250 kpl, Muinaisjäännösrekisteri 10/2020). Arkeologinen kulttuuriperintö kokonaisuudessaan on hyvin merkittävää ajatellen koko Pohjois-Pohjanmaan rannikkoaluetta. Raahessa on muinaisrantoja, joiden ympärille asutus on aikanaan kehittynyt. Historiallisen asutuksen osalta on näkyvässä vyöhykkeisyys ja sijoittuminen silloisille rannikkoalueille ja kulkuyhteyksien varsille.

Kuva 30. Kulttuuri- ja maisema-arvot Raahen kaupungin alueella sekä niiden sijoittuminen tuulivoimapuistoihin nähden (GTK 2020; Museovirasto 2020; Pohjois-Pohjanmaan liitto 2021).

Lähtötietoina maisema- ja kulttuuriasioissa on käytetty Museoviraston valtakunnallisia aineistoja, joita ovat valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY), suojellut rakennukset sekä muinaisjäännökset. Lisäksi työssä on tarkasteltu Pohjois-Pohjanmaan voimassa olevan maakuntakaavan maisema- ja kulttuuriaineistoja kuin myös Pohjois-Pohjanmaan alueelle laaditun maakunnallisesti arvokkaiden

maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnin 2013–2015 ja Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristön päivitysinventoinnin tietoja. Muinaisrantojen sijoittumista on tarkasteltu GTK:n aineiston pohjalta.

5.6.1 Kulttuuriympäristö

Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt

Raahen kaupungin alueella sijaitsee useita valtakunnallisesti merkittäviksi tunnistettuja kulttuuriympäristöjä (RKY):

- Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit
- Raahen rautatieasema ja tullikamari
- Raahen seminaari
- Pohjanmaan rantatie
- Pattijoen silta
- Saloisten kellotapuli
- Lampinsaaren kaivosyhdyskunta
- Iso-Kraaselin ja Taskun tunnusmajakat

RKY-alueet sijaitsevat pääasiassa Vanhan Raahen ympäristössä, Raahen saaristossa sekä Lampinsaaren alueella. Vanhan Raahen alueella sijaitsevat hyvin säilyneet puutalokorttelit, jotka ovat rakentuneet pääosin 1800-luvulta Raahen kaupunkipalon jälkeen (Museovirasto 2009a). Puukorttelialueen lähiympäristöön sijoittuu lisäksi Raahen seminaari sekä Raahen rautatieasema ja tullikamari. Mantereen lisäksi myös saaristoon sijoittuu Iso-Kraaselin ja Taskun tunnusmajakat, jotka muodostavat valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ja ovat olennainen osa Raahen meriliikenteen historiaa (Museovirasto 2009b).

Lisäksi Raahen rannikkoalueelle sijoittuu yksi Suomen historiallisesti arvokkaista tielinjoista, Pohjanmaan rantatie, joka on aikoinaan kulkenut Turusta Tukholmaan Pohjanlahden ympäri (Museovirasto 2009c). Pohjanmaan rantatiestä on hyvin säilynyt joitakin tieosuuksia ja lisäksi Pattijoella on säilynyt vanha kiviholvisilta, joka on yksi Tiehallinnon valitsemista museosilloista (Museovirasto 2009d).

Raahen rannikkoseudun lisäksi kaupungin itäosaan sijoittuu Lampinsaaren kaivosyhdyskunnan alue, joka on tärkeä osa alueen historiaa. Alueen metsien ja suoalueiden keskelle perustettiin vuonna 1953 Outokumpu Oy:n kaivosyhdyskunta palveluineen ja asuinalueineen (Museovirasto 2009e).

Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan päivityksen yhteydessä päivitysinventoitiin myös maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen lisäksi Raahen alueelle sijoittuu useita maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä. Näiden maakunnallisesti

arvokkaiden kulttuuriympäristöjen tiedot ovat peräisin päivitysinventoinnin aineistosta (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2015a):

- Merikatu ja Velkaperä: Yhtenäinen jälleenrakennusajan puutaloalue. Alueen asemakaava on peräisin vuodelta 1930 ja rakennuskanta pääosin jälleenrakennusajalta.
- Miljoonaperä: Yhtenäinen puutaloalue, jonka asemakaava on vuodelta 1930 ja joka on rakennettu pääasiassa 1950-luvulla.
- Haaralan hautausmaa
- Yrityisperä: 1900-luvun alkupuolelta periytyvien pihapiirien asuntoalue.
- Alpuan raitti: Alpuan harjulle rakentuneen kylän vanha maantie, josta avautuu näkymiä ympäröivään viljelysmaisemaan.
- Ilveskorven raitti: Pienipiirteinen ja viehättävä kyläasutus on tukeutunut raitin varrelle.
- Lapaluoto ja Ratavartijan talo: Lapaluoto on yhtenäinen, ruutukaavalle 1900-luvun alkupuolella rakentunut puutaloalue. Ratavartijan talo sijaitsee Lapaluotoon ja terästehtaalle johtavien ratojen risteyskohdassa. Talo on 1900-luvun alkupuolella rakennettu pieni jugend-tyylinen talo.
- Preiskarin huvilat: Alue käsittää 1800-luvun lopulta periytyvän huvilayhdyskunnan, jossa on useita kookkaita hirsirakenteisia kesäasuntoja.
- Ulko-Fantti: Kalastajien ja kauppiaiden varastoaittojen ja makasiinien sijoituspaikka, joka 1900-luvun alussa muuttui huvila-alueeksi.
- Mestauskallion Rautaruukin Harjatalot: 1970-luvun puolivälissä rakentunut pieni yhtenäinen alue.
- Ollinsaari: Alue on maakunnan edustavin 1960-luvun lähiö.
- Mikonkari: Alue on vanha kalastuskylä.
- Pattijoen kirkonmäki: Alue muodostaa historiallisesti monikerroksellisen ja puistomainen idyllinen kokonaisuus.
- Saloisten kirkonmäki: Arvokas ja idyllinen, eri-ikäisistä kirkollisista rakennuksista muodostuva kokonaisuus.
- Saloisten raitti: Raitin ympärillä olevat mäet muodostavat rannikkoseudulle epätyypillisen mäkimaiseman, jossa on pirstaleisia kokonaisuuksia vanhaa rakennuskantaa jäljellä.

Yhteenveto

Raahen kaupungin kulttuuriarvot keskittyvät pääasiassa rannikkoalueelle ja Vanhan Raahen ympäristöön, mutta maakunnallisia arvoja on tunnistettu myös muualta Raahen alueelta. Valtakunnallisesti merkittävistä kulttuuriympäristöistä Lampinsaaren

yhdyskunnan alue korostuu kaupungin itäosassa. Kaupungin kulttuuriarvot kuvastavat selkeästi kaupungin historiaa ja sen eri vaiheita. Rannikkoalueen historialliset kerrostumat ovat arvokkaita Raahen kaupungin identiteetin kannalta. Muinaisjäänöksiä tarkastelemalla on mahdollisuus nähdä, kuinka asutus on muuttunut maankohoamisen myötä.

5.6.2 Maisema-alueet

Kulttuuriarvojen lisäksi Raahen kaupungin alueelle sijoittuu useampia maisemallisesti arvokkaita ympäristöjä. Pohjois-Pohjanmaan alueelle on laadittu maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi vuosina 2013–2015, jossa maisema-alueet on päivitetty (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2015b).

Maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi on arvotettu Vanha Meri-Raahen alue. Maisema-alueiden päivitysinventoinnissa alueen rajausta on hieman päivitetty ja alue on nimetty Raahen saaristoksi ja merimaisemaksi. Tämä Perämeren rannikkoalue muodostaa monimuotoisen maisemakokonaisuuden, joka koostuu niemiä ja lahtien vaihtelevasta ja suojaisesta ympäristöstä. Alue on myös suurimmaksi osaksi Natura-alueita, ja siellä kasvaa arvokkaita uhanalaisia ja vaarantuneita kasvilajeja. Raahen saariston ja merimaiseman alueelle sijoittuu lisäksi paljon kulttuurihistoriallista rakennuskantaa.

Päivitysinventoinnissa uusina maakunnallisesti arvokkaina maisema-alueina on tunnistettu Kastellin jätinkirkko ja Pattijoen kulttuurimaisema. Kastellin jätinkirkko sijaitsee Linnankankaalla. Alue on kivikauden lopulla ollut merestä kohoava saari, joka sijaitsee nykyään noin 13 kilometrin päässä rannikosta. Alueella sijaitsee Kastellin jätinkirkon valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäänöskohde ja sen ympäristö on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi maisemakohteeksi.

Toinen uusi maakunnallisesti arvokas maisemakohte on Pattijoen kulttuurimaisema, joka on metsiin rajautuva avara viljelymaisema. Peltolohkojen välissä kiemurtelevat vanhat tiet. Lisäksi alueelle sijoittuu arvokasta vanhaa rakennuskantaa.

Tunnistettujen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden lisäksi Raahen kunnan alueella on useita laajoja avoimia yhtenäisiä peltoalueita, joiden muodostamat kokonaisuudet voidaan nähdä maisemallisesti arvokkaina. Kaupungin erityispiirteitä ovat alavat avoimet alueet, joiden säilymisellä voidaan vahvistaa tätä ominaispiirrettä. Lisäksi rannikkoseutu on myös maisemallisesti arvokasta aluetta, jonka muutokset luovat kiinnostavan dynaamisesti muuttuvan maiseman.

5.7 Virkistys

5.7.1 Virkistysarvot

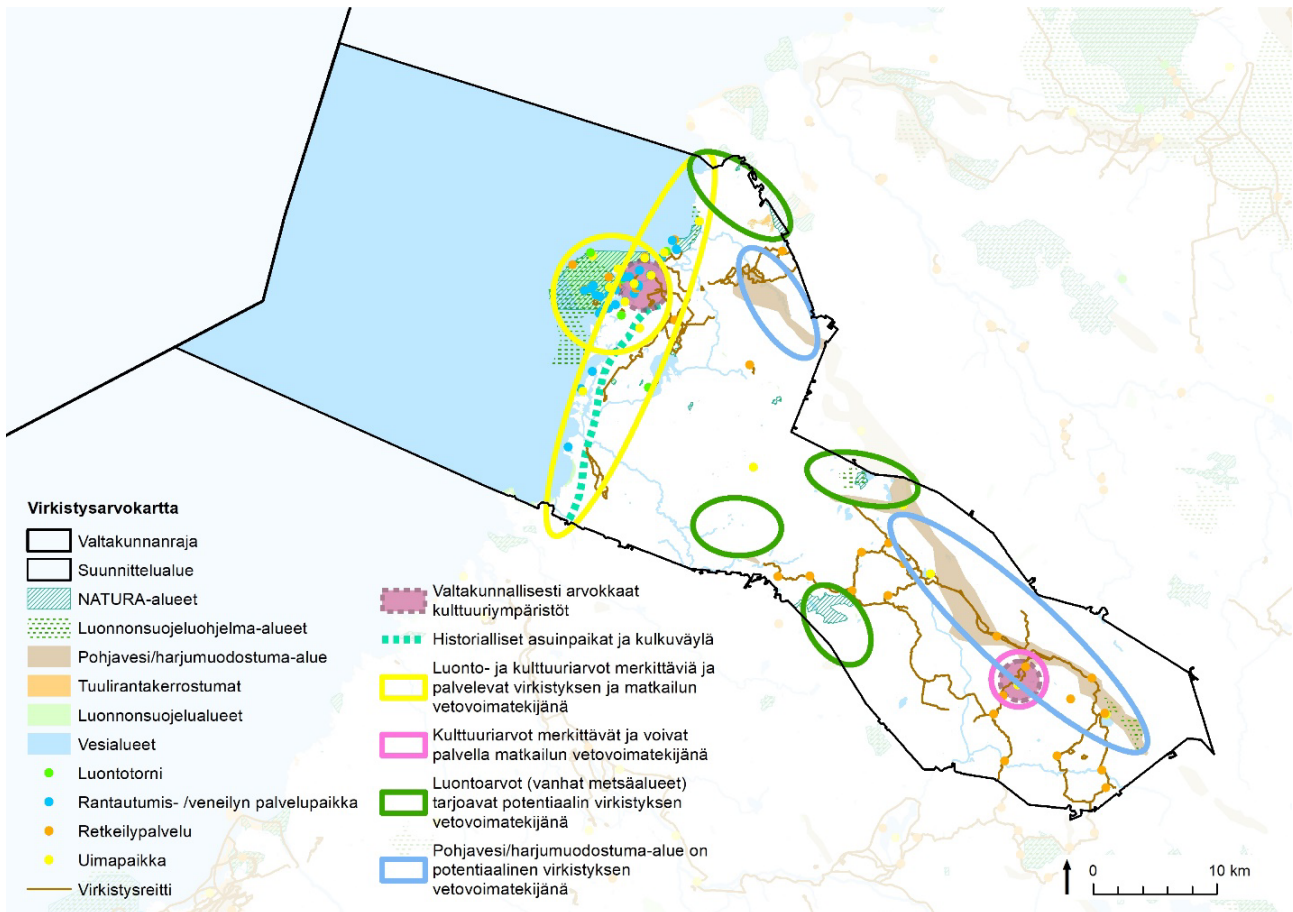
Merenkohoamisrannikkokaupunkina Raahen omaa erityislaatuista virkistys- ja matkailuarvoja. Näitä arvoja on tarkasteltu luonto-, kulttuuri- ja maisema-aineistoihin pohjautuen.

Rannikkokaupunkina Raahen on mantereeseen lisäksi hyvin saavutettavissa mereltä käsin. Raahen rannikkoalue koostuu monista merkittävistä luonto- ja kulttuuriarvoista,

jotka ovat osittain nivoutuneet yhteen. Jatkuvasti muuttuva rannikkoalue tarjoaa mielenkiintoisen matkailun- ja virkistyskeskuksen vetovoimakohteen. Rannikko ja sen muutokset voivat toimia myös kiinnostavan oppimisympäristönä esimerkiksi koululaisille.

Rannikon lisäksi Raahen itäosaan sijoittuu Lampinsaaren kaivosyhdyskunta, joka kulttuurihistoriallisesti merkittävänä ympäristönä voi palvella matkailun vetovoimatekijänä. Lampinsaaren alueen ympäristöön sijoittuu myös useiden virkistysreittien verkosto, joka tarjoaa alueella retkeilymahdollisuuksia.

Raahen alueena alavaa peltojen ja soiden vuorottelemaa ympäristöä, joiden välissä sijaitsee jokisuistoja ja pirstaleisia vanhojen metsien alueita. Jokisuistot ovat arvokkaita virkistys- ja luonnonympäristöjä. Vanhat metsäalueet tarjoavat puolestaan potentiaalisen virkistyskeskuksen kehittämiseen alueella, jos alueet pääsevät rauhassa kehittymään yhtenäisiksi metsäalueiksi. Lisäksi muusta ympäristöstä poikkeava harjukso kohoaa loivasti Raahen koillisosassa. Harjumuodostumajakso on potentiaalinen virkistyskeskuksen vetovoimatekijä.

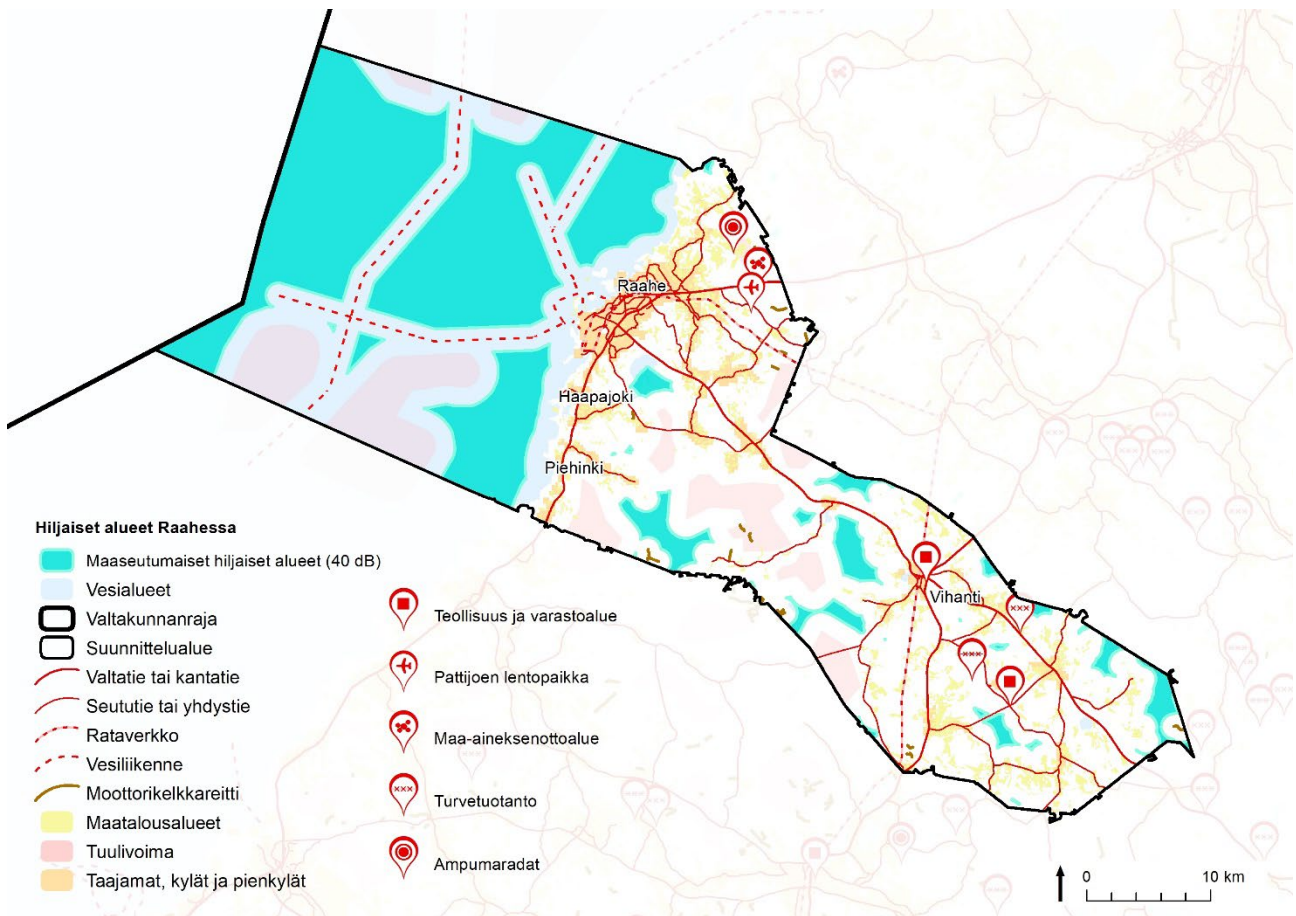
Kuva 31. Raahen virkistysarvokartta (Lipas 2020; Museovirasto 2020, SYKE 2020).

5.7.2 Hiljaiset alueet

Miellyttävä ääniympäristö ja hiljaisuus edistävät monin tavoin ihmisten hyvinvointia. Hiljaisilla alueilla on vain vähän tai ei lainkaan ihmisten toiminnasta aiheutuvaa melua. Vallitsevina ovat luonnon äänet. Alueiden hiljaisuutta voidaan arvioida sekä ääni-

tason että ihmisten kokemusten perusteella. Raahen alueelle tehty paikkatietoanalyysi pohjautuu Maria Niemen (Niemi, 2016) tekemään opinnäytetyöhön ja aiempiin kunnissa ja maakunnissa tehtyihin selvityksiin.

Paikkatietopohjaisessa analyysissä on tunnistettu ja esitetty keskeisimpiä ihmisten aiheuttamia melulähteitä kuten liikennereitit, teollisuusalueet ja intensiivinen maankäyttö. Melulähteiden ympärille on laskettu puskurivyöhykkeet, jotka kuvaavat 40 desibelin keskiäänitasoa. Hiljaisiksi alueiksi on määritetty alueet, joilla keskiäänitaso ei ylitä 40 desibeliä. Hiljaiset alueet Raahessa on esitetty seuraavassa kartassa (Kuva 32).

Kuva 32. Hiljaiset alueet Raahessa.

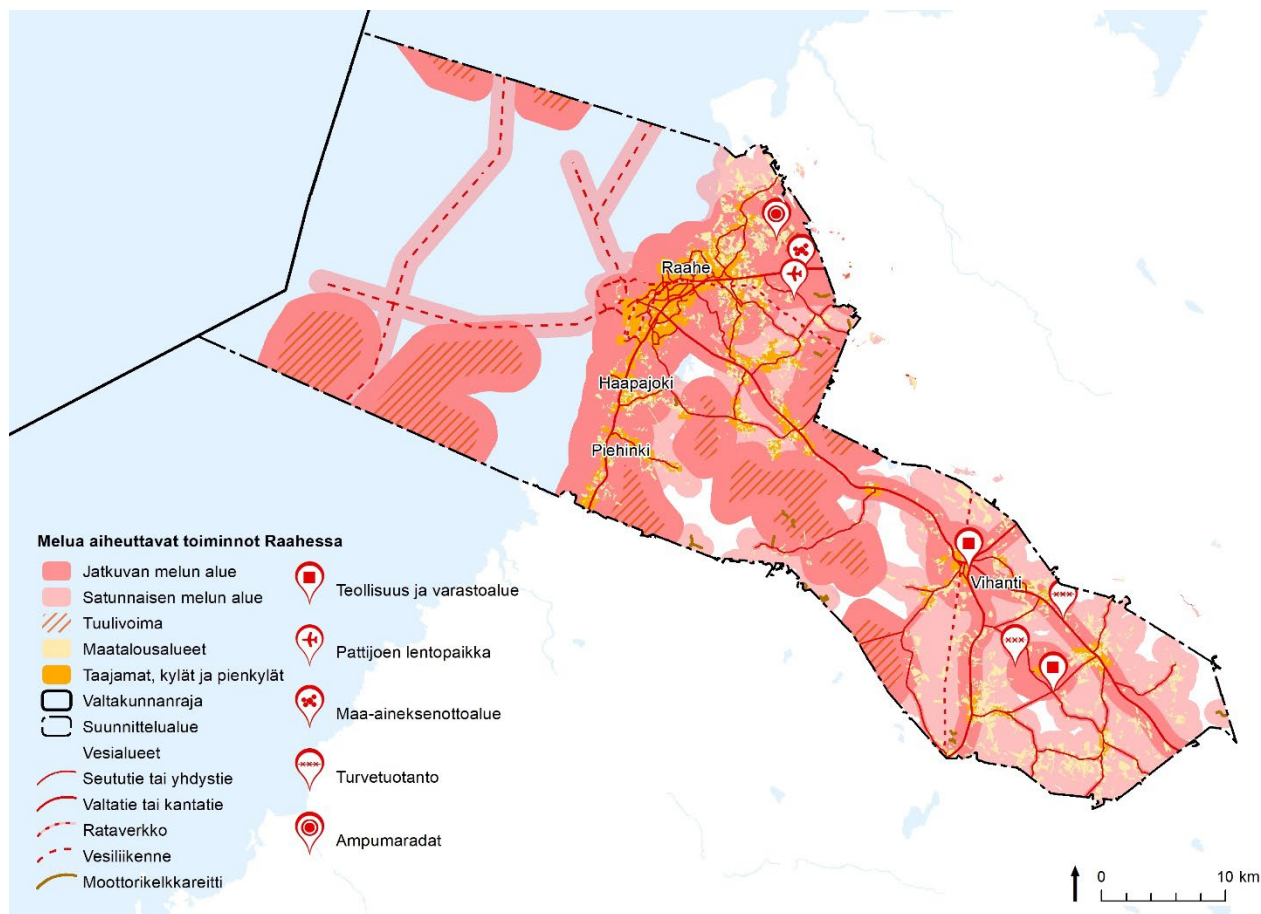
Raahen hiljaiset alueet sijaitsevat merialueella, Llynnevan ja Haapajärven tekoaltaan läheisyydessä, Vihannin länsipuolella sekä kaupungin itäosassa kuntarajan läheisyydessä. Monet hiljaiset alueet sijaitsevat suoalueilla.

Melualueiksi on määritetty alueet, joilla melulähteen teorettinen keskiäänitaso ylittää 40 desibeliä. Melua aiheuttavat toiminnot Raahessa on esitetty kartassa alla (Kuva 33). Melun laatu on määritelty jatkuvaksi tai satunnaiseksi. Esimerkiksi tuulivoima on määritelty jatkuvaksi ja raideliikenne satunnaiseksi meluksi.

Melulähteet, 40 dB vyöhyke, melun luonne ja aineiston lähde on esitetty seuraavassa taulukossa (Taulukko 5).

Taulukko 5. Melutekijöiden määrittely.

Melulähde	Melun laatu	40 dB	Aineiston lähde
Tieliikenne: valtatie	jatkuva	3 km	Digiroad, toiminnallinen luokka, Väylä 2020
Tieliikenne: kantatie	jatkuva	1 km	Digiroad, toiminnallinen luokka, Väylä 2020
Tieliikenne: seututie	jatkuva	0,4 km	Digiroad, toiminnallinen luokka, Väylä 2020
Tieliikenne: yhdystie	jatkuva	0,2 km	Digiroad, toiminnallinen luokka, Väylä 2020
Raideliikenne	satunnainen	2 km	Ratalinja, Väylä 2020
Lentoliikenne	satunnainen	5 km	Raahen kaupunki, 2020
Vesiliikenne	satunnainen	1 km	Maastotietokanta, Maanmittauslaitos 2020
Teollisuus	jatkuva	2 km	Raahen kaupunki, 2020
Tuulivoima	jatkuva	1,5 km	Raahen kaupunki, 2020
Maa-ainesten otto	jatkuva	2 km	Raahen kaupunki, 2020
Turvetuotanto	jatkuva	1 km	Raahen kaupunki, 2020
Moottorikelkkareitit	satunnainen	1 km	Maastotietokanta, Maanmittauslaitos 2020
Ampumaradat	jatkuva	3 km	Raahen kaupunki, 2020
Maatalousalueet	satunnainen	1 km	Peltolohkoaineisto, Ruokavirasto
Taajama	jatkuva	2 km	YKR 2020, Suomen ympäristökeskus
Pienkylä	satunnainen	0,5 km	YKR 2020, Suomen ympäristökeskus
Kylä	satunnainen	0,5 km	YKR 2020, Suomen ympäristökeskus

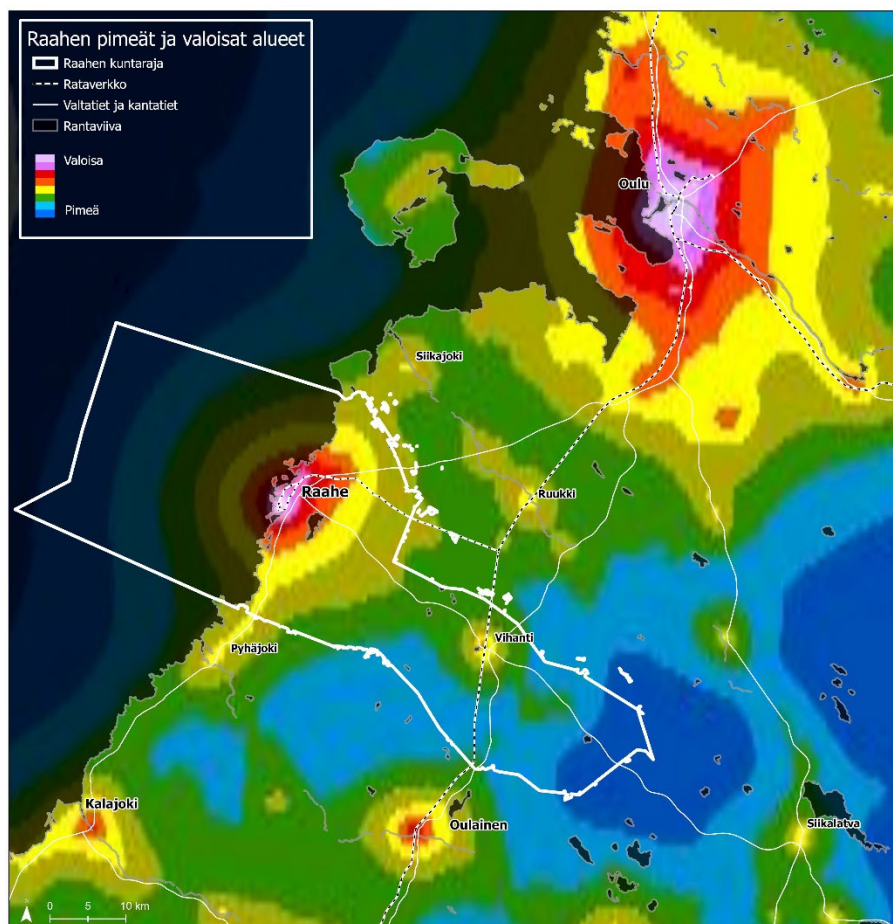
Kuva 33. Melua aiheuttavat toiminnot Raahessa.

5.7.3 Pimeät alueet

Pimeät alueet ovat sellaisia, minne ihmisen aiheuttama valo ei yllä eli aluetta, jossa ei ole valosaastetta. Suurimpia valosaasteen aiheuttajia ovat liikenne ja valaistut rakennukset. Valosaaste voidaan kokea häiritsevänä ja sen on todettu olevan jopa haitallista ihmisten terveydelle. Pimeyden ympärille voidaan kehittää uudenlaisia matkailu- ja hyvinvointipalveluita. Luonnollisen pimeitä alueita on kuitenkin hyvin harvassa. (CIRES 2020; Pohjanmaan liitto 2020)

Raahen pimeät ja valoisat alueet on esitetty kartassa alla (Kuva 34). Aineistona on käytetty yhdysvaltalaisen tutkimuslaitos CIRES:n yleispiirteistä paikkatietoaineistoa maapallon valaistuista ja pimeistä alueista. Yhdeksänportainen asteikko kuvaa valosaasteen määrää yötaivaalla. Aineisto perustuu satelliittidataan ja sitä on hyödynnetty mm. Pohjanmaan maakuntakaavan tausta-aineistona. (CIRES 2020; Pohjanmaan liitto 2020)

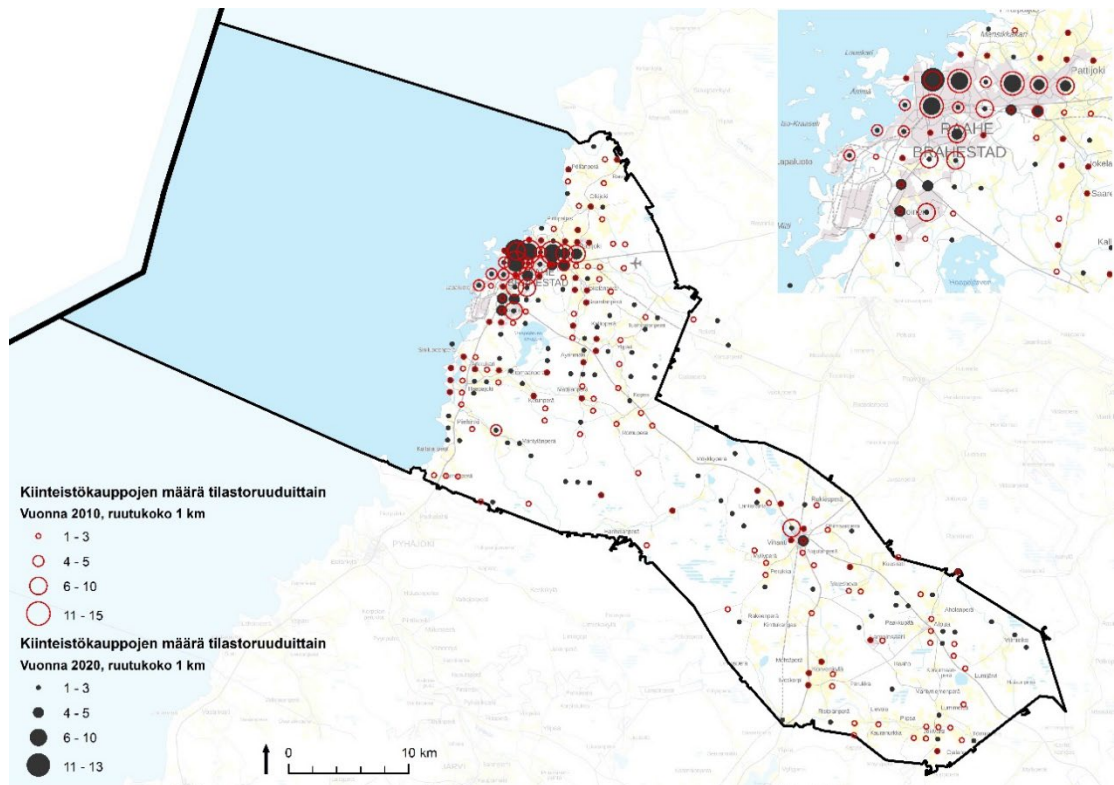
Suomessa on erinomaisen pimeän taivaan alueita muutamassa kansallispuistossa Lapissa sekä Selkämerellä. Raahessa pimeät alueet sijoittuvat merialueille, kaupungin itäosaan ja kauas asutetuista alueista. Raahen keskusta, Perämeren rannikko ja Vihanti ympäristöineen erottuvat valoisina alueina.

Kuva 34. Raahen pimeät ja valoisat alueet.

5.8 Maanvaihanta

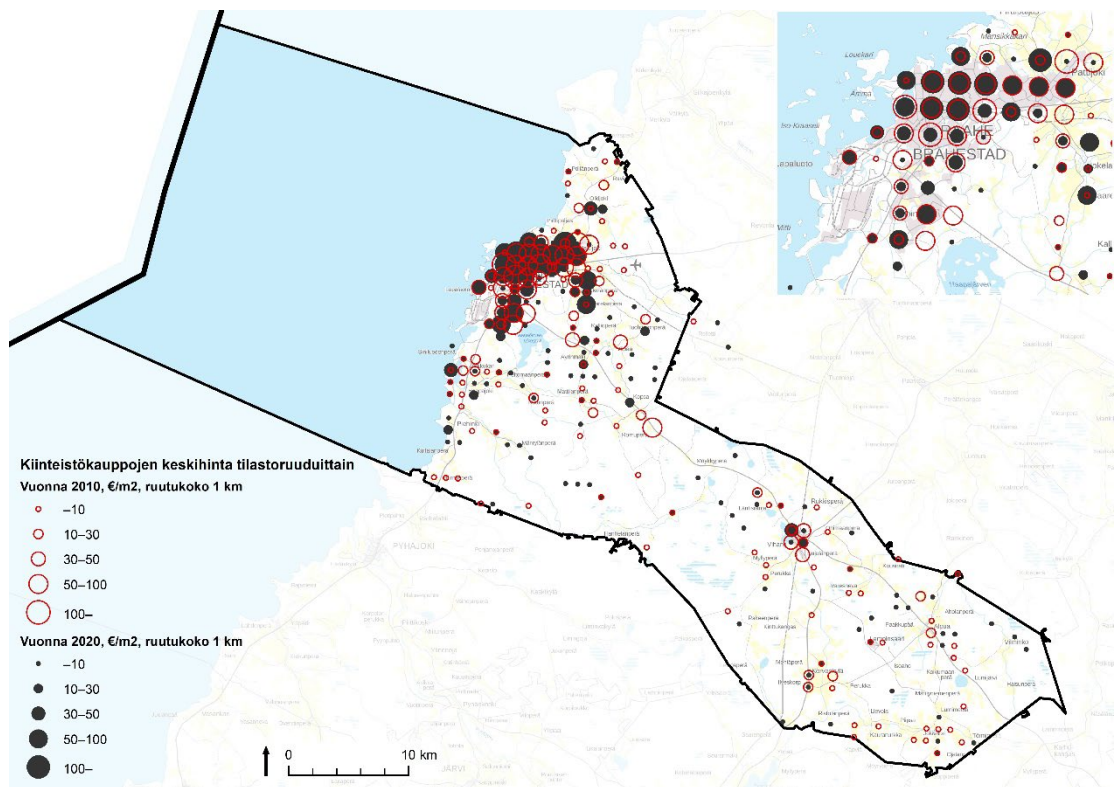
Raahessa tehdään noin 250–350 kiinteistökauppaa vuosittain (keskiarvo 305 kauppaa vv. 2000–2020). Vuonna 2020 kauppoja tehtiin 269 kappaletta. Kiinteistöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä kiinteistörekisteriin merkittyä omistusoikeuden yksikköä. Raahen kiinteistökaupat jakaantuvat asemakaavoitetun alueen ja haja-asutusalueen välillä melko tasan. Vuonna 2020 asemakaava-alueille sijoittui 41 % Raahen kaikista kiinteistökaupoista. Suurin osa kiinteistökaupoista keskittyy Raahen keskustaajaman alueelle.

Kuva 35. Raahen kaikkien kiinteistökauppojen lukumäärät vuosina 2010 ja 2020 tilastoruudittain (1 km) (Maanmittauslaitos 2021c).

Kiinteistöjen kauppahinnat muodostuvat useista eri tekijöistä, kuten sijainnista, kaavatilanteesta, rakennusoikeudesta ja käyttötarkoituksesta sekä olemassa olevien rakennusten määrästä ja laadusta. Kun halutaan selvittää rakentamattomia kiinteistöjä koskevien luovutusten sijoittumista ja hintatietoja (maapohjan/rakennuspaikan hinta), tarkastelusta suodatetaan pois sellaiset kiinteistökaupat, joihin sisältyy rakennuksia. Lisäksi tarkasteluun otetaan mukaan vain ns. edustavat kaupat. Edustavilla kaupoilla tarkoitetaan koko kiinteistön tai määrääalan kauppaa, joka ei ole sukulaisten välinen, kaupassa ei ole pidätetty eläke- tms. oikeutta eikä luovutus sisällä irtaimistoa.

Koska Raahessa tehdään esimerkiksi rakentamattomien asuinpientalokiinteistöjen kauppia vuosittain melko vähän (alle 40 kauppia), peräkkäisten aikajaksojen tai eri alueiden keskihintojen avulla ei voi kovin luotettavasti tehdä hintavertailuja. Raahessa tällaisten kiinteistökauppojen määrä on ollut haja-asutusalueen osalta laskeva vv. 2000–2020.

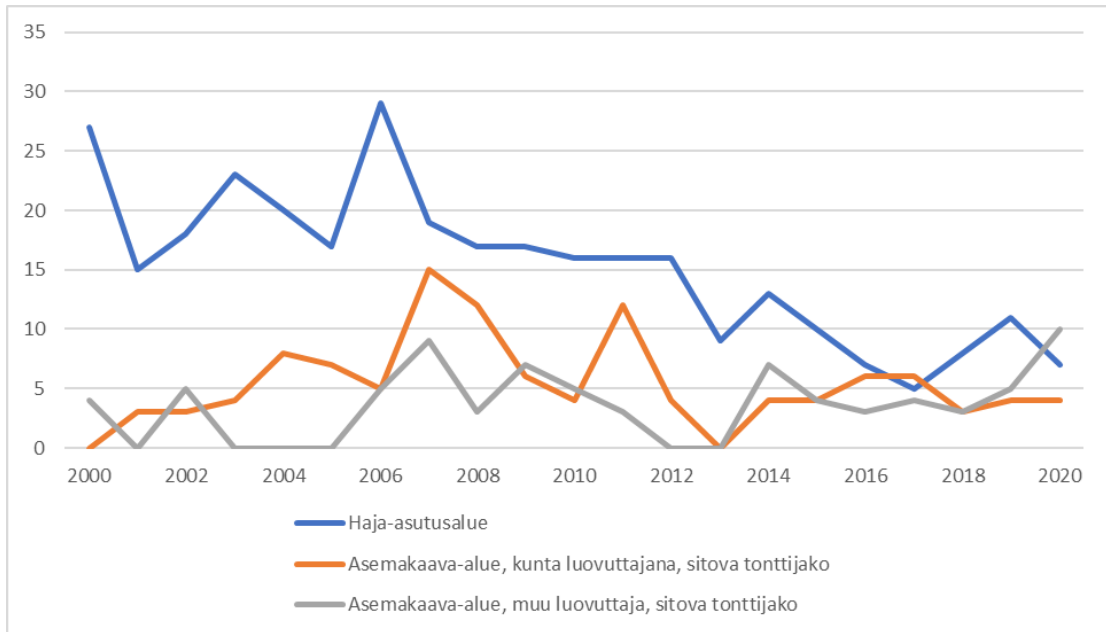

Kuva 36. Raahen kaikkien kiinteistökauppojen keskihinta (€/m²) vuosina 2010 ja 2020 tilastoruuduittain (1 km) (Maanmittauslaitos 2021c).

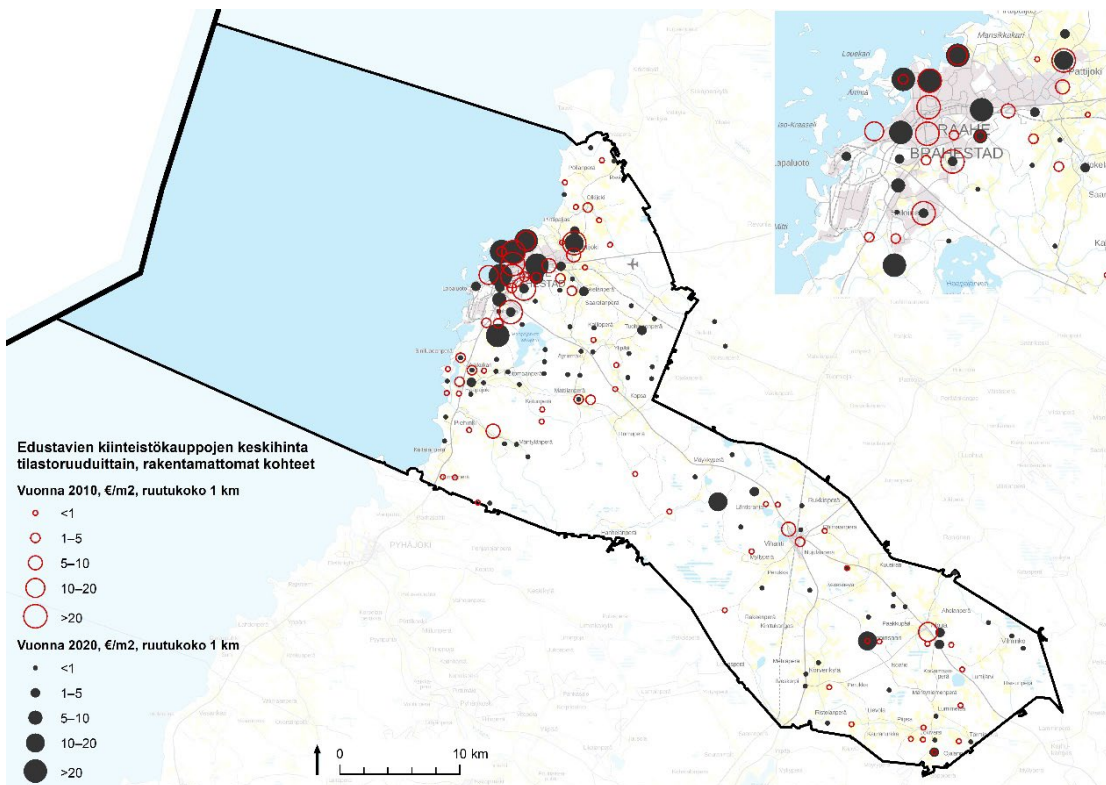
Vuonna 2020 rakentamattomien asuinpientalokiinteistöjen keskimääräinen neliöhinta oli Raahessa asemakaava-alueella 24,77 €/m² kun luovuttajana oli kunta ja 31,37 €/m², kun luovuttajan oli joku muu taho. Haja-asutusalueella asuinpientalokiinteistöjen keskimääräinen neliöhinta oli 3,05 €/m². Vuonna 2010 rakentamattomien asuinpientalokiinteistöjen keskimääräinen neliöhinta asemakaava-alueella oli 9,50 €/m², kun luovuttajana oli kunta ja 31,30 €/m², kun luovuttajana oli joku muu taho (ohjeellisen tonttijaon alueella 52,03 €/m²). Haja-asutusalueella asuinpientalokiinteistöjen keskimääräinen neliöhinta oli 3,26 €/m².

Taulukko 6. Raahessa tehtyjen ns. edustavien kiinteistökauppojen keskimääräiset neliöhinnat (€/m²) ja määrät (kpl) vuosina 2000, 2010 ja 2020 (Maanmittauslaitos 2021c).

Kiinteistön käyttötarkoitus	€/m ² (kpl)	€/m ² (kpl)	€/m ² (kpl)
	2000	2010	2020
Asuinpientalokiinteistöt asemakaava-alueella / kunta luovuttajana	4,07 (4)	9,50 (4)	24,77 (4)
Asuinpientalokiinteistöt asemakaava-alueella / muu luovuttaja / sitova tonttijako	16,48 (4)	31,30 (5)	31,37 (10)
Asuinpientalokiinteistöt asemakaava-alueella / muu luovuttaja / ohj. tonttijako	2,78 (4)	52,03 (5)	- (0)
Asuinpientalokiinteistöt haja-asutusalueella	1,41 (27)	3,26 (16)	3,05 (7)

Kuva 37. Rakentamattomia asuinpientalokiinteistöjä koskevien kauppojen lukumäärät Raahessa vv. 2000–2020 (Maanmittauslaitos 2021c).

Kuva 38. Raahessa tehtyjen ns. edustavien kiinteistökauppojen (rakentamattomat kohteet) keskihinta (€/m²) vuosina 2010 ja 2020 tilastoruuduittain (1 km) (Maanmittauslaitos 2021).

6 Rakennemallit

6.1 Vaihtoehdot

Strategisen maankäytön suunnitelman pohjaksi ja kaupungin maankäytön järjestämiseksi on tutkittu kahta erilaista rakennemallia (Kuva 39, Kuva 40, Liite 3). Rakennemalleissa on tutkittu yhdyskuntarakenteen tasolla erilaisia vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa suunnittelulle asetettuja tavoitteita. Tarkoituksena on ollut, että kaikki Raahen kehittämiseen liittyvät keskeiset kysymykset ovat esillä ainakin toisessa rakennemallissa.

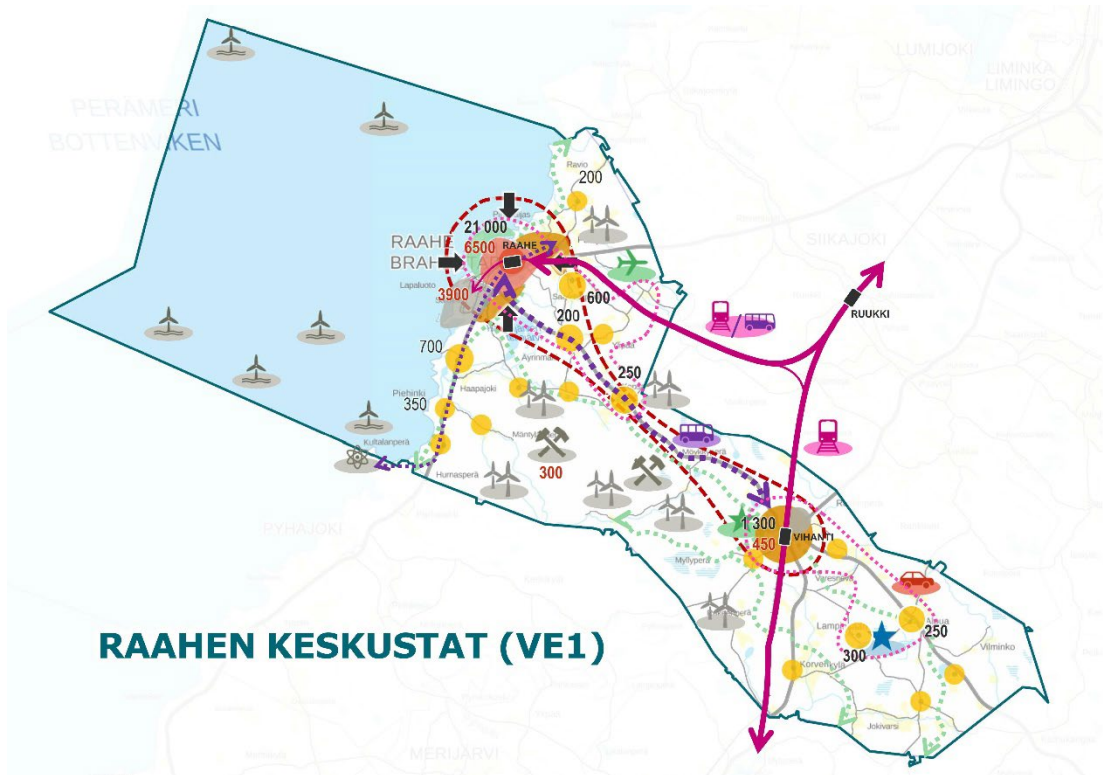
Molemmat rakennemallit ovat kokonaisnäkemymiä kaupungin alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä liikenteen kehittämisen pääperiaatteista. Tarkastelun avulla on haettu toimiva ja ympäristön kannalta hyväksyttävä maankäytön periaateratkaisu strategista maankäytön suunnitelmaa ja myöhempää yleiskaavoitusta varten.

Vaihtoehdossa 1 (Raahen keskustat) kehittämisen painopistealueen muodostavat Raahen keskusta ja Vihannin kirkonkylä sekä niiden välillä olevat kylät. Elinkeinoelämän osalta kehittäminen painottuu keskustoihin ja keskustahakuisiin työpaikkoihin. Raahen kehittyy myös biokaasu- ja vetytalouden keskittymä. Raahea kehitetään lyhyiden etäisyyksien jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennekaupunkina. Raahen keskustan ja Oulun välistä yhteyttä parannetaan kytkemällä Raahen keskusta henkilöjunaliikenteen piiriin. Malliin sisältyy lisäksi hyvän palvelutason runkolinja välillä keskusta–Vihanti. Virkistyksen ja matkailun kehittämiskohteet sijoittuvat keskustoihin ja niiden tuntumaan sekä Alpuan–Lampinsaaren alueelle.

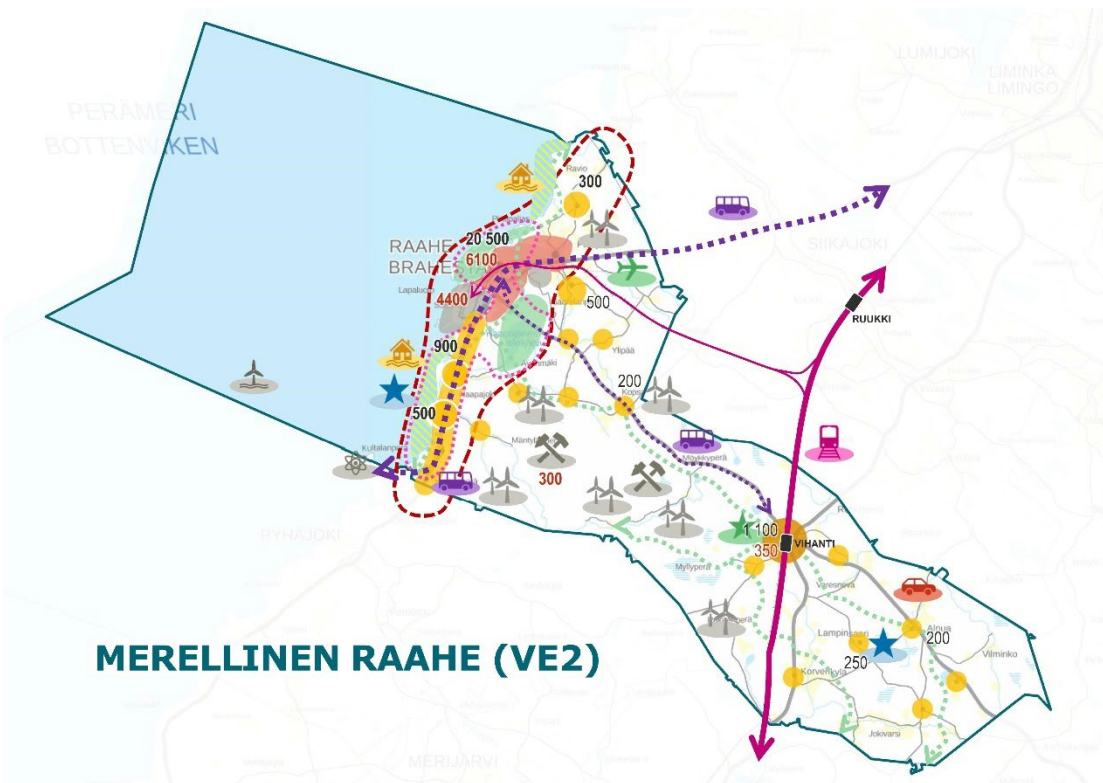
Vaihtoehdossa 2 (Merellinen Raahe) kehittämisen painopistealueen muodostavat nauhataajama ja rannikkokylät Arkkukari–Haapajoki, Piehinki ja Olkijoki. Merenrantoja hyödynnetään monipuolisesti asumiseen ja loma-asumiseen sekä virkistykseen ja matkailuun. Nauhataajamaa kehitetään joukkoliikenne- ja pyöräilykaupunkina. Raahen keskustan ja Oulun välistä yhteyttä parannetaan nopealla, valtatie 8 liikennöivällä non-stop-bussiyhteydellä. Malliin sisältyy lisäksi hyvän palvelutason runkolinja Pattijoki–keskusta–Saloinen–Hanhikivi. Terästehtaan–Lapaluodon teollisuus- ja työpaikka-alueet kasvavat. Lapaluodon satama-alueelle syntyy uusia työpaikkoja, ja alueesta muodostuu tuulivoima-hub. Virkistyksen ja matkailun kehittämiskohteet sijoittuvat merenrannikolle, saaristoon ja Tekojärven ympäristöön.

Vaihtoehdoilla on myös paljon yhteisiä ominaisuuksia, kuten väestömäärän säilyminen ennallaan, työpaikkamäärän kasvattaminen sekä nykyisen alue- ja kylärakenteen säilyttäminen.

Rakennemallivaihtoehdot ja merkintöjen selitteet on esitelty tarkemmin raportin liitteenä (Liite 3).

Kuva 39. Rakennemallivaihtoehto 1: "Raahen keskustat".

Kuva 40. Rakennemallivaihtoehto 1: "Merellinen Raah".

6.2 Rakennemallien vaikutusten arviointi

Rakennemallien vertailemiseksi niiden vaikutuksia on arvioitu suhteessa työlle asetettuihin tavoitteisiin. Vaihtoehtojen arviointia varten on laadittu kriteeristö, joka pohjautuu strategiselle suunnitelmalle asetettuihin tavoitteisiin.

Vaikutusten arviointi on raportin liitteenä (Liite 3) ja tiivistelmä arvioinnin johtopäätöksistä on esitetty alla olevassa taulukossa.

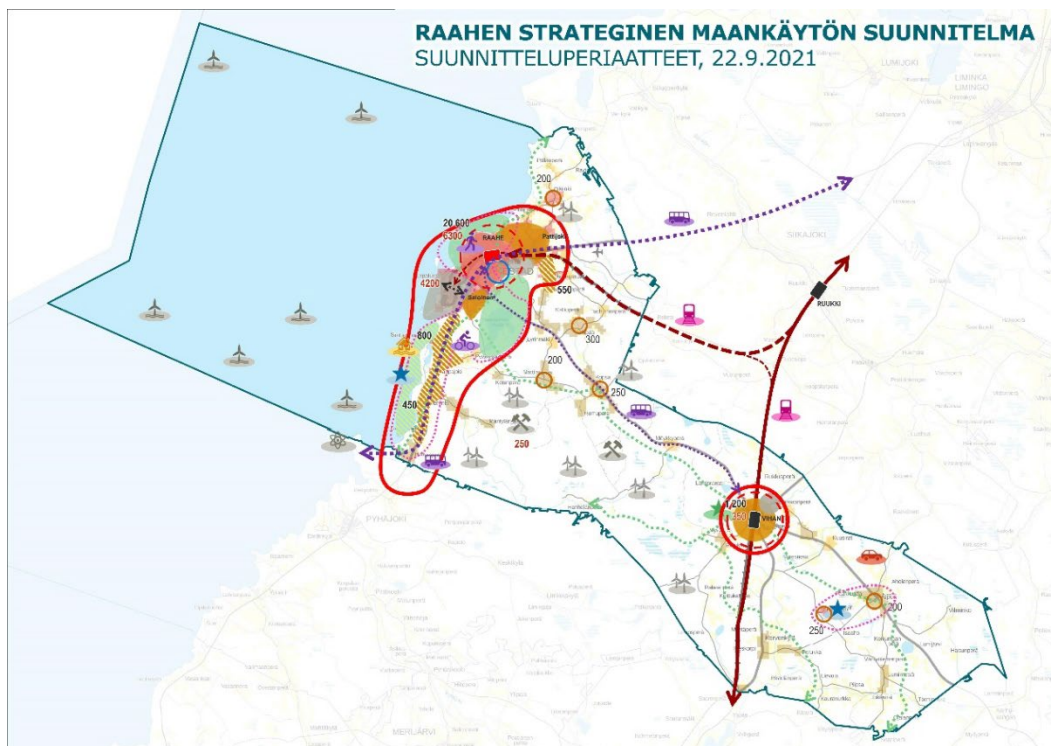
Taulukko 7. Tiivistelmä rakennemallien vaikutusten arvioinnin johtopäätöksistä.

VE 1: Raahen keskustat	VE 2: Merellinen Raaha
Raahen alueellinen vetovoima ja kilpailukyky	
Suuri positiivinen vaikutus	Lievä positiivinen vaikutus
Yhdyskuntarakenne	
Lievä positiivinen vaikutus	Lievä positiivinen vaikutus
Liikennejärjestelmä	
Lievä positiivinen vaikutus	Lievä positiivinen vaikutus
Asuminen ja palvelut	
Lievä positiivinen vaikutus	Lievä positiivinen vaikutus
Maaseutu	
Lievä positiivinen vaikutus	Lievä positiivinen vaikutus
Keskustat	
Suuri positiivinen vaikutus	Lievä positiivinen vaikutus
Elinkeinoelämä ja kauppa	
Lievä positiivinen vaikutus	Neutraali vaikutus
Viherverkko	
Neutraali vaikutus	Lievä positiivinen vaikutus

Luonnonympäristö	
Neutraali vaikutus	Neutraali vaikutus
Maisema ja kulttuuriympäristö	
Lievä negatiivinen vaikutus	Neutraali vaikutus
Ilmasto	
Suuri positiivinen vaikutus	Lievä positiivinen vaikutus

6.3 Suunnitteluperiaatteet

Suunnitteluprosessin aikaisempien vaiheiden perusteella ja etenkin rakennemallien vaikutusten arviointiin perustuen on laadittu suunnitteluperiaatteet, joiden pohjalta on laadittu varsinainen maankäytön suunnitelma. Lähtökohtina suunnitteluperiaatteille ovat olleet kehittämislautakunnan 10.11.2020 hyväksymät tavoitteet, Raahen nykytila-analyysi, rakennemallit, rakennemallien vaikutusten arviointi, kylätyöpajat, luottamushenkilötyöpaja, verkkokysely ja osallisten näkemyksiin pohjautuvat alue- ja raahelaisprofiilit. Raahen strategisen maankäytön suunnitelman suunnitteluperiaatteet on esitetty seuraavassa kuvassa yleispiirteisenä karttaesityksenä (Kuva 41):

Kuva 41. Suunnitteluperiaatteet kartalla.

Suunnitteluperiaatteet on esitetty sanallisesti seuraavassa taulukossa (Taulukko 8):

Taulukko 8. Suunnitteluperiaatteet.

Teema	Suunnitteluperiaate
Raahen rooli seudulla	<p>Raahen rooli seudulla säilyy ennallaan tai vahvistuu jonkin verran Raahen merellisen imagon ja vetovoiman kehityksessä. Raahen houkuttelevaa merenranta-alueita hyödynnetään monipuolisesti asumiseen, virkistykseen ja matkailuun.</p> <p><i>Pitkällä aikavälillä seutukuntien keskuksia yhdistävä raideliikenne tukisi entistä laajemman työssäkäyntialueen rakentamista, raideliikenteen matkustajamäärien kasvattamista sekä ympäristöystävällisen liikkumisen lisääntymistä etenkin työmatka- ja opiskelijaliikenteen osalta.</i></p>
Tiivistyvät taajamat, asutuskeskittymät ja kylät	<p>Raahen väestömäärä säilyy ennallaan ja nykyinen alue- ja kylärakenne säilyy. Kehittämisen painopiste on nauhataajamassa ja sen eteläpuolisella rannikkovyöhykkeellä sekä Vihannin kirkonkylässä. Raahen keskustaa ja Vihannin kirkonkylää kehitetään keskuksina.</p> <p>Suunnittelussa varaudutaan asumisväljyyden kasvuun sekä asuntokannan poistumaan. Suunnittelualueen rakentamistarve vastaa laskennallisesti noin 2500 henkilöä vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi varaudutaan 1700 uuden työpaikan muodostumiseen Raahen alueelle.</p> <p>Tiivistyviä taajamia ovat nauhataajama ja Vihannin kirkonkylä. Merenrantoja hyödynnetään asumiseen ja loma-asumiseen. Preiskariin varaudutaan rakentamaan tieyhteys ja uusi merenläheinen asuinalue.</p> <p>Kylistä kasvavat ja tiivistyvät erityisesti Arkkukarin–Haapajoen, Piehingin ja Jokelan kylänauhat.</p> <p>Erityistä kasvupotentiaalia ja/tai vetovoimatekijöitä (esim. kyläkoulu) on myös Olkijoen, Mattilanperän, Lasikankaan, Kopsan, Lampinsaaren ja Alpuan kylissä.</p>
Liikennejärjestelmä	<p>Raahen keskeisten alueiden saavutettavuutta pyritään kehittämään. Vihannissa säilyy kaukoliikenteen juna-asema. Raahen keskustan ja Oulun välistä yhteyttä parannetaan nopealla, valtatietä 8 liikennöivällä non-stop-bussiyhteydellä. Lisäksi tavoitellaan hyvän palvelutason runkolinjaa välille Pattijoki–keskusta–Saloinen–Hanhikivi, jota keskeisten alueiden sisäinen cityliikenne täydentää. Nauhataajamaa kehitetään joukkoliikenne- ja pyöräilykaupunkina.</p> <p><i>Pitkällä aikavälillä Raahen keskustan ja Oulun välistä yhteyttä parannetaan kytkemällä Raahen keskusta henkilöjunaliikenteen piiriin. Ratkaisu edellyttää kehittämistoimia Raahen-radalla henkilö- ja tavaraliikenteen yhteensovittamiseksi.</i></p>
Virkistys	<p>Erityisiä virkistyskehittämiskohteita ovat Tekojärven ympäristö, keskustan läheiset ranta-alueet, Mikonkari, Vihannin Kirkkojärvi, virkistysreitiverkosto ja merenrannat.</p>
Matkailu	<p>Matkailun kehittämisvyöhyke käsittää keskusta-alueen sekä rannikkoalueet Mikonkarin alueelta Piehinkiin mukaan lukien Tekojärven ympäristön. Toinen matkailun kehittämisvyöhyke sijaitsee Lampinsaaren–Alpuan alueella.</p>
Elinkeinoelämä ja kauppa	<p>Suunnittelussa varaudutaan 1700 uuden työpaikan muodostumiseen. Raahen keskusta-alue kehittyy tärkeänä elinkeinoelämän ja palvelujen alueena. Terästehtaan–Lapaluodon alue kehittyy teollisuus-, logistiikka- ja satamatoimintojen alueena.</p>

	<p>Teollisuus- ja logistiikkayritysten sijoittumiseen varaudutaan myös Korkekonkankaan–Kaupunginmetsän alueella ja Vihannin kirkonkylän koillisosassa.</p> <p>Satama-alueelle syntyy uusia työpaikkoja ja sinne muodostuu tuulivoima-hub. Raahen kehittyy biokaasu- ja/tai vetytalouden keskittymä. Tuulivoimatuotannossa hyödynnetään sekä maa- että merialueita.</p> <p>Kaupalliset palvelut sijoittuvat pääosin nykyisille taajama-alueille. Kyliä kehitetään osana palveluverkkoa.</p>
<p>Lopullisen strategisen maankäytön suunnitelman esitystapa</p>	<p>Strategisen maankäytön suunnitelman mittakaava on n. 1:100 000. Suunnitelmassa ratkaistaan kaupungin yhdyskuntarakenteen suuret linjat ja tavoitteet ottamatta kantaa yksityiskohtaisiin aluerajauksiin tai kohteisiin kartalla. Raaha jaetaan 250 metrin levyisiin ruutuihin, joiden maankäytön pääkäyttötarkoitus esitetään suunnitelmassa. Ruutumainen esitystapa ilmentää suunnitelman strategista otetta ja yleispiirteisyyttä.</p> <p>Pääkäyttötarkoitusmerkintöjen ohella käytetään yleispiirteisiä rasteri-, viiva- ja kohdemerkintöjä. Aluerajaukset ja tarkempi maankäyttö täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Suunnitelman ruutuja voidaan käyttää myös itsenäisinä tietolähteinä, kun niihin liitetään tilastotietoa nykytila-analyysistä. Myöhemmin ruutuihin on mahdollista linkittää seurantatietoa tapahtuneesta muutoksesta.</p>

7 Strateginen maankäytön suunnitelma

7.1 Suunnitelman tarkoitus

Strateginen maankäytön suunnitelma on Raahen alueidenkäytön tulevaisuuden kehityskuva, jolla luodaan yhteys kaupungin strategisten kehittämistavoitteiden ja maankäytön välille. Strategisella maankäytön suunnitelmalla pyritään pitkän aikavälin linjaratkaisujen tekemiseen kaupungin eri osien maankäytön kehittämisessä. Suunnitelma parantaa kaupungin kykyä reagoida yhdyskuntarakennetta muokkaaviin muutoksiin ja parantaa alueen kilpailuasemaa asuin-, teollisuus- ja palvelualueena.

Strategisen maankäytön suunnitelman laatimista ohjaavat erityisesti valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava ja suunnittelutyölle asetetut tavoitteet. Laadittavalla suunnitelmalla ei ole maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuja oikeusvaikutuksia, mutta se tuottaa tietopohjaa käynnistyvien yleis- ja asemakaavahankkeiden tueksi ja luo kaupungille mahdollisuuden siirtyä valtuustokausittain tehtävään yleiskaavoitukseen.

Suunnitelman laatimisen lähtökohtina ovat olleet kehittämislautakunnan hyväksymät tavoitteet, rakennemallit ja vaikutusten arviointi sekä näiden pohjalta hyväksytyt suunnitteluperiaatteet.

7.2 Mitoitus

Suunnitelmalla pyritään vaikuttamaan väestönkehitykseen ja säilyttämään Raahen väkiluku laskevista ennusteista (ks. luku 5.2.1) poiketen ennallaan. Nykyisen asukasmäärän säilyttämisen ohella varaudutaan asumisväljyyden kasvuun ja asuntokannan poistumaan. Tästä syystä varaudutaan nykyistä väestöä suurempaan asukasmäärään eli ns. laskennalliseen kasvuun.

Raahessa oli vuonna 2019 noin 24 800 asukasta (SYKE 2021a) ja keskimääräinen asumisväljyys oli 43,1 huoneistoneliometriä (h-m^2) asukasta kohden. Vuosina 2010–2019 asumisväljyys on kasvanut n. 2,8 $\text{h-m}^2/\text{hlö}$ (vuosittain n. 0,3 $\text{h-m}^2/\text{hlö}$). Jos asumisväljyys kehittyy edelleen samaan tapaan, se aiheuttaa jo vuoteen 2030 mennessä n. 75 000 h-m^2 :n rakentamistarpeen. Asumisväljyyskehityksen aiheuttama rakentamistarve vastaa tällöin *laskennallisesti* noin 1800 asukasta. Suunnitelman tavoitevuoteen 2035 mennessä vastaavasta kehityksestä aiheutuu n. 110 000 h-m^2 :n rakentamistarve, joka vastaa noin 2600 asukasta.

Asuntokannan poistumaksi on arvioitu vuosittain noin 0,3 %, joten asuntokantaa poistuu n. 32 000 h-m^2 vuoteen 2030 ja n. 48 000 h-m^2 vuoteen 2035 mennessä. Vanhan asuntokannan poistuman aiheuttama rakentamistarve vastaa *laskennallisesti* n. 700 asukasta vuoteen 2030 ja n. 1100 asukasta vuoteen 2035 mennessä.

Suunnittelualueen rakentamistarve vastaa laskennallisesti noin 2500 asukasta vuoteen 2030 ja noin 3700 asukasta vuoteen 2035 mennessä. Suunnitelmaratkaisussa on laskennallisten asukasmäärien lisäksi jonkin verran myös muuta toteutusvaraa, mikä mahdollistaa sen, että yhdyskuntarakennetta voidaan kehittää kestävästi siinäkin ti-

lanteessa, että väestömäärä kasvaa ennakoitua enemmän. Vastaavasti, jos väestömäärä vähenee, pystytään hyvällä vaiheistuksella saamaan tiivistyvän rakenteen hyödyt ja minimoimaan laajentuvan rakenteen kustannukset.

Elinkeinoelämän osalta suunnittelussa varaudutaan 1700 uuden työpaikan muodostumiseen Raahen alueelle. Arvio on tehty keväällä 2021.

Seuraavassa taulukossa (Taulukko 9) kuvataan Raahen laskennallisen kasvun jakautuminen taajamien, yli 200 asukkaan kylien ja muun alueen välillä vuoteen 2030 mennessä. Taulukossa esitettävät asukasmäärät kuvaavat nykyistä väestöä (vuoden 2020 väestömäärä) ja tavoiteltavaa laskennallista kasvua vuoteen 2030 mennessä. Taulukossa on esitetty myös työpaikkamäärät nykytilanteessa ja kasvu vuoteen 2030 mennessä.

Taulukko 9. Laskennallisen kasvun jakautuminen taajamien, suurimpien kylien ja muun alueen välillä.

Alue	Asukkaat		Työpaikat	
	2020	Kasvu 2030*	2020	Kasvu 2030
Keskustaajama	18400	2200	5700	600
Terästehtaan–Sataman alue	0	0	3400	800
Vihanti	1070	130	300	50
Haapajoki	700	100	1250	250
Piehinki	350	100		
Lampinsaari	230	20		
Olkiyoki	200	0		
Jokelanperä	500	50		
Lasikangas	300	0		
Mattilanperä–Äyrinmäki	200	0		
Kopsa	250	0		
Alpua	200	0		
Muut alueet	2400	-100		
Yhteensä	24800	2500	10650	1700

* Laskennallinen väestömäärä, johon tulee asuntotuotannossa varautua vuoteen 2030 mennessä. Luku muodostuu asuntokannan poistumasta ja asumisväljyyden kasvusta.

7.3 Esitystapa

Raahen strateginen maankäytön suunnitelma on nimensä mukaisesti luonteeltaan strateginen maankäyttösuunnitelma, joka osoittaa kaupungin tavoitteiden mukaiset yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön periaatteet. Suunnitelmassa ei oteta kantaa yksityiskohtaisiin aluerajauksiin tai kohteisiin kartalla. Suunnitelma koostuu kartasta ja tästä raporttiosasta. Suunnitelma on laadittu ja sitä tulkitaan mittakaavassa 1:80 000.

Suunnitelmassa Raahen on jaettu 250 metrin ruutuihin, joiden maankäytön pääkäyttötarkoitus on esitetty. Ruutumainen esitystapa ilmentää suunnitelman strategista

otetta ja yleispiirteisyyttä. Tarkempi maankäyttö täsmentyy yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Pääkäyttötarkoituserkintöjen ohella suunnitelmassa on käytetty yleispiirteisiä alue-, viiva- ja kohdemerkintöjä. Suunnitelman ruutuja voidaan käyttää myös itsenäisinä tietolähteinä, sillä niihin on liitetty tilastotietoa nykytila-analyysistä. Myöhemmin ruutuihin on mahdollista liittää tietoa esimerkiksi suunnitelman toteutuneisuudesta.

Suunnitelmassa ei ole esitetty kohteiden tai alueiden suojelua lukuun ottamatta luonnonsuojelualueita, joilla suojelu on ruudun pääkäyttötarkoitus.

Yleis- ja asemakaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota lainsäädännössä ja/tai maakuntakaavassa osoitettujen suojeltujen kohteiden, kuten luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen alueiden, luokiteltujen pohjavesialueiden, muinaisjäännösten, maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen arvojen vaalimiseen ja suojeluun.

Suunnitelmassa esitetään Raahen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä liikenteen kehittämisen pääperiaatteet:

- taajama-alueet ja kyläverkosto sekä niiden kehittämisen tavoitteet
- asutuksen, elinkeinojen ja palveluiden sijoittuminen
- tärkeimmät virkistysalueet ja yhteydet niiden välillä
- maaseutuelinkeinojen merkittävimmät alueet
- liikenneverkko ja -järjestelmä
- pääsähköjohtoverkosto
- luonnonsuojelualueet, joilla suojelu on ruudun pääkäyttötarkoitus
- kehittämistavoitteita liittyen mm. asutukseen, virkistykseen ja elinkeinoihin

Suunnitelmassa ei esitetä

- eri maankäyttömuotojen tarkkaa sijaintia tai tarkkoja rajoja
- kohteiden ja alueiden suojelua lukuun ottamatta luonnonsuojelualueita, joilla suojelu on ruudun pääkäyttötarkoitus

7.4 Muutokset hyväksymisvaiheessa

Suunnitelmaehdotus oli nähtävillä helmi-maalikuussa 2022. Osallisilta ja viranomaisilta saadun palautteen perusteella suunnitelmaan on tehty ehdotusvaiheen jälkeen joitakin tarkistuksia. Seuraavassa on kuvattu keskeisimmät suunnitteluaineistoon tehdyt muutokset:

- Suunnitelmaraporttiin on lisätty johdanto- ja jatkotoimenpideluvut
- Nykytila-analyysia on tarkistettu arkeologisen kulttuuriperinnön ja kemikaalilaitosten osalta

- Nykytila-analyysin teemakartat on lisätty suurempina suunnitelmaraportin liitteeksi
- Suunnitelmakarttaan on lisätty Fintrafficin korkeusrajoitusalueet
- Tuulivoimaloiden alue -merkinnän selitteeseen on lisätty maininta maakunta-kaavan mukaisesta merkinnästä.
- Asumiseen viittaavat merkinnät on poistettu Preiskarin saaresta. Alueen maankäyttö ja sen vaikutukset tulee selvittää tarkemmin, joten Preiskarin eteläosaan on lisätty selvitysaluumerkintä
- Suunnitelmaan on lisätty Lohivalkaman, Varvinrannan, Sairaalanrannan ja Kylmäniemen venesatamat.
- Suunnitelmaan on lisätty pääsähkijohdon yhteystarve välille Jylkkä–Hanhela–Siikajoki.

7.5 Suunnitelmaratkaisu

7.5.1 Keskus- ja kyläverkko

Raahen keskus- ja kyläverkko muodostuu Raahen pääkeskuksesta, kolmesta aluekeskuksesta ja 11 kyläkeskuksesta. **Raahen pääkeskus** varataan laadukkaan kaupunkimaisen rakentamisen alueeksi, jonka pääasiallisia toimintoja ovat Raahen kaupunkiseutua palvelevat keskustatoiminnot, kuten kauppa, julkiset ja yksityiset palvelu- ja hallintotoiminnot, keskustaan soveltuva monimuotoinen asuminen, ympäristöhäiriötä aiheuttamattomat työpaikkatoiminnot ja matkailu.

Alueen suunnittelussa kiinnitetään huomiota alueen kaupunkikuvalliseen ilmeeseen ja viihtyisyyttä luovien kaupunkielementtien säilyttämiseen ja lisäämiseen. Raahen keskustaa kehitettäessä suunnittelun lähtökohtana pidetään historiallisen ruutukaavan ja vanhan puukaupunkimiljöön säilymistä.

Kuva 42. Raahen keskustaa kehitettäessä suunnittelun lähtökohtana pidetään historiallisen ruutukaa-
van ja vanhan puukaupunkimiljöön säilymistä (Raahen seutukunnan kuvapankki / Saara Böök)

Aluekeskuksina kehitetään Vihannin kirkonkylää, Pattijoen keskustaa ja Saloista. Niissä pääasiallisia toimintoja ovat lähialuetta palvelevat keskustatoiminnot, kuten kauppa, julkiset ja yksityiset palvelu- ja hallintotoiminnot, asuminen ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomat työpaikkatoiminnot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä keskukseen sijoitetaan toimintoja niin, että se säilyy elinvoimaisena, toimivana, viihtyisänä ja turvallisena. Sijainnistaan johtuen Vihannin kirkonkylällä on muita aluekeskuksia selvästi laajempi vaikutusalue. Tästä johtuen se muodostaa vastinparin pääkeskuksen kanssa.

Suunnitelmassa on tarkistettu sekä alueellisesti että sisällöllisesti maakuntakaavan maaseutuasutuksen kannalta tärkeää kylämerkintää. Maakuntakaavamerkintää on tarkennettu profiloimalla kyläkeskukset neljään, ja niitä ympäröivät asutustihentymät kahteen, luokkaan.

Kuva 43. Saloisten uusi koulu sijaitsee yhdessä strategiseen maankäytön suunnitelmaan merkityistä aluekeskuksista (Raahen seutukunnan kuvapankki / Tanja Marjala)

at1

Palvelukylinä kehitetään Olkijoen, Mattilanperän, Jokelankylän ja Haapajoki–Arkkukarin alueita. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa vahvistetaan sovittamalla yhteen asumisen, palveluiden ja elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään viihtyisäksi ja selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispaikaksi.

at2

Alpuan ja Lampinsaaren kyliä kehitetään vetovoimaisina **matkailu- ja virkistyskylinä**. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa vahvistetaan sovittamalla yhteen asumisen, matkailu- ja virkistyspalveluiden ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään viihtyisäksi ja selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispaikaksi.

Kuva 44. Lampinsaaren ainutlaatuinen kaivosyhdyskunta on osoitettu strategisessa maankäytön suunnitelmassa matkailu- ja virkistyskylänä (Juha Riihiranta)

at3

Kopsaa, Ylipäätä ja Piehinkiä kehitetään **keskustaajaman läheisinä kylinä**, jotka tukeutuvat joukkoliikenteeseen ja pääkeskuksen/aluekeskuksen palveluihin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa vahvistetaan sovittamalla yhteen asumisen, alkutuotannon ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään viihtyisäksi ja selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispaikaksi.

at4

Korvenkylää ja Lumimetsää kehitetään maaseutumaisina, rauhallisina **asuinkylinä**. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa vahvistetaan sovittamalla yhteen asumisen, alkutuotannon ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvallisesti ja liikennejärjestelyiltään viihtyisäksi ja selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispaikaksi.

7.5.2 Taajamatoiminnot

Suunnitelmassa on tarkistettu sekä alueellisesti että sisällöllisesti maakuntakaavan mukaista taajama-aluetta. Ruskean värin sävyillä on osoitettu intensiivinen taajamatoimintojen alue (A1) ja pientalovaltainen taajamatoimintojen alue (A2). **Intensiivinen taajamatoimintojen alue** Raahen pääkeskuksen ympärillä varataan tiiviin rakentamisen alueeksi, joka tukeutuu tehokkaaseen joukkoliikenteeseen sekä kävelyyn ja pyöräilyyn. Alueen pääasiallisia toimintoja ovat asuinkerrostalo- ja tiivis pientalovaltainen rakentaminen sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomat palvelu- ja työpaikkatoiminnot. Alueen suunnittelussa kiinnitetään huomiota alueen kaupunkikuvalliseen ilmeeseen sekä viihtyisyyttä luovien kaupunkielementtien säilyttämiseen ja lisäämiseen.

Pääosa Raahen nauhataajamasta ja Vihannin kirkonkylästä on osoitettu **pientalovaltaisena taajamatoimintojen alueena**. Nämä alueet varataan pääasiassa pientalovaltaisen asumisen, sitä tukevien lähipalvelujen ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien työpaikkatoimintojen alueiksi. Alueet tukeutuvat joukkoliikenteeseen ja pyöräilyyn. Uudis- ja täydennysrakentaminen sopeutetaan luonteeltaan ja mittakaavaltaan ympäristöönsä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioidaan maankohoaminen ja tulvavaara. Pientalovaltaiset taajamatoimintojen alueet on pääosin jo asemakaavoitettu.

Uusia laajennusalueita tai merkittävästi tiivistyviä asuinalueita on osoitettu mm. Pitkäkarin, Hakotaurinlahden ja Pyhtilänkankaan alueille. Pääosa kaupungin kasvusta ohjataan keskusta- ja taajamatoimintojen alueille, mikä voidaan tehdä nykyistä yhdyskuntarakennetta tiivistämällä ja täydentämällä. Voimassa olevissa asemakaavoissa oleva toteutumaton rakennusoikeus (vastaa noin 2000 asukasta) käsittää jo merkittävän osan suunnitelman laskennallisesta rakentamistarpeesta.

Keskustan ja Pattijoen välille on esitetty **yhdyskuntarakenteen tiivistämissuunta**. Alueen kehittäminen tukeutuu tehokkaaseen joukkoliikenteeseen sekä kävelyyn ja pyöräilyyn.

Kuva 45. Uutta Pyhtilän asuinalueetta strategisen maankäytön suunnitelman pientalovaltaisella taajamatoimintojen alueella. Raahen keskustan ja Pattijoen välinen alue on myös ensisijainen yhdyskuntarakenteen tiivistämissuunta (Raahen seutukunnan kuvapankki / Susanna Halonen).

Raahen keskustan ja Vihannin juna-aseman ympäristö on esitetty **raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä**. Alueen yhdyskuntarakenteen kehittämisellä ja tehostamisella on erityistä merkitystä henkilöliikenteen rai-deyhteyden toteuttamisen/kehittämisen kannalta.

Suunnitelmassa esitetty **keskustan laatukäytävä** sisältää monipuolisia palveluja ja keskusta-asumista. Vyöhykkeestä muotoutuu kaupunkikeskustan julkisivu ja se vaikuttaa koko kaupungin imagoon. Ympäristöä eheytetään ja tiivistetään täydennysrakentamisen avulla. Toteutuksessa on pyrittävä vetovoimaiseen sekä korkeatasoiseen kaupunkirakenteeseen ja -kuvaan. Vanhan Raahen alueella kulttuuriympäristöarvojen säilyminen on laatukäytävän keskeinen arvo.

7.5.3 Kyläasutus

Suunnitelmassa on tarkistettu sekä alueellisesti että sisällöllisesti maakuntakaavan mukaista kylämerkintää. Kyläasutusalueet on merkitty oranssin värin sävyillä tiiviin

kyläasutuksen alueiksi (A3) ja väljän kyläasutuksen alueiksi (A4). Määrittelyssä on hyödynnetty SYKE:n YKR-aluejakoa (ks. luku 5.1) siten, että A3-alueet vastaavat YKR-aluejaon mukaista taajama- tai kyläluokitusta ja A4-alueet YKR-aluejaon mukaista pienkyläluokitusta.

Tiiviin kyläasutuksen alueilla voi sijaita myös asumiselle häiriötä aiheuttamattomia yritys-, palvelu- ja työtiloja sekä maaseutuelinkeinojen käyttöön tarkoitettuja alueita. Alueelle voidaan osoittaa ympäröivää maaseutua tehokkaampaa täydennysrakentamista – ei kuitenkaan niin, että asemakaavoituskynnys ylittyy. Uusien rakennuspaikkojen toteuttaminen edellyttää osayleiskaavaa tai muuta rakentamisajankohtana voimassa olevan lainsäädännön mukaista maankäytön alueellista suunnitelmaa tai selvitystä. Uudisrakentaminen sovitetaan kylämiljööseen siten, että se ei haittaa myöhempää kaavoitusta. Uudet rakennukset liitetään vesihuoltoverkoston, jos ne sijaitsevat vesihuollon toiminta-alueelle.

Väljän kyläasutuksen alueilla voi sijaita myös asumiselle häiriötä aiheuttamattomia yritys-, palvelu- ja työtiloja sekä maaseutuelinkeinojen käyttöön tarkoitettuja alueita. Alueelle voidaan osoittaa vähäistä täydennysrakentamista – ei kuitenkaan niin, että asemakaavoituskynnys ylittyy. Uudisrakentaminen sovitetaan kylämiljööseen.

Kylä, jotka eivät ole SYKE:n YKR-alueuokituksen mukaisia taajamia, kylä tai pienkylä, ei ole määritelty kyläasutuksen alueiksi. Näillekin alueille voi sijoittua vähäisessä määrin olemassa olevia kylä täydentävää asumista.

7.5.4 Elinkeinot

Elinkeinotoiminnan edistämisen kannalta suunnitelman keskeinen tavoite on vastata elinkeinoelämän tuleviin tarpeisiin. Tämä on mahdollistettu joustavan ruutumaisen esitystavan lisäksi siten, että suunnitelmassa ei ole erikseen osoitettu teollisuudelle, työpaikoille ja palveluille alueita, vaan ne sijoittuvat keskustatoimintojen (C, ca), taajamatoimintojen (A1, A2) ja tilaa vaativien elinkeinotoimintojen alueille (T).

Tilaa vaativien elinkeinotoimintojen alueilla (T) voi sijaita teollisuuden, logistiikan, tavaraliikenteen ja energiantuotannon alueita, raskasta liikennettä aiheuttavia ja muita työpaikkatoimintoja sekä satama- ja laituri-alueita, satamatoimintaan liittyvien varastojen ja terminaalien alueita.

Merkinnät mahdollistavat, että Raahen keskusta-alue voi kehittyä tärkeänä elinkeinoelämän ja palvelujen alueena ja Terästehtaan–Lapaluodon alue teollisuus-, logistiikka- ja satamatoimintojen alueena. Alueelle voi sijoittua myös esimerkiksi bio-kaasu- ja vetytalouden kaltaista toimintaa. Teollisuus- ja logistiikkayritysten sijoittamiseen varaudutaan myös Korkelonkankaan–Kaupunginmetsän alueella ja Vihannin kirkonkylän koillisosassa.

Suunnitelmassa on esitetty maakuntakaavan mukaisesti Mettalanmäen **erikoiskaupan suuryksikkö** (km1) ja Kamutanmäen **vähittäiskaupan suuryksikkö** (km2).

Suunnitelmassa on esitetty omalla merkinnällään (MT) **maisemallisesti ja/tai tuotannollisesti merkittävät maatalousalueet**. Alueet varataan ensisijaisesti maatalouden elinkeinoalueiksi. Peltolohkon koko on merkittävä viljelyn kannattavuuteen vaikuttava tekijä. Kannattavuus laskee, kun lohkon koko pienentyy. Peltolohkojen raja-arvona on eri tutkimuksissa pidetty noin 3–10 hehtaaria, jolloin peltolohkolla tarkoitetaan alueena katkeamatonta peltokuvioita. Suunnitelmassa maatalouden kannalta merkittävänä peltoaluekokonaisuuksina on huomioitu vähintään 300 hehtaarin peltoalueet, jotka muodostuvat enintään 300 metrin etäisyydellä toisistaan sijaitsevista yli 3 hehtaarin peltokuvioista.

Kuva 46. Piehingin peltoalueet on merkitty strategiseen maankäytön suunnitelmaan tuotannollisesti merkittävänä maatalousalueena (Petteri Laamanen)

MT-aluerajauksissa on maatalouden kannalta hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden ohella huomioitu niiden vieressä tai sisällä sijaitsevia pienempiä peltokuvioita ja -alueita silloin, kun ne kuuluvat samaan maisemakokonaisuuteen. Peltoalueet pyritään säilyttämään mahdollisuuksien mukaan avoimina siten, että rakentaminen ja muut toiminnot sijoitetaan ensisijaisesti niiden ulkopuolelle. Osa Raahen maisemallisesti ja/tai tuotannollisesti merkittävistä peltoalueista sijoittuu A3- ja A4-kyläalueille, joita MT-merkintä monin paikoin reunustaa.

Suunnitelmassa on esitetty kaksi **matkailun ja virkistyksen kehittämisaluetta**. Rannikolla matkailun ja virkistyksen kehittäminen tukeutuu merenrannikon ja saariston luonnonympäristön sekä vanhan puukaupungin kulttuuriympäristön arvoihin, Tekojärven virkistyspotentiaaliin ja Raahen kaupunkikulttuurin vetovoimaan. Vihannissa matkailun ja virkistyksen kehittäminen tukeutuu Vihannin Kirkkojärven ja Vihanninkankaan–Alpuankankaan harjualueen luonnonympäristön sekä Lampinsaaren kaivosyhdyskunnan kulttuuriympäristön arvoihin sekä Vihannin kinttupolkuverkoston vetovoimaan. Kehittämisalumerkintöjä täydentävät virkistys- ja matkailumerkinnät. Tekojärven alue ja Alpuan–Lampinsaaren harjualue on merkitty virkistykseen soveltuvina metsäalueina ja eteläinen rannikko virkistys- ja matkailupalveluille sekä loma-asutukselle soveltuvana alueena.

Kuva 47. Raahen saaristo kuuluu matkailun ja virkistyksen kehittämisalueeseen. Talvisin jääolosuhteiden salliessa jäällä ja saarissa voi ulkoilla hiihtäen, kävellen tai luistellen (Raahen seutukunnan kuva-pankki / Leena Törmälä)

Alueet, joille ei sijoitu muita pääkäyttötarkoituserkintöjä, on osoitettu **maaseutuelinkeinojen alueeksi**. Tällaiset alueet on esitetty suunnitelmassa valkoisella värillä ja ne varataan ensisijaisesti maa- ja metsätaloudelle sekä muulle elinkeinotoiminnalle, joka kokonsa ja ympäristövaikutustensa suhteen sopii maaseudulle. Alueelle voi sijoittua vapaa-ajan asumista, virkistystoimintoja sekä vähäisessä määrin olemassa olevia kyliä täydentävää asumista.

Suunnitelmassa on esitetty **selvitysaluemerkintöjä (se)** sellaisille alueille, joiden tulevan maankäytön ratkaisemisen on arvioitu edellyttävän tarkempia selvityksiä. Näistä selvitysalueista Preiskarin saaren eteläosaa on strategisen maankäytön suunnitelman rakennemalli- ja ehdotusvaiheessa tutkittu asuinalueena. Hyväksymisvaiheessa asuinaluemerkinnät on poistettu Preiskarista ja saarta koskee nyt pääkäyttötarkoituserkintä *viher-, virkistys- tai retkeilyalue* ja eteläosaan osoitettu selvitysaluemerkintä. Someronkankaan ja Paharämeen alueilla puolestaan on nähty tarpeelliseksi tutkia monipuolisen energiantuotannon kehittämisedellytyksiä.

Suunnitelmassa on esitetty maakuntakaavaa mukaillen **kaivosalueita (EK)** ja **energiantuotantoalueita (EN)** sekä **turvetuotanto tai turvetuotantoon soveltuvia alueita (EOt)**. Kohdemerkintöinä on lisäksi esitetty seudullisesti merkittäviä turvetuotantoon soveltuvia alueita (tu1), **maa-ainestenottoalueita (eo)**, energiahuollon alueita (en), **seudullinen jätevedenpuhdistamo (etj)** ja **ampumarata (en)**.

Hanhikiven ydinvoimalan ympäristö on osoitettu ydinvoimalan suojavyöhykkeenä. Suojavyöhykkeeseen kuuluvalla alueella ei sijoiteta uutta tiheää asutusta, sairaaloita tai laitoksia, joissa käy tai oleskelee huomattavia ihmismääriä tai sellaisia merkittäviä tuotannollisia toimintoja, joihin ydinvoimalaitoksen onnettomuus voisi vaikuttaa. Loma-asutuksen tai vapaa-ajan toiminnan sijoittamista suunniteltaessa alueelle varmistetaan, etteivät edellytykset asianmukaiselle pelastustoiminnalle vaarannu.

7.5.5 Liikenne ja muut verkostot

Suunnitelmassa on esitetty kaupungin pääliikenneverkko. Raahen keskustan ja Oulun välistä yhteyttä parannetaan nopealla, valtatie 8 liikennöivällä non-stop-bussiyhteydellä, joka jatkuu Raahen keskustasta etelään suuntaan Hanhikivelle. Myös Raahen keskustan ja Vihannin kirkonkylän välille tavoitellaan toimivaa joukkoliikennettä. Nauhataajamaa kehitetään joukkoliikenne- ja pyöräilykaupunkina.

Vihantiin on osoitettu kaukoliikenteen **juna-asema**. Suunnitelmassa varaudutaan siihen, että pitkällä aikavälillä Raahen keskustan ja Oulun välistä yhteyttä parannetaan

kytkemällä Raahen keskusta henkilöjunaliikenteen piiriin. Ratkaisu edellyttää kehittämistoimia Raahen-radalla henkilöliikenteen käynnistämiseksi sekä henkilö- ja tavara-liikenteen yhteensovittamiseksi.

Kuva 48. Valtatie 8 on merkitty strategiseen maankäytön suunnitelmaan merkittävästi parannettavana valtatieenä. Raahen keskustasta tavoitellaan nopeaa joukkoliikenneyhteyttä Pyhäjoen ja Oulun suuntaan (Petteri Laamanen)

Lapaluodon satama sijoittuu tilaa vaativien taajamatoimintojen alueelle, jonne voi sijoittua monipuolisesti erilaisia tilaa vaativia toimintoja. **Satama-alueelle** on merkitty myös oma päällekkäismerkintä, joka käsittää maakuntakaavan mukaisesti myös vesialuetta. Alueella varaudutaan sataman ja tavaraliikenteen logistiikka-alueen kehittämiseen. Alueelle tulee varmistaa sujuva pääsy tie- ja rataverkolta.

Suunnitelmassa on esitetty kaupungin pääsähköjohtoverkosto. Uusina yhteyksinä on osoitettu maakuntakaavan mukaisesti ydinvoimalalle johtava 400 kV voimajohto. Pääsähköjohdon yhteystarpeina on osoitettu yhteysvälit Törminperä-Rantsila ja Jylkkä–Hanhela–Siikajoki sekä tuulivoima-alueille johtavia yhteyksiä.

7.5.6 Virkistys

Maakuntakaavaan nähden virkistysyhteyksiä on tarkennettu oleellisesti. Olemassa oleviin reitteihin ja tieyhteyksiin perustuvat virkistysyhteydet on merkitty **pääulkoilureitteinä**. Uusien reittien sijainti tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Reittimerkinnät kulkevat kuitenkin osittain jo toteutuneiden reittien mukaisesti, joten merkintä saattaa myös osoittaa reitin todellisen sijainnin.

Kehitettävänä virkistysyhteyksinä on osoitettu tavoitteellisia ulkoilureittejä, jotka toteutuessaan täydentäisivät kaupungin ulkoilureittiverkostoa.

Kuva 49. Lumijärven rantaa kiertävää luontopolkua, joka kuuluu strategiseen maankäytön suunnitelmaan merkittyyen pääulkoilureitistöön (Raahen seutukunnan kuvapankki / Tarmo Somero)

Viher-, virkistys- ja retkeilyalueina (V) on osoitettu taajamien läheisyydessä sijaitsevia viheralueverkoston kannalta tärkeitä retkeily-, ulkoilu-, urheilu- ja virkistysalueita.

Seudullisesti merkittävänä liikunta-, virkistys- ja matkailupalveluiden kehittämis-kohteina on osoitettu Mikonkarin ulkoilu- ja virkistysalue, Kirkkojärven ranta-alueet, Raahen hiihtomajan alue, Koivuluodon liikuntakeskusalue ja Pitkäkarin liikunta- ja virkistysalue.

Taajamien virkistysalueverkostoa täydentävät metsä- ja ranta-alueet on merkitty seuraavilla merkinnöillä: Tekojärven alue ja Alpuan–Lampinsaaren harjualue ovat **virikistykseen soveltuvia metsäalueita** (vihreä vinoviivoitus), ja eteläinen rannikko taas soveltuu **virikistys- ja matkailupalveluille sekä loma-asutukselle** (keltainen vinoviivoitus).

Kuva 50. Tekojärven ranta-alueet on merkitty strategiseen maankäytön suunnitelmaan virikistykseen soveltuvina metsäalueina (Raahen seutukunnan kuvapankki / Tanja Marjala)

7.5.7 Luonto, kulttuuriperintö ja maisema

Suunnitelmassa ei ole esitetty kohteiden tai alueiden suojelua lukuun ottamatta **luonnonsuojelualueita**, joilla suojelu on ruudun pääkäyttötarkoitus.

Yleis- ja asemakaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota lainsäädännön nojalla ja/tai maakuntakaavassa osoitettujen suojeltujen kohteiden, kuten luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen alueiden, luokiteltujen pohjavesialueiden, muinaisjäännostien, maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen arvojen vaalimiseen ja suojeluun.

8 Alue- ja raahelaisprofiilit

8.1 Profiilien muodostaminen

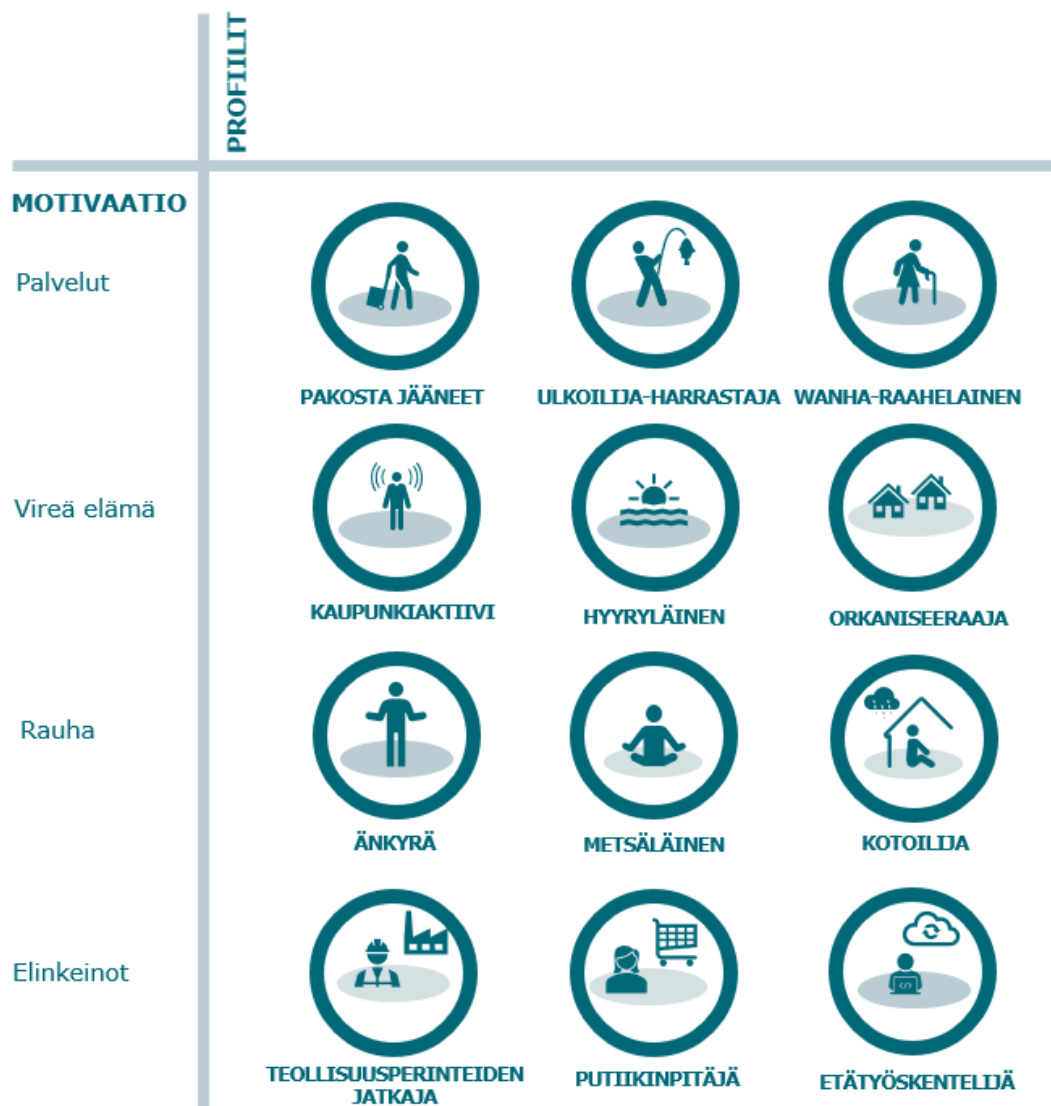
Suunnittelutyön aikana järjestetyn verkkokyselyn ja kylätyöpajojen tulosten perusteella tunnistettiin alueilla ja kylillä olevat vahvat ominaispiirteet ja identiteetit. Tuloksista tunnistettiin yhteisiä piirteitä mm. sijaintiin ja tunnelmaan liittyen, joiden pohjalta rakennettiin **alueprofiilimatriisi** (Kuva 51).

Verkkokyselyn ja kylätyöpajojen tulosten perusteella tunnistettiin myös raahelaisten (ja vierailijoiden) erilaisia toiveita ja tarpeita, jotka heijastuvat alueen kehitykseen. Tulosten perusteella laadittiin yhteenvedot ”**raahelaisprofiileina**” jotka kuvaavat asukkaiden erilaisia suhteita Raaheen (Kuva 52). Raahelaisprofiilit ovat suuntaa antavia, humoristisiakin *yleistyksiä* raahelaisista, ja osa asukkaista voi tunnistaa itsensä useammastakin profiilista. Kullekin alue- ja raahelaisprofiilille on tunnistettu kehittämisen kärkiteemoja, joita suunnitelmassa tulisi huomioida profiilin kannalta.

Seuraavassa luvussa kerrotaan, miten raahelaisprofiilit on huomioitu suunnitelmassa. Alue- ja raahelaisprofiilit on kuvattu tarkemmin vuorovaikutusraportissa (Liite 2).

	SIJAINTI	 KESKUSTA-TAAJAMA	 KESKUSTAN LÄHELLÄ RAUHASSA	 TÄYSIN OMASSA RAUHASSA
TUNNELMA				
 KYLÄIDYLLI				
 MAALAIS-MAISEMAT				
 MERELLISYYS				

Kuva 51. Alueprofiilit tunnelman ja sijainnin mukaan ryhmiteltyinä.

Kuva 52. Raahelaisprofiilit.

8.2 Raahelaisprofiilien huomiointi suunnitelmassa

8.2.1 Johdanto

Suunnittelutyön aikana tunnistetut alue- ja raahelaisprofiilit ovat osaltaan ohjanneet strategisen maankäytön suunnitelman laatimista. Seuraavassa luvussa raahelaisprofiileja peilataan suhteessa laadittuun suunnitelmaan ja esitetään, miten strateginen maankäytön suunnitelma tukee erilaisten raahelaisprofiilien säilymistä ja kehittämistarpeita.

8.2.2 Palvelut

PAKOSTA JÄÄNEET

ULKOILIJA-HARRASTAJA

WANHA-RAAHELAINEN

Pakosta jääneet

Pakosta jääneet asuvat Raahessa työn tai muun käytännön syyn takia, mutta eivät ole täysin tyytyväisiä Raahen asuinpaikkana. Kehittämistarpeina profiilin kannalta on tunnistettu esim. koulutus- ja työllistymismahdollisuuksien sekä saavutettavuuden parantaminen.

Suunnitelmassa Raahen keskustan ja Oulun välistä yhteyttä parannetaan nopealla bussiyhteydellä ja pitkällä aikavälillä junayhteydellä. Kaupungin sisällä saavutettavuutta keskeisiin työpaikka- ja muihin kohteisiin parannetaan. Suunnitelma mahdollistaa Raahen työpaikka- ja palvelutarjonnan monipuolistamisen. Taajama- ja kyläkeskusten viihtyisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Ulkoilija-harrastaja

Ulkoilija-harrastaja nauttii luonnossa liikkumisesta ja harrastamisesta. Kehittämistarpeina on tunnistettu ulkoilu- ja virkistysverkoston säilyttäminen ja kehittäminen.

Suunnitelmassa on esitetty koko kaupungin kehittämisen kannalta olennaiset virkistysalueet ja reitit. Suunnitelmassa on esitetty uusia tavoitteellisia merkintöjä, jotka parantavat verkostojen jatkuvuutta sekä uusia virkistykseen soveltuvia metsäalueita. Merenranta-alueita kehitetään matkailun ja virkistykseen kannalta monipuolisemmaksi. Kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan erityisesti nauhataajaman alueella.

Wanha-raahelainen

Wanha-raahelainen arvostaa keskustaa ja sen palveluja mutta myös maaseudun rauhaa. Kehittämistarpeina on tunnistettu joukkoliikenteen kehittäminen, monipuoliset asumisen vaihtoehdot ja palveluiden saavutettavuus.

Suunnitelma tukee keskustan säilymistä tiiviinä alueena, jossa palvelut ovat lähellä. Ratkaisu mahdollistaa monipuolisia asumisen muotoja joukkoliikenteeseen tukeutuvasta kaupunkimaisesta asumisesta väljempään maaseutumaiseen asumiseen. Ratkaisu parantaa saavutettavuutta keskeisiin suuntiin ja palveluihin kaupungin sisällä ja Oulun suuntaan. Joukkoliikenteen runkolinjoja täydentää alueiden sisäinen cityliikenne.

8.2.3 Vireä elämä

KAUPUNKIAKTIIVI

HYRYLÄINEN

ORKANISEERAAJA

Kaupunkiaktiivi

Kaupunkiaktiivi näkee Raahessa potentiaalia kehittyä entistä vireämmäksi ja elinvoimaisemmaksi kulttuurikaupungiksi. Kehittämistarpeina on tunnistettu keskustan kehittäminen, kulttuuri- ja matkailupalvelut sekä kestävät kulkumuodot.

Suunnitelma tukee keskustan kehittämistä kaupunkimaisena ja toiminnoiltaan sekoituneena alueena. Keskustan kaupunkikuvaan ja viihtyisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Saavutettavuus paranee keskustasta olennaisimpiin suuntiin. Runkolinjoja täydentää alueiden sisäinen cityliikenne. Pitkällä aikavälillä Raahen keskustan ja Oulun välistä yhteyttä parannetaan kytkemällä Raahen keskusta henkilöjunaliikenteen piiriin.

Hyyryläinen

Hyyryläinen viettää aikaansa Raahessa väliaikaisesti, joko vierailijana tai kesämökilläisenä. Kehittämistarpeina on tunnistettu sesonkipalveluiden (kesäinen Raaha) kehittäminen sekä houkutteleva tonttitarjonta (esim. rannat, maalaismaisemat) vapaaajan asumiselle.

Suunnitelma tukee virkistys- ja matkailupalvelujen kehittämistä eri puolella Raaheta. Rannikolla alueen kehittäminen tukeutuu merenrannikon ja saariston luonnonympäristön sekä vanhan puukaupungin kulttuuriympäristön arvoihin, Tekojärven virkistyspotentiaaliin ja Raahen kaupunkikulttuurin vetovoimaan. Rannikko tarjoaa houkuttelevia tontteja vapaa-ajan asumiselle.

Orkaniseeraaja

Kyläaktiivina orkaniseeraajan toiveena on omaleimaisten kylien ja maaseutualueen kulttuuriarvojen, identiteettien ja vireyden säilyminen ja vahvistaminen. Kehittämistarpeina on tunnistettu eläväisyyden mahdollistaminen koko Raahen kaupungin alueella ja tapahtumien jalkautuminen myös kyliin, sekä virkistyskohteiden ja liikuntapaikkojen kunnossapito.

Suunnitelmassa kyliä kehitetään niiden vahvuuksiin ja vetovoimatekijöihin pohjautuen. Kylät on jaettu palvelukyliin, matkailu- ja virkistyskyliin, keskustaajaman läheisiin kyliin sekä muihin kyliin. Lisäksi on esitetty tiiviit ja väljät kyläasutuksen alueet, joissa voi sijaita myös palveluja ja muuta toimintaa. Suunnitelmassa on esitetty kylien läheisiä merkittäviä maatalousalueita.

8.2.4 Rauha

ÄNKYRÄ

METSÄLÄINEN

KOTONAKUUHKAAJA

Änkyrä

Nykytilanteeseen tyytyväiset änkyrät ovat onnellisempia kuin kehtaavat myöntää. Kehittämistarpeina on tunnistettu vain maltillinen kehittäminen nykyisiä linjoja suosien.

Suunnitelmassa Raahen nykyisiä vetovoimatekijöitä ja vahvuuksia on tunnistettu ja niitä pyritään tukemaan. Raahen väestömäärä säilyy ennallaan ja nykyinen alue- ja kylärakenne säilyy. Suunnitelma tukee Raahen roolin säilymistä ja vahvistamista myös tulevaisuudessa.

Metsäläinen

Metsäläinen arvostaa Raahessa erityisesti metsä- ja meriluontoa. Kehittämistarpeina on tunnistettu perinne-, pelto- ja maalaismaisemien vaaliminen, koskemattoman luonnon säilyttäminen saaristosta pystymetsiin sekä maaseudun väljyyden säilyttäminen keskittämällä enemmän tontteja asutusalueille.

Suunnitelmassa maaseutu säilyy pääosin ennallaan. Kyläalueiden rooli ja toiminnallisuus pyritään säilyttämään nykyisellään tai vahvistamaan sitä. Kyläasutus edistää osaltaan maaseudun elinvoimaisuutta.

Suunnitelmassa Raahen väestömäärä säilyy ennallaan ja nykyinen alue- ja kylärakenne säilyy. Luonnonsuojelualueet on esitetty silloin, kun suojelu on ruudun pääkäyttötarkoitus. Kohteiden ja alueiden suojelu esitetään tarkemmin yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa.

Kotoilija

Omassa kodissaan parhaiten viihtyvä kotoilija arvostaa Raahessa asumisen olosuhteita. Kehittämistarpeiksi on tunnistettu sopivien asumisvaihtoehtojen kehittäminen erilaisiin elämäntilanteisiin ja tarpeisiin sekä arjen rullaamisen mahdollistavien peruspalveluiden säilyminen kohtuullisen etäisyyden päässä asumisesta.

Suunnitelmassa Raahen nykyinen alue- ja kylärakenne säilyy. Kehittämistoimenpiteitä on suunnattu siten, että ne tukevat peruspalvelujen säilymistä (esim. kyläkoulut). Ratkaisu mahdollistaa monipuolisia asumisen muotoja joukkoliikenteeseen tukeutuvasta kaupunkimaisesta asumisesta väljempään maaseutumaiseen asumiseen.

8.2.5 Elinkeinot

TEOLLISUUSPERINTEIDEN
JATKAJA

PUTIIKINPITÄJÄ

ETÄTYÖSKENTELIJÄ

Teollisuusperinteiden jatkaja

Teollisuusperinteiden jatkaja arvostaa Raahessa yrittämisen mahdollisuuksia. Kehittämistarpeiksi on tunnistettu tieverkon kunnan ja kantavuuden parantaminen, monipuolisten toimitilojen toteutusmahdollisuudet hyvien kulkuyhteyksien äärelle sekä riittävän tilan takaaminen myös yritystoiminnan kasvulle (esim. maatalous, bioenergiatuotanto, teollisuus).

Suunnitelmassa pyritään vastaamaan elinkeinoelämän tuleviin tarpeisiin. Suunnitelmassa ei ole erikseen osoitettu teollisuudelle, työpaikoille ja palveluille alueita, vaan ne voivat sijoittua sekoittuneesti keskusta- ja taajamatoimintojen ja tilaa vaativien elinkeinotoimintojen alueille. Maa- ja metsätalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset on pyritty turvaamaan omilla merkinnöillä. Maaseudulle ja kyliin voi sijoittua myös muuta elinkeinotoimintaa.

Putiikinpitäjä

Putiikinpitäjä arvostaa Raahessa keskustan sujuvaa asiointiympäristöä. Kehittämistarpeiksi on tunnistettu keskustan elävöittäminen, matkailun potentiaalin hyödyntäminen sekä toimivat kävelyn, pyöräilyn ja julkisen liikenteen kulkuyhteydet.

Suunnitelma tukee keskustan kehittämistä kaupunkimaisena ja toimintoiltaan sekoittuneena alueena. Raahen keskustan kaupunkikuvaan ja viihtyisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Saavutettavuus paranee keskustasta olennaisimpiin suuntiin. Runkolinjoja täydentää alueiden sisäinen cityliikenne. Kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parannetaan nauhataajaman alueella.

Etätyöskentelijä

Etätyöskentelijä tekee työt kauemmaksi mielellään Raahesta käsin mahdollisimman usein. Kehittämistarpeina on tunnistettu juna-aseman saavutettavuuden ja aseman ympäristön kehittäminen, tietoliikenneyhteyksien ja ympärivuotisten palvelujen kehittäminen sekä monipuoliset ja vetovoimaiset asumisen vaihtoehdot.

Suunnitelma tukee Raahen ja Vihannin aseman ympäristöjen kehittämistä. Raahen keskustan ja Vihannin kirkonkylän välistä joukkoliikenneyhteyttä pyritään kehittämään. Suunnitelmassa Vihannin kirkonkylä on luokiteltu aluekeskukseksi, jonne sijoitetaan toimintoja niin, että se säilyy elinvoimaisena, toimivana, esteettömänä ja turvallisena. Kehittämistoimenpiteitä on suunnattu siten, että ne tukevat peruspalvelu-

jen säilymistä (esim. kyläkoulut). Ratkaisu mahdollistaa monipuolisia asumisen muotoja joukkoliikenteeseen tukeutuvasta kaupunkimaisesta asumisesta väljempään maaseutumaiseen asumiseen.

9 Jatkotoimenpiteet

Strategiselle maankäytön suunnitelmalle asetetut tavoitteet ovat saavutettavissa kunnan pitkäjänteisen sitoutumisen kautta. Raahen alueella on voimassa eriasteisia, eri aikoina ja erilaisilla suunnitteluperiaatteilla laadittuja kaavoja. Jatkossa erityisesti yleiskaavoituksessa tulisi tukeutua tässä suunnitelmassa hyväksytyihin strategisiin linjauksiin kunnan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittymisestä. Myös suunnittelu-prosessin aikana laadittu nykytila-analyysi luo vahvan aineistopohjan tulevalle yleiskaavoitukselle.

Strategisen maankäytön suunnitelman laatimisen yhteydessä on myös tunnistettu alustavia lisäselvitystarpeita ja erityisiä painopisteitä tulevaa yleiskaavoitusta varten.

Kuva 53. Alustavia lisäselvitystarpeita ja erityisiä painopisteitä tulevaa yleiskaavoitusta varten.

Lähteet

Birdlife 2020. Birdlifen paikkatietoaineisto: FINIBA-, IBA-alueet, MAALI-alueet. Viitattu 18.12.2020.

CIRES 2020. The Cooperative Institute for Research In Environmental Sciences: The New World Atlas of Artificial Sky Brightness. Viitattu 20.12.2020. <https://cires.colorado.edu/Artificial-light>

GTK 2020. Avoimet paikkatietoaineistot. Viitattu 18.12.2020.

- Jäntti A. 2013. Hiljaiset alueet Keski-Suomessa. Keski-Suomen liitto. Viitattu 18.1.2021. https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/sites/3/2020/09/23911-hiljaiset_alueet.pdf
- Lipas 2020. Jyväskylän yliopiston valtakunnallinen liikunnan paikkatietojärjestelmä. Viitattu 6.10.2020.
- Maanmittauslaitos 2021a. Kiinteistörekisteri. Viitattu 18.3.2021.
- Maanmittauslaitos 2021b. Maastotietokanta. Viitattu 18.3.2021.
- Maanmittauslaitos 2021c. Tilastotietoa kiinteistökaupoista. Viitattu 18.3.2021. <https://khr.maanmittauslaitos.fi/>
- Metsähallitus 2020. Metsähallituksen vastuupetolintujen tiedot. Viitattu 3.12.2020.
- Museovirasto 2009a. Raahen Pekkatori ja ruutukaava-alueen puutalokorttelit. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1462
- Museovirasto 2009b. Iso-Kraaselin ja Taskun tunnusmajakat. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=2920
- Museovirasto 2009c. Pohjanmaan rantatie. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4372
- Museovirasto 2009d. Museosilta. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4845
- Museovirasto 2009e. Lampinsaaren kaivosyhdyskunta. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1456
- Museovirasto 2020. Kulttuuriympäristön paikkatietoaineistot. Viitattu 6.10.2020.
- Niemi M. 2016. Hiljaiset alueet pohjanmaalla. Melulähteet ja hiljaisten alueiden luokitukset. https://keskisuomi.fi/wp-content/uploads/sites/3/2020/09/23911-hiljaiset_alueet.pdf
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2020a. Metso-alueiden paikkatietoaineisto. Viitattu 23.11.2020.
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2020b. Perinnebiotooppinen päivitysinventoinnin 2018–2020 paikkatietoaineisto. Viitattu 9.12.2020.
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2020c. Soidensuojelun täydennysehdotusalueiden paikkatietoaineisto. Viitattu 23.11.2020.
- Pohjanmaan liitto 2020. Pohjanmaan maakuntakaava 2040. Kaavaselostus 15.6.2020. <https://www.obotnia.fi/assets/DMS/Landskapsplanen-2040/Pohjanmaakuntakaava-2040/Kaavaselostus.pdf>
- Pohjois-Pohjanmaan liitto 2006. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, kaavaselostus. Korkein hallinto-oikeus 25.8.2006.
- Pohjois-Pohjanmaan liitto 2015a. Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 – päivitysinventointi.

- Pohjois-Pohjanmaan liitto 2015b. Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi 2013–2015.
- Pohjois-Pohjanmaan liitto 2021. Voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmä, paikkatietoaineisto.
- Pohjois-Savon liitto 2008. Hiljaiset alueet maakuntakaavassa. Pohjois-Savon maakuntakaavan selvityksiä. Viitattu 18.1.2021. <https://www.pohjois-savo.fi/media/liitetiedostot/aluesuunnittelu/kaavat/kaavaselvitykset/psmk/psmk-hiljaiset-alueet-maakuntakaavassa.pdf>
- Raahen kaupunki 2020. Raahen maataloustoimisto. Listaus Raahen maatiloista. Viitattu 20.10.2020.
- Raahen kaupunki 2021. Raahen peruskoulut. <https://www.raahe.fi/perusopetus/peruskoulut> Viitattu 1.4.2021.
- Salanne I., Jaakkola E. & Tikkanen M. Suomen satamien takamaatutkimus. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä. 55/2017.
- Suomen lajitietokeskus 2021. Suomen lajitietojen paikkatietoaineisto. Viitattu 11.3.2021.
- SYKE 2020a. Avoimet paikkatietoaineistot. Viitattu 6.10.2020.
- SYKE 2020b. Uhanalaislajit. Viitattu 18.20.2020.
- SYKE 2021a. YKR-paikkatietoaineisto 1990–2019.
- SYKE 2021b. Maaperän tilan tietojärjestelmä MATTI. Viitattu 19.3.2021.
- Tilastokeskus 2018. Tilastokeskuksen yritysrekisteriin perustuva toimipaikka-aineisto, tuotanto- ja teollisuuslaitokset.
- Tilastokeskus 2019. Taajama- ja haja-asutusalueväestö iän ja sukupuolen mukaan kunnittain 31.12.2019. Viitattu 18.3.2021.
- Tilastokeskus 2021a. Kuntien avainluvut -palvelu. Viitattu 18.3.2021. <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=678>
- Tilastokeskus 2021b. Ulkomaan merikuljetukset satamittain ja tavaralajeittain, 1970-2021. Viitattu 18.3.2021. https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_liv_uvliik_vv/statfin_uvliik_pxt_12it.px/
- Tilastokeskus 2021c. Väestö iän ja sukupuolen mukaan alueittain, 2019-2040. Viitattu 15.4.2021.
- Tukes 2021. Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeet 10.5.2021.
- Valvira 2020. Alkoholijuomien anniskelupaikat ja vähittäismyyntipaikat. Viitattu 17.11.2020.
- VisitRaahe.fi 2020. Raahen matkailukohteet. Viitattu 17.11.2020.
- Väylävirasto 2019. Digiroad-paikkatietoaineisto. Viitattu 22.20.2020.
- Ympäristöministeriö 1992. Maisemanhoito. Maisema-aluetyöryhmän mietintö I.

10Liitteet

Liite 1	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
Liite 2	Vuorovaikutusraportti
Liite 3	Rakennemallivaihtoehdot ja vaikutusten arviointi
Liite 4	Nykytila-analyysin teemakartat
Liite 5	Suunnitelmaehdotuksen palaute ja vastine